

Interview oral-history project Karthuizer groep

Interview 1

Interviewer: Amedee Suijver

Datum: 17 december 2003

Plaats: Utrecht

Geboorte jaar: 1938

Geboorteplaats: Laren

Werkzaamheden vader: onderwijzer

Werkzaamheden moeder: eerst apotheker, daarna huisvrouw

Broers/zussen: 3 broers

Opgegroeid: in Laren

Opleiding

160

Kwam uit 'rood' gezin. Heeft eerst 'liberal arts' gestudeerd in Amerika. Wordt gestimuleerd door te leren, trok naar vader, moeder vond haar te intellectueel. Hoge verwachtingen van vader. Gevoel anders dan gemiddelde vrouw. Padvinderij gaf soort identiteit.

200

Boodschap vanuit opleiding was solidariteit met de verdrukten en professionaliteit. Helpende houding hebben. Theorie toepasbaar maken voor concrete situaties vind ze belangrijk in haar werk. Zag het toen wel als typisch vrouwenberoep.

250

Had wat sociale problemen. Verwachtingen over werkend leven na studie waren niet heel helder, wist wel zeker dat ze wilde werken en trouwen. Vond het belachelijk dat vrouwen werden ontslagen als ze gingen trouwen en dat ze minder verdienden. Daarvoor vechten was niet zo aan de orde.

300

werkzaamheden. Liep in eerste baan aan tegen het feit dat er weinig vrouwen op de werkplek waren en tegen sexistische sfeer. Daarna gewerkt bij raad voor kindbescherming.

350

Verdere werkzaamheden. Nam ontslag voor zwangerschap, wilde zelf voor kinderen zorgen, werd gezien als zwakgebod als je niet zelf voor kinderen kon zorgen. Haar ambitie kwam onvoldoende tot z'n recht, ging de politiek in. Combineerde wel met huishouden en kinderen.

400

Heeft altijd wel gevoel van uitzondering zijn gehad, meer tot de mannen wereld horen dan tot de vrouwenwereld.

450

Kinderen naar peuterspeelzaal. Ging peuterleidsters coachen en werkte bij uitgever. Gaf voldoende intellectuele voldoening.

500

Had affiniteit met de feministes in de jaren zeventig maar was er zelf niet een. Beleefde het niet zo maar was er in feite wel een. Was het niet eens met het afzetten tegen. Voelde zich verbonden met mannen en wilde dus niet tegen mannen strijden. Het feminisme sloot aan bij behoeftes.

550

Over werkzaamheden. Was ook actief in beroepsorganisatie voor maatschappelijk werksters. Eerste betaalde baan weer in psychiatrie. Buurvrouw ving kinderen op.

600

Verdere werkzaamheden. Ging rechten studeren. Werkte daarna als beleidsjurist bij de vrijgevestigde fysiotherapeuten. Ging in 2001 met pensioen. Werkt nu weer als conflictbemiddelaar en doet bestuurswerk.

Interview oral-history project Karthuizer groep

Interview: 1

Interviewer: Amedee Suijver

Datum: 17 December 2003

Plaats: Utrecht

Geboortejaar: 1937

Geboorteplaats: Hummeloo

Werkzaamheden vader: boer

Werkzaamheden moeder: huisvrouw

Broers/zussen: 1 zus

Opgegroeid:

Soort gezin: sociaal gezin, protestants christelijk

0-50

Ze was heel erg opgevoed om te helpen en te kijken wat er gebeurd in je dorp. Ze deed hbs. Haar zus deed gymnasium en ze vond haar wat slimmer. Haar zus ging de Sociale Academie doen en zij wilde dat toen ook. Ze denkt nu dat dat was om zichzelf te bewijzen. De opleiding stond bekend als sociaal vooruitstrevend. Ze waren christelijk maar ze werd naar een openbare school gestuurd door ouders. Ouders waren te rade gegaan bij een dominee.

50

Zij en haar zus waren de enige meisjes in het dorp die een middelbare school opleiding deden, de rest had huishoudschool gedaan want je moest met een boer trouwen. Er waren facultatieve vakken binnen de opleiding als volksdansen en handarbeid. Het feit dat ze in Amsterdam kwam te wonen en voor zichzelf moest zorgen was een ontzettende omschakeling voor haar, weg uit het beschermde dorp. Dit maakte bijna nog meer indruk op haar dan de lessen. Een boodschap van de opleiding die haar nog bijstaat was dat de directeur zei dat kennis maar betrekkelijk is. Je kan altijd bij blijven door de krant te lezen en dat is ook goed, maar het belangrijkste is het zijn. Hij stimuleerde hun ook om aan het culturele leven van Amsterdam deel te nemen.

100

Ze wilde altijd weer terug naar het platteland. Na de opleiding werd ze maatschap. Werkster bij de stichting Diakonaal Maatschappelijk werk. Ze moest die stichting zelf gestalte geven omdat ze de enige en eerste was die daar in dienst kwam. Het was een Hervormde stichting. Ze heeft daar vijf jaar gewerkt. Ze heeft daar ook de gezinsverzorging op poten gezet. Na vijf jaar trouwde ze. Ze moest verplicht haar ontslag nemen toen ze trouwde. Haar man kreeg een fruitteelt bedrijf. Ze heeft na haar huwelijk een jaar niet gewerkt. Ze had intussen ook een baby. Ze woonde in Flevoland als pioniers. Er was net een opleiding gestart voor bejaardenverzorging. Ze ging daar les voor geven. Ze begon ook met het opstarten van een peuterspeelzaal. De opleidingen voor bejaardenzorg waren verzuild.

150

Bij de opleiding voor bejaardenzorg werkte ze toen freelance. Haar man paste op wat heel bijzonder was. Dat duurde ongeveer 15 jaar. Ze werd voor die opleiding overal voor ingezet. Daarnaast deed ze vrijwilligerswerk in emancipatie groepen. Ze was voorzitter van de Plattelandsvrouwen van alle polders. Ze richtte nieuwe afdelingen op. Ze zat in school- en kerkbesturen. Samen met de betaalde baan in de bejaardenzorg opleiding was ze hier fulltime mee bezig. Ze werkte bij de opleiding oa als cursusleidster en volgens de methode van Paolo Freire; vanuit de ervaringen van mensen. Ze wist niet beter dan dat ze werd ontslagen als ze ging trouwen.

200

In het begin hielp ze mee in het fruitteelt bedrijf. Eerst dacht ze dat ze niet gaf om het economisch zelfstandigheid, later bleek dat ze dat best belangrijk vond. Na vijftien jaar werd de bejaardenzorg opleiding vervangen door reguliere opleidingen. Ze stopte toen en in '88 kreeg ze een betaalde baan bij de Nederlandse bond voor Plattelandsvrouwen. Ze vond dat er meer aan vorming gedaan moest worden. Ze werd toen gevraagd als beleidsmedewerker vorming en training. Daardoor had ze veel contact met de vormingscentra van Volks Hogescholen.

250

Toen ze de opleiding begon had ze het idee dat ze zou stoppen als ze ging trouwen. Zo'n patroon had iedereen, zegt ze, zeker op het platteland. Haar jaargenoten deden dat ook. Er was een enkeling die zeer bewust doorging. Haar ouders vonden het niet heel belangrijk dat ze zou trouwen. Ze vonden het belangrijk dat je je economisch zelf kon redden. Ze kregen ook veel kritiek vanuit de omgeving hierdoor, maar zij vonden dat het voor meisjes even belangrijk als voor jongens.

300

Heeft erepenning gehad van de gemeente Dronten. Ze vond het heerlijk om op kamers te gaan. Ze werd lid van de Vrijzinnige Christelijke Studenten Bond, maar je trok eigenlijk het meest op met de mensen van de opleiding. Er waren allerlei disputen van de opleiding waar je lid van kon worden.

350

Ze wilde wel altijd duidelijk een baan en mensen helpen. Dat was gedeeltelijk omdat dat ook gepast was voor een meisje. Ze deden vrij negatief of neerbuigend over de mannen die de opleiding deden. Het was echt een vrouwen domein, zegt ze.

400

Ze heeft overwogen om landbouw-huishoud lerares te worden. Ze dacht er ook over om sociologie te gaan doen. Toen ze ging werken voelde ze zich anders dan andere vrouwen, oa omdat ze in haar eentje in oost-nederland ging zitten. In dat dorp had ze een positie, je werd gezien in die omgeving. Dat was anders dan haar vriendinnen die in Amsterdam bleven.

450

De directeur De Jongh stimuleerde de meisjes hun blik te verruimen, dat heeft later nog wel een rol gespeeld.

500

Ze gaf les aan meisjes en aan mensen die in de bejaarden zorg werkten maar nog geen diploma hadden. Het was voor hun een stap dat ze nog een diploma konden krijgen. Dat was een emancipatie proces. Je was ook niet meer zo hiërarchies als docent, de houding daarin was aan het veranderen. Doceren werd meer dan een verhaal houden voor de klas. Emancipatie gaf ze mee aan de studenten. Ze zag zichzelf als een geëmancipeerde vrouw, maar zeker geen dolle mina. Juist doordat ze niet op de barricade stond, kon ze discussies aan gaan met mensen. Ze heeft in diverse besturen met alleen maar mannen gezeten. Ze was bijvoorbeeld de eerste vrouw in de Raad van Toezicht van de Rabobank. Door het vertrouwen te winnen en af en toe prikken te geven, kon ze een heleboel doen. Ze was zich wel bewust van het feit dat ze baanbrekend werk verrichte.

Interview oral-history project Karthuizer groep

Interview 2

Interviewer: Amedee Suijver

Datum: 17 december 2003

Plaats: Utrecht

Geboorte jaar: 1938

Geboorteplaats: Laren

Werkzaamheden vader: onderwijzer

Werkzaamheden moeder: eerst apothekers assistente, daarna huisvrouw

Broers/zussen: 3 broers

Opgegroeid: in Laren

160

Kwam uit 'rood' gezin. Heeft eerst 'liberal arts' gestudeerd in Amerika. Werd gestimuleerd door te leren, trok naar vader, moeder vond haar te intellectueel. Hoge verwachtingen van vader. Gevoel anders dan gemiddelde vrouw. Padvinderij gaf soort identiteit.

200

Boodschap vanuit opleiding was solidariteit met de verdrukten en professionaliteit. Helpende houding hebben. Theorie toepasbaar maken voor concrete situaties vind ze belangrijk in haar werk. Zag het toen wel als typisch vrouwenberoep.

250

Had wat sociale problemen. Verwachtingen over werkend leven na studie waren niet heel helder, wist wel zeker dat ze wilde werken en trouwen. Vond het belachelijk dat vrouwen werden ontslagen als ze gingen trouwen en dat ze minder verdienden. Daarvoor vechten was niet zo aan de orde.

300

werkzaamheden. Liep in eerste baan aan tegen het feit dat er weinig vrouwen op de werkplek waren en tegen sexistische sfeer. Daarna gewerkt bij raad voor kindbescherming.

350

Verdere werkzaamheden. Nam ontslag voor zwangerschap, wilde zelf voor kinderen zorgen, werd gezien als zwakgebod als je niet zelf voor kinderen kon zorgen. Haar ambitie kwam onvoldoende tot z'n recht, ging de politiek in. Combineerde wel met huishouden en kinderen.

400

Heeft altijd wel gevoel van uitzondering zijn gehad, meer tot de mannen wereld horen dan tot de vrouwenwereld.

450

Kinderen naar peuterspeelzaal. Ging peuterleidsters coachen en werkte bij uitgever. Gaf voldoende intellectuele voldoening.

500

Had affiniteit met de feministes in de jaren zeventig maar was er zelf niet een. Beleefde het niet zo maar was er in feite wel een. Was het niet eens met het afzetten tegen. Voelde zich verbonden met mannen en wilde dus niet tegen mannen strijden. Het feminisme sloot aan bij behoeftes.

550

Over werkzaamheden. Was ook actief in beroepsorganisatie voor maatschappelijk werksters. Eerste betaalde baan weer in psychiatrie. Buurvrouw ving kinderen op.

600

Verdere werkzaamheden. Ging rechten studeren. Werkte daarna als beleidsjurist bij de vrijgevestigde fysiotherapeuten. Ging in 2001 met pensioen. Werkt nu weer als conflictbemiddelaar en doet bestuurswerk.

**Interview oral-history project
Karthuizer groep**

Interview: 3

Interviewer: Amedee Suijver

Datum: 26 Januari 2004

Plaats: Alkmaar

Geboortejaar: 1940

Geboorteplaats: Gouda

Werkzaamheden vader: gemeenteambtenaar

Werkzaamheden moeder: huisvrouw

Broers/zussen: 1 zus

Opgegroeid:

0-50

over motivatie voor opleiding. Moeder erg verzorgend, vond ze mooi maar wilde meer vrijheid en zelfstandigheid. Bewonderde maatschappelijk werkster die dat had.

50

werd erg gestimuleerd door vader om te leren, moeder vond het prima maar stimuleerde haar niet. Was jongste in de opleiding, maakte onzeker.

100

Zag zichzelf niet als anders dan leeftijdsgenoten. In moeders milieu was ze een van de weinige vrouwen met een middelbare schoolopleiding. Volgens haar stond opleiding bekend als sociaal en vooruitstrevend.

150

Kon het niveau makkelijk aan. Werd geschokt door sommige vakken als seksuologie. Belangrijkste boodschap vanuit de opleiding was proberen anderen te helpen hun kracht te vinden. Eerste baan met probleemjongeren. Had een klassiek huwelijk, man werkte erg veel. Ze werd niet ontslagen bij huwelijk maar nam het zelf toen man uit dienst kwam. Vroeg zich na een tijdje af waarom ze ontslag had genomen. Beseftte dat dat gewoon verwacht werd.

200

Had geen duidelijke verwachtingen hierover voor ze opleiding begon, had alleen ideaal beeld van die vrijgezelle tante die maatschappelijk werkster was. Wilde in ieder geval onafhankelijk zijn. Zei baan op met idee dat dat voor altijd was. Vriendin deed haar afvragen of ze dat wel wilde. Vond werken na de opleiding de eerste jaren wel vanzelfsprekend. Heeft na ontslag met andere moeders basis gelegd voor peuterspeelzaal. Heeft drie dochters, vond het moeilijk

om thuis te zitten met kinderen. Wilde niet zoals moeder worden: alleen thuis. Heeft in Brazilië gewoond. Vertrok in 1970.

250

Ze werkte daar niet, had kinderen en huishouden.

300

Terug in Nederland ging ze werken als peuterleidster, twee ochtenden. Gaf weer wat zelfstandigheid. Na twee jaar verhuisde het gezin naar Congo. Was uitdaging voor haar, had niet het gevoel dat zelfstandigheid verdween. Deed daar vrijwilligerswerk en secretaresse - achtig werk. Had ook soort sociale functie als decoratief aanhangsel van haar man, vond ze erg vervelend.

350

Wilde na vijf jaar terug naar Nederland om zelf nog iets te doen. Wilde andere opleiding gaan doen, had idee dat haar opleiding verouderd was. Ging toen 1 jaar bijscholing maatschappelijk werk doen op de Amstelhoorn in Amstelveen. Was bang dat ze er niet bij zou horen maar viel mee.

400

Man zat nog in Congo. Ging na bijschool jaar in kindertehuis werken en als gezinsvoogd.

450

Hielp negen jaar geleden pleegzorg op te zetten in Noord-Holland. Werkt nu nog 28 uur in de week. Voelde zich nooit anders dan andere vrouwen. Ging zich veel 'steviger' voelen door periode in buitenland en zelfverzekerder.

500

Was zich bewust van feminisme in de maatschappij maar beschouwde zichzelf niet als feministe. Pas na terugkeer in Nederland werd ze zich bewuster van positie als vrouw. Voelde zich stevig in de schoenen staan door opleiding en buitenlandervaring; man wilde naar Kameroen maar zij wilde niet meer naar Afrika. Had consequenties voor zijn werk en hun relatie maar wilde zelf kunnen gaan werken. Man hierdoor werkeloos en tijdelijk gezin uit elkaar. Gooide de klassieke verdeling in de relatie om. Achteraf zijn ze trots op haar (gezin). Familie zet erg nog wel eens vraagtekens bij. Drie en een half jaar van haar opleiding heeft grote invloed gehad op haar leven, vooral achteraf.

550

Door opleiding, leven in Amsterdam en de contacten werd ze zelfverzekerder. Andere opleiding leerde je met mensen omgaan en gaf zelfinzicht. Term 'vrije vrouwen' uit cabaret teksten ging, in ieder geval voor haar, over zelfstandigheid. Ze denkt dat de meesten dit wel belangrijk vonden.

Had altijd veel begrip voor cliënten, waarschijnlijk door buitenland ervaring.

600

Hield en houdt rekening met kleding met omgang met cliënten. Hield afstand tussen zichzelf en cliënt afhankelijk van cliënten. Collega's deden dat hetzelfde. Voelde zich gesterkt door supervisie tijdens bijscholing.

650

Had gevoel van invloed kunnen hebben op het beleid pas in de gezinsvoogdij die ze hielp opzetten. Had een leidinggevende die naast hun stond in plaats van boven hun. Werd geïnspireerd door haar rechtvaardigheidsgevoel. Ontleend heel veel werk nu door de plek die ze heeft binnen de pleegzorg. Heeft idee dat als ze in Nedreland was gebleven ze een hogere positie zou hebben bereikt. Heeft echter geen spijt van keuzes.

700

Heeft nu bij terugkijken op beroepspraktijk dat er meer moet worden gekeken naar wat de cliënt in huis heeft. Gelooft erg in de sterke kant van mensen naar boven halen. Haar drie dochters geloven erg in hun eigen werk en ze heeft het idee dat dat voor een belangrijk deel haar invloed is.

Interview oral-history project Karthuizer groep

Interview: 4

Interviewer: Amedee Suijver

Datum: 26 Januari 2004

Plaats: Alkmaar

Geboortejaar: 1938

Geboorteplaats: Eindhoven

Werkzaamheden vader: ingenieur

Werkzaamheden moeder: oorspronkelijk tuinarchitecte, later huisvrouw

Broers/zussen: 3 broers, 2 zussen

Opgegroeid: Eindhoven, Arnhem, Emmen, Amerika

0-50

wilde eigenlijk ingenieur worden, maar ouders wilden geen vrouwelijke ingenieur. Je had geen keuze, moest gewoon naar de mms. Ze wilde doorleren en dat mocht. Moeder wilde dat ze huisvrouw werd want dat was vrouwelijker.

50

Vond het een tijd jammer dat ingenieur worden niet kon vanwege verkeerde opleiding. Maatschappelijk werk leek haar leuk. Opleiding stond bekend als vooruitstrevend. Veel sociaal contact. Gevoel van vrijheid en zelfstandigheid in Amsterdam.

100

boodschap vanuit opleiding dat mensen gelijkwaardig zijn, dat je socialistisch moest zijn en dat je overal op af moest gaan: leven leren kennen. Werkt door in de praktijk: het socialistische en de belangstelling voor alles. Kreeg meer zelfvertrouwen tijdens opleiding. Term 'vrije vrouwen' in de cabareteksten sloeg voor haar op de zelfstandigheid en vrijheid tijdens haar opleiding

150

Na opleiding drie jaar bij voogdijvereniging gewerkt. Daarna andere baan. Vervolgens huwelijk in '67. Werd niet ontslagen maar was wel uitzonderlijk. Eerste kind kwam in dat jaar, nam ontslag omdat dat gebruikelijk was, wist niet beter. Had het idee dat ze nooit meer zou werken. Miste werk erg.

200

Altijd veel vrijwilligerswerk gedaan. Oudercommissie, logopedie, Nederlandse les aan buitenlanders, veel binnen de kerk, oa contactpersoon. Hierbij kwam opleiding mooi van pas.

Eerste betaalde baan weer bij st. vluchtelingenwerk; heeft regionaal deze organisatie opgezet.

250

Doceerde ook bij vluchtelingenwerk, had op gegeven moment een diploma nodig hiervoor en heeft dat gehaald. Ging ook theologie studeren in '91. Probeerde in het werken als docent de boodschap over te brengen dat iedereen gelijkwaardig is en dat je zelfstandig moet proberen te zijn.

300

Heeft ook gewerkt voor gevangenis in Commissie van Toezicht, betaalde baan die ze vijftien jaar naast gewone baan deed. Gepensioneerde in 2001. Doet nog steeds vrijwilligerswerk.

Was in haar omgeving bijzonder dat ze eerst een paar jaar werkte na opleiding. Volgens haar meeste mensen heels snel getrouwd. Had niet het idee dat ze anders was, voldeed wel aan verwachtingen van de maatschappij. Had het idee dat ze wat moest doen in de maatschappij, huisvrouw zijn was te beperkt. Zocht vanzelf mensen op die ook zo dachten.

350

Bij eerste betaalde baan na huwelijk kreeg ze commentaar van moeder en schoonmoeder, vonden dat ze alleen huisvrouw moest zijn. Beschouwde zich in haar hart als feministe maar vond de mannen haat niet prettig. Vond het positief dat vrouwen ook iets te melden hadden.

400

Over vrijwilligerswerk.

450

Had het idee dat ze in alles wat ze deed invloed uitoefende, gaat gepaard met maatschappelijk werk. Gaf gevoel van zelfstandigheid.

500

Werd geïnspireerd door het idee van gelijkwaardigheid tussen mensen, en vrijheid voor haarzelf en voor anderen. Grote verandering was dat ze begon als maatschappelijk werkster en eindigde als docent.

Over jongere maatschappelijk werkers. Heeft het idee dat zij vroeger meer zorg gaven en dat er tegenwoordig minder naar de kern van het probleem wordt gekeken.

550

Opleiding heeft invloed gehad op haar leven inde zin dat ze genuanceerder naar mensen kijkt en dat ze mensen ziet als in ontwikkeling.

Het buitenshuis werken gaf nooit problemen in haar huwelijk.

In de eerste jaren dat ze werkte werd ze geacht ook 's avonds te werken. Vond ze vervelend maar kreeg goed betaald. Gaf extra gevoel van zelfstandigheid.

600

Hield rekening met kleding als ze met cliënten omging, netjes en volwassen overkomen. Bestond voor haar een duidelijke afstand tussen haarzelf en cliënten.

650

Er was altijd supervisie in de eerste jaren dat ze werkte. Later gaf ze het zelf. Terugkijkend op een lange beroepspraktijk heeft ze het idee dat maatschappelijk werksters vroeger wat diagnostischer waren dan nu. Ook was er vroeger wat meer vertrouwen omdat er een band was opgebouwd. Had een voorbeeldfunctie voor kinderen met wie ze werkte in de eerste jaren.

700

Zag zichzelf als zelfstandig. Vond het beroep ook veel vrijheid geven, veel meer dan bijvoorbeeld in de verpleging. Vindt niet dat ze anders is vanwege een studie of baan. Ze voelde zich altijd anders vanwege het vele verhuizen en het in het buitenland wonen.

Interview oral-history project Karthuizer groep

Interview: 5

Interviewer: Amedee Suijver

Datum: 4 Februari 2004

Plaats: Amsterdam

Geboortejaar: 1938

Geboorteplaats: Eindhoven

Werkzaamheden vader: directeur linnenfabriek

Werkzaamheden moeder: huisvrouw

Broers/zussen: 3 broers, 2 zussen

Opgegroeid: -

Soort gezin: hoorde wel een beetje bij de 'upper ten' maar hadden niet het geld ervoor

0-50

Eerst Schoevers gedaan, directiesecretaresse. Ze was te jong voor de Sociale Academie (je moest negentien zijn) dus ging ze een jaar naar Parijs als au pair. De jongens in het gezin mochten studeren, de meisjes mochten een beroepsopleiding doen. Er was anders geen geld voor. De opleiding mochten niet te lang studeren. Het idee was dat de meisjes toch gingen trouwen, maar je moest een opleiding hebben om op terug te kunnen vallen mocht je man ooit overlijden. Dat vond ze heel goed toen.

50

Ze wilde eigenlijk psychologie studeren maar dan kon ze maar tot het vierde jaar studeren want voor meer was geen geld. De Sociale Academie vond ze een beter alternatief. Het was ook gepast voor een meisje, een sociaal beroep, dat speelde ook een rol, zegt ze. Ze had verwacht te zullen trouwen uiteindelijk en dan te stoppen met werken. De opleiding stond goed bekend en was vooruitstrevend. Voor haar stond het bekend als de beste school voor maatsch. werk.

100

Als ze aan een boodschap denkt die de school uitdroeg dan was dat vanuit een humanistische en socialistische achtergrond. Respect voor anderen, begaan met je medemens, weten wat er in de wereld speelt (vakken als recht, sociologie, sociale wetgeving). Na haar studie is ze bij de Voogdijvereniging terecht gekomen. In haar werk probeerde ze te begrijpen waarom mensen bepaalde dingen deden. Er was toen nog een freudiaanse tendens om te kijken naar mensen hun jeugd. Ook 'rogeriaans'; non-directieve, in het spoor van de ander.

150

De opleiding heeft haar bewuster gemaakt van haar achtergrond en wat ze belangrijk vond. Het was verrijkend. Ook het in Amsterdam zijn en wat er omheen zat. Langzamerhand kon je

al vrouw wat meer je eigen leven in de hand nemen, meer dan haar moeder. Dat zag ze wel en ze denkt dat de term 'vrije vrouwen' daar op sloeg. Rond haar zevenentwintigste bedacht ze dat, als ze niet trouwde, ze niet haar hele leven maatsch. werk wilde blijven doen. (ze vermoedde altijd al dat ze niet zou trouwen) Ze vertelde dit tegen de kunstenaar met wie ze samenwoonde en die vertelde haar dat die keuze niks te maken had met wel of niet trouwen, maar dat ze gewoon psychologie moest gaan studeren als ze dat wilde. Dat was voor haar een opluchting. Ze voelde meteen dat die man feministischer dan zij. Voor haar was dat echt afwijken van het verwachtingspatroon. Toen ze het haar moeder vertelde was die volkomen overstuur. Haar moeder was als de dood dat ze geen geld ervoor hadden. Achteraf denkt ze dat er ook wel achter zat dat een meisje toch een beetje in het gareel moest blijven, misschien zelfs wel jaloersheid. Ze vertelde haar ouders dat ze geen geld van ze zou aannemen. Haar grootouders vonden het wel leuk dat ze dat wilde doen.

200

Na haar afstuderen ging ze bij de Voogdijvereniging in Amsterdam werken. Daar heeft ze vijf jaar gewerkt. Ze had er 45 kinderen onder haar hoede. Het was een behoorlijke verantwoordelijkheid voor een meisje van 22/23, ze snapt nu niet hoe ze dat toen gedaan heeft. Ze had hele goede begeleiding. In de hele kinderbescherming had je goede begeleiding en ondersteuning.

250

Het was heel afwisselend werk. Na vijf jaar ging ze een half jaar naar Amerika. Dat was het mekka van het maatsch. werk, daar kwam het social casework vandaan. Ze deed daar kinderbescherming werk en had een beurs. Toen ze terug kwam ging ze psychologie studeren. In de zomer en in vakanties werkte ze en omdat haar resultaten goed waren kreeg ze een beurs. Ze hoefde van haar hospice geen huur te betalen zolang ze studeerde. Na zes jaar was ze afgestudeerd. Toen heeft ze gewerkt als docent psychologie aan de Hogeschool Rotterdam. (was eerst een school voor maatsch. werk) Ze gaf er ook gespreksttraining en supervisie.

300

Ze heeft drieëntwintig jaar als docent gewerkt. Op haar zestigste ging ze met de VUT. Ze heeft daarna nog een tijdje een gastdocentschap gehad aan de Erasmus Universiteit aan huisartsen in opleiding. Over verschil in lesgeven tussen de twee opleidingen.

350

Toen ze wat ouder werd vond ze het wel wat bijzonder dat ze werkte. Ze vertelde mensen toen ze ging studeren dat ze 'een jaartje ging studeren' want als ze mensen vertelde dat ze die hele studie ging afmaken vonden ze dat heel vreemd. Als meisje ging je gewoon trouwen was de verwachting. Ze had niet het idee dat ze voldeed aan de maatsch. verwachtingen. Door te zeggen dat ze studeerde maakte ze zich overbodig op de huwelijksmarkt. Ze realiseerde zich dat ze tweede golf feministe was avant-la-lettre. Toen ze ging studeren viel ze midden in de protestgeneratie. Dat was een zegen voor haar want het werd haar veel makkelijker gemaakt. In haar omgeving vond iedereen het gek. Ze kwam in een andere wereld. In de kamer naast haar kwam een nichtje van de hospice te wonen; zij was een van de oprichtsters van dolle mina. Ze noemde zichzelf geen feministe maar ze had er wel respect voor. Ze realiseerde zich

wel dat ze het waarmaakte. Ze had niet de energie om het er nog bij te doen. Ze was ook teveel netjes en keurig.

400

De gezelligheidsvereniging waar ze preses van was werd opeens een avant-gardistische nieuwe golf groep, dat kon ze niet behappen. Ze was al tevreden dat ze het voor zichzelf kon waarmaken. Ze denkt ook dat dat door haar aard komt en dat haar generatie ook nog wat gezagsgetrouwer was. Ze is nooit een vooruitloper geweest van 'kont tegen de krib', behalve dat ze het wel deed. Ze wilde niet trouwen omdat ze niet in het gareel wilde zoals haar moeder.

450

Ze past nu veel op haar nichtjes en neefjes. De opleiding heeft invloed gehad op haar leven in dat het haar heeft geholpen lost te komen uit haar milieu, haar eigen leven in de hand te nemen, en te gaan doen wat ze heeft gedaan. De opleiding zette je aan het denken. In haar derde jaars stage liep ze mee met Majoor Boschardt. Ze kreeg meer van de wereld te zien en dat deed haar goed.

500

Ze wil zelf geen beleidsfunctie. Ze had een professionele afstand tot haar cliënten, maar niet zonder warmte. Soms hilde ze mee met de kinderen. Ze had voorbeelden; begeleiders, een medestudent, Majoor Boschardt. Ze is een tijdje vrijzinnig gelovig geweest, dat inspireerde haar wel. Het humanistisch gedachtegoed van de opleiding was heel belangrijk voor haar. Ze is blij dat ze uit het maatsch. werk is gegaan.

550

De maatschappij is nu veel ingewikkelder geworden, drugs e.d., en ze denkt dat het maatsc. werk daarom nu veel moeilijker is. Ze denkt dat je nu veel helderder en krachtiger moet zijn en vaker nee moet verkopen.

Interview oral-history project Karthuizer groep

Interview: **6**

Interviewer: Amedee Suijver

Datum: 4 Februari 2004

Plaats: Amsterdam

Geboortejaar: 1939

Geboorteplaats: Amsterdam

Werkzaamheden vader: econoom, pleegvader ondernemer/directeur

Werkzaamheden moeder: verpleegster, later huisvrouw

Broers/zussen: 2 half broers, 1 zus

Opgegroeid: Naarden

Soort gezin: door oorlog verscheurd, vader in oorlog gestorven

0-50

Over het gezin

50

Eerst hbs-a gedaan. Ze hadden beroepsleuze voorlichting en deze studie leek haar leuk. Doorleren was vanzelfsprekend. Ze wilde eigenlijk arts worden maar ze kon niet tegen bloed.

100

Ze wilde een heleboel dingen worden; kinderrechtster, bij de radio enz. Voor kinderrechtster moest je gymnasium alfa hebben dus dat kon niet. Ze had er ook niet zulke duidelijke ideeën over.

150

Toen ze op de Academie zat had ze had snel het idee dat dit niet was wat ze wilde. Ze wilde ook niet altijd op een laag salaris zitten. Ze had ook niet de fiducia dat ze zou trouwen; als ze zou trouwen dan kon haar man ervoor zorgen dat ze hoger op de maatschappelijke ladder zou komen. Als ze niet trouwde moest ze het zelf doen. Ze kwam uit een well-to-do gezin. Ze weet niet zo goed wat ze verwachtte voor de opleiding. Ze was niet een zelfbewuste vrouw. Het verwachtingspatroon was wel dat ze zou trouwen en kinderen krijgen. Zij was bang dat het niet zou lukken maar ze had er geen bezwaar tegen. Dat ze niet getrouwd is, was geen bewuste keuze. Ze denkt dat de oorlog daarmee te maken.

200

Tijdens de opleiding had ze supervisie. Ze zei tegen haar supervisor dat ze geen jeugd had gehad en dat ze op eigen benen staan en zelf je brood verdienen niet zag zitten. Toen besloot ze met haar supervisor om te gaan studeren. In die tijd kon je alleen psychologie en aardrijkskunde studeren met hbs-a. Ze is toen psychologie gaan studeren. De Karthuizer heeft

ze wel voltooid. Door de supervisor van de Karthuizer is ze ook in psychoanalyse gegaan. Uiteindelijk is ze analytica geworden. Ze steunden haar daar erg in. In die zin heeft ze iets aan de opleiding gehad. Een andere reden dat ze wilde studeren na de Karthuizer was dat ze vond dat ze niet ver genoeg kwam met de opleiding. Ze was vrij ambitieus. Het was ook zo dat ze die tijd van het studeren nodig had om op poten te komen.

250

De Karthuizer stond bekend als een neutrale school met een goede naam. Als ze de opleiding niet had gedaan, was ze nooit gaan studeren en was ze niet zo geïnteresseerd geweest in psychoanalyse. Dat was de voornaamste invloed van de opleiding op haar leven. Na haar afstuderen ging ze in het Leids Academisch Ziekenhuis werken als psycholoog. Dat was niets. Toen is ze freelance psycholoog geworden. Ze kreeg vreselijke conflicten bij de Geestelijke Volksgezondheid.

300

Uiteindelijk is ze studenten psycholoog geworden. Dat heeft ze tweeëntwintig jaar gedaan. Ze heeft daarbij nog wel wat gehad aan haar opleiding voor maatschappelijk werkster. Ze kreeg nooit opmerkingen over het feit dat ze niet getrouwd was. Tegenover haar ouders voelde het voor haar als een manco dat ze niet getrouwd was. Via haar werk kwam ze vooral in aanraking met het feminisme in de jaren zeventig.

350

Geleidelijk aan begon het haar aan te trekken. Ze heeft wel waardering voor vrouwen die wat zelfbewuster zijn. Ze was er vroeger van overtuigd dat een kind bij de moeder moest zijn en was dus tegen crèches. Ze heeft er nu meer waardering voor dan ze toen had. Ze noemde zich nooit feministe maar denkt dat ze er best wel eens van heeft geprofiteerd. Ze is tegen vrijwilligerswerk. Ze vindt dat veel meer dingen betaald moeten worden. Ze vindt dat er misbruik wordt gemaakt van sommige vrijwilligers.

Interview oral-history project Karthuizer groep

Interview: 7

Interviewer: Amedee Suijver

Datum: 4 Februari 2004

Plaats: Amsterdam

Geboortejaar: 1937

Geboorteplaats: Zwolle

Werkzaamheden vader: inspecteur bij Nederlands rundvlees stamboek

Werkzaamheden moeder: eerst wijkverpleegster, later huisvrouw

Broers/zussen: 1 broer

Opgegroeid: Zwolle

Soort gezin: socialistisch gezin, vrijzinnig

0-50

Eerst gymnasium gedaan. Toen de 'school voor Maatschappelijk werk' de Sociale Academie werd, ontstond 'cultureel werk' als studierichting. Dat wilde zij doen. Daarom koos ze deze opleiding. Ze wilde cultureel werk doen omdat ze op scholen en clubhuizen wilde werken. Er waren 6 leerlingen die deze specialisatie deden in haar jaar.

50

Maatschappelijk werk was niks voor haar. Via cultureel werk wilde ze een bredere kijk op de wereld krijgen. Ze werd gestimuleerd om door te leren. Je moest je boterham kunnen verdienen. Ze had niet heel veel opties; ze was afgekeurd voor de Sport academie, studeren zag ze niet zitten omdat het te lang duurde. Verder wilde ze eventueel nog naar de tuinbouwschool. Ouders hadden graag dat ze ging studeren.

100

Voor de opleiding wist ze al dat ze altijd een werkend leven wilde hebben. Amsterdam vond ze wel interessant. De opleiding stond bekend als vooruitstrevend en sociaal. Hij was heel nieuw ook al bestond hij al heel lang. Er waren tachtig eerstejaars. Ze kregen ook vakken als 'medische informatie'. Voor cultureel werk hadden ze vakken als handarbeid, groepswork, literatuur, psychologie, filosofie, sociologie. De specialisatie was wel een beetje hulpverleningszacht. Ze deed stage bij een clubhuis in Amsterdam.

150

Ze werd zelfstandiger tijdens de opleiding want je moest op gegeven moment in je eentje met een groep aan de gang waarbij je werd gesteund door de supervisie. Ze leerde om kinderen te observeren en groepsgedrag te observeren. Later las ze nog een keer een verslag terug en was verbaasd hoeveel ze had opgemerkt en gezien in een groep. Heeft veel met Cobi Schreijer gewerkt. Ze denkt dat 'vrije vrouwen' kwam doordat er maar twee jongens op 78 meisjes waren. Een van de jongens was een Surinaamse prins. Zij volgde veel van de jeugdleiders

opleidingen. Ze had toen niet het idee dat het een meisjes opleiding was. Na haar afstuderen werd ze gastvrouw van het vakantiehuis van de Verkade fabrieken. Dat was van Maart tot November.

200

Over hoe dat in zijn werk ging. In de zomer hield ze zich bezig met de kinderen van de werknemers. In de winter verdiende ze bij de Bijenkorf en werkte ze op de crèche van Verkade. Het was dus elke keer maar voor een half jaar dus ging ze weg. Na twee jaar ging ze werken bij Nationaal Centrum Vormingswerk Bedrijfsjeugd als consulente. Dat was voor werkende jongens en meisjes die een halve dag in de week naar een vormingsinstituut gingen. Toen zij ging werken kwam er net een regel dat veertien jarigen een hele dag per week naar school moesten, waarvoor nieuwe instituten moesten worden opgericht. Daardoor had ze in verschillende provincies met het bedrijfsleven te maken om te zorgen dat er instituten kwamen. Ze moest besturen en directies van die instituten ondersteunen. Na 6 jaar had ze er genoeg van en is ze gaan werken bij de Nederlandse Jeugd Gemeenschap. Dat was grote koepel van jeugd en jongeren werk. Daar deed ze aan deskundigheidsbevordering. Daar had ze verschillende taken. Dat deed ze tot '75. Vervolgens ging ze werken bij de Nederlandse Stichting voor Kunstzinnige Vorming ook als deskundigheidsbevorderings consulente. Vertelt over die baan.

250

Ze had een beleidsfunctie. Na vijf jaar kwam ze bij de PvdA als consulent vormingswerk. Een kwartweek daarvan deed ze school- en vormingswerk voor de rooie vrouwen in de PvdA. Rooie vrouwen was een afdeling van de PvdA. Ze zorgde dat er cursussen en trainingen kwamen. In '88 kwam ze in de WAO. Vanaf '67 heeft ze vrijwilligerswerk gedaan; jarenlang heeft ze als gezinsvoogd gewerkt als tegenhanger op de afstandelijker beleidsfuncties. Ze heeft ook in veel besturen gezeten, bv bij het Instituut voor Dramatische Vorming. 35 jaar geleden hebben ze een beroepsorganisatie cultureel werk opgezet waar ze voorzitter van was.

300

De maatschappelijk werkers hadden een eigen beroepsorganisatie. De beroepsvereniging bestond naast de vakbond en richtte een eigen beroepscode. Dat heeft ze tot '74 gedaan. Haar opleiding kwam van pas bij de bestuurlijke taken. De invloed op het beleid die ze altijd in verschillende functies had, relativeert ze. Ze was vaak de enige vrouw in veel stichtingen. In '75 tot '80 kwam ze erachter datje als vrouw niet veel te vertellen had. Na de baan in die tijd bij de NS voor Kunstzinnige Vorming wilde ze speciaal met vrouwen werken. Pas later werd ze zich bewust dat ze als vrouw bij het Vormingswerk voor werkende jongeren minder poot aan de grond kreeg dan haar mannelijke collega's, als jonge vrouw in het bedrijfsleven. Vrouwen hadden in die tijd nog absoluut geen invloed. Ze kreeg geen seksistische opmerkingen. Jee telde wel minder mee en als vrouw moest je twee keer zo goed zijn als een man. In de jaren van het feminisme kwam dat tevoorschijn. Ze noemde zichzelf een feminist, maar pas later.

350

In de jaren zeventig waren haar vriendinnen actief in het feminisme maar zij had er geen tijd voor. Veel werk speelde zich af in de avonduren. In de PvdA werkte ze ook wel in het weekend. In de jaren zeventig was ze wel naar een assertiviteitstraining geweest. Ze is niet getrouwd geweest, dat kwam er niet van. Het was voor haar opleiding nooit haar bedoeling om te gaan trouwen en kinderen krijgen, maar dat hoorde er wel bij in die tijd. Ze heeft ook nooit kinderen gekregen. In haar omgeving was het niet heel bijzonder dat ze niet trouwde. Haar voorbeeld was een tante in het onderwijs, dat wilde ze ook; een eigen huis en je gang kunnen gaan. Ze wilde niet een leven zoals haar moeder met altijd in huis zitten en zorgen. Dat vond haar moeder prima.

400

Werkdagen in haar eerste banen zagen er erg wisselend uit. Bij cultureel werk sprak je niet over 'cliënten'. In haar tweede baan zorgde ze ervoor dat ze er netjes uitzag, anders kreeg je helemaal geen poot aan de grond. Er was regelmatig stafvergaderingen in alle banen. Er was nooit supervisie. Ze heeft een trainersopleiding gedaan in '69/'70. In '72-'74 deed ze de voortgezette opleiding cultureel werk. Die werd eerst gemaakt vanuit de beroepsorganisatie. Na de Karthuizer had je toch wel de behoefte nog wat verder te denken over cultureel werk en er was wel een voortgezette opleiding voor groepswerk maar niet voor de beleidsfuncties en educatie kant van cultureel werk.

450

Toen ze dat ging doen was ze de enige vrouw met tien mannen. Ze dacht niet dat een opleiding na viereneenhalf jaar afgerond is, je moet altijd bij blijven.

500

Door de Karthuizer opleiding werd je wereld groter; je was in Amsterdam, je kreeg supervisie dus er werd aan jezelf gesleuteld. De supervisie maakte deze opleiding anders dan andere opleidingen. De supervisie en feedback hadden wel invloed op een mens. Dat had ze ook weer in de voortgezette opleiding. Hierdoor wordt je professioneel elke keer beter. Ze werd altijd geïnspireerd door haar omgeving en milieu. Dat ze iets zou gaan betekenen voor anderen zat zo ingebakken van huis uit. Ze weet niet of dat kwam doordat ze een meisje was.

550

Ze weet niet meer hoe het cultureel werk er nu uitziet. Het hele culturele werk is midden jaren tachtig volledig afgebroken. Het bestaat nog wel een beetje maar met een andere intentie. Nu bouwen ze cellen voor die jongens en zij vingen ze op in het clubhuis, zegt ze. Alles is gigantisch veranderd de afgelopen jaren. Niet alles is slechter geworden maar er wordt wel elke keer weer opnieuw het wiel uitgevonden. Zij zit wel erg in de politieke hoek. Nu wordt de hele vrouwenbeweging weer afgebroken.

Interview oral-history project Karthuizer groep

Interview: **8**

Interviewer: Amedee Suijver

Datum: 9 Februari 2004

Plaats: Lelystad

Geboortejaar: 1926

Geboorteplaats: Heemstede

Werkzaamheden vader: conducteur op een tram

Werkzaamheden moeder: huisvrouw, en ging werken om kinderen te laten studeren

Broers/zussen: 1 broer

Opgegroeid: Haarlem

Soort gezin: socialistisch arbeidersgezin

0-50

Vanaf de middelbare school ging ze in de verpleging en haalde een kraamaantekening. Na deze opleiding ging ze in Zwitserland werken in een diaconessenhuis. Na een half jaar kwam ze terug en ging in een sanatorium werken. Dit was na de oorlogstijd en omdat ze daardoor er toch wel weer uit wilde, is ze in Zweden gaan werken in een ziekenhuis, ook als verpleegster. Toen ze weer terug was, heeft ze in het Elizabeth gasthuis in Haarlem gewerkt. Vervolgens heeft ze een paar jaar in Noorwegen gezeten als verpleegster. Toen werd haar moeder ziek dus ging ze naar huis. Ze had eigenlijk ergens anders gesolliciteerd in het buitenland, waar ze aangenomen was.

50

Ze kon na de buitenland ervaring niet zo maar weer in de verpleging in Nederland gaan, dus schreef ze naar de Sociale Academie. Ze had de voorbereiding en kennismaking niet meegemaakt. Om geld te verdienen werkte ze in het weekend in het ziekenhuis. Vrijdag had ze vrijstelling voor een paar vakken die overlaptten met de verpleging. Via de Sociale Academie wilde ze de Nederlandse maatschappij weer een beetje leren kennen. Ze wilde het eigenlijk maar een jaar doen. Na een jaar kon ze een beurs krijgen dus maakte ze de opleiding maar af.

100

Ze deed een stage bij Humanitas waar ze bleef werken na haar opleiding. Na een jaar daar ging ze de voortgezette opleiding doen. Toen ze daarmee (bijna) klaar was kwam iemand van het Medisch Opvoedkundig Bureau naar haar toe met de vraag of ze daar wilde komen werken. Dat was een eer want het MOB stond aan de top in Nederland. Daar deed ze een psychiatrisch maatschappelijk werk opleiding en werkte daarna als maatschappelijk werkster. Ze werkte met ouders met moeilijke kinderen. Ze ontving ouders. Vervolgens ging ze werken

bij het Bureau voor Levens- en Gezinsvragen. Hier werkte ze veel meer met de relaties tussen de ouders van een kind. Dit bureau was Katholiek en zij was de eerste buitenkerkelijke werknemster.

150

Vertelt over hoe dit in de praktijk werkte. In die tijd was het niet dat mensen elkaar maar moesten nemen zoals ze zijn; ze zorgde dat ze er netjes uit zag. De afstand tot de cliënt verschilde; ze had cliënten die ze niet eens een hand gaf en bij sommigen sloeg ze een arm om iemands schouder.

200

Ze heeft ook een tijdje halve dagen bij het MOB en halve dagen bij het LGV gewerkt. Dit was een paar jaar zo. Het LGV fuseerde met het RIAGG. Daar heeft ze tot haar zestigste gewerkt, toen ging ze met de VUT. Ze werkte daar al die tijd als psychiatrisch maatschappelijk werkster. Ze vond het leuk om bij twee hoogaangeschreven bureaus te werken omdat er goed gewerkt werd, goede supervisie was, dat je goede collega's had die je ook kon vertrouwen.

250

Drieëntwintig jaar geleden trouwde ze met haar man. Ze werkte gewoon door en werd niet ontslagen. Het was volkomen geaccepteerd in haar omgeving dat ze werkte. Ze heeft geen kinderen. Haar man heeft vier kinderen maar die waren al het huis uit toen ze trouwden. Ze was 55 toen ze trouwde. Veel van haar tijd en energie ging in haar werk zitten. Feminisme vond ze 'gek gedoe'. Ze associeert feminisme ook met vrouwen onderling en lesbisch zijn. Ze had nooit moeite met voor zichzelf opkomen en ze heeft zich nooit achtergesteld gevoeld.

300

Ze vertelt over de periode na de oorlog. Ze ging de verpleging in omdat ze niet haar ouders wilden laten werken om haar studie te betalen. Haar ouders wilde dat ze rechten ging studeren. Zelfstandigheid was een karaktereigenschap van haar die te maken heeft met aanpassingsvermogen. Ze had geen verwachtingen over gaan trouwen.

350

Ze heeft veel gereisd, ze wilde wat van de wereld zien. Vertelt over het ziekenhuis in Zwitserland. Ze ervaaarde het niet als bijzonder dat ze als vrouw in het buitenland werkte, en ze denkt dat dat ook voor haar ouders niet zo was. De Karthuizer was niet de enige invloed op haar leven. Het eerste jaar van de opleiding was de verpleging belangrijker. Ze viel er ook een beetje buiten omdat ze zoveel ouder was.

400

De Karthuizer deed ze er gewoon bij en had nauwelijks of geen invloed op haar leven. Ze heeft niet bewust invloed gehad op het beleid van maatschappelijk werk, maar door je inbreng in een team heb je altijd wel invloed. Maar dat is altijd een invloed die je samen met anderen hebt. Ze heeft altijd in teamverband gewerkt. Daar was individuele en groepssupervisie bij.

Dat vond ze prettig. Na de VUT had ze geen zin meer in het sociale gedoe, ze wilde gaan reizen. Ze helpt nog wel hier en daar mensen in moeilijkheden.

450

Ze houdt van een mentaliteit van 'lekker aanpakken'. Ze is altijd geïnspireerd geweest door de cliënten zelf. Ze vindt dat er nu nonchalanter wordt omgegaan met cliënten in het maatschappelijk werk en in de verpleging. Cliënten worden bv niet teruggebeld en dingen worden niet opgepakt. De maatschappelijk werker zijn meer met zichzelf bezig.

500

De praatjes van de maatschappelijk werkers zijn belangrijker dan de mensen en de mensen moeten maar geïnteresseerd zijn, zegt ze. Ze kan niet meer boodschappen vanuit de Karthuizer opleiding onderscheiden. Ze weet niet meer welke ideeën ze waar vandaan heeft. De supervisie op de Karthuizer vond ze leuk en inspirerend.

Interview oral-history project Karthuizer groep

Interview: **9**

Interviewer: Amedee Suijver

Datum: 9 Februari 2004

Plaats: Lelystad

Geboortejaar: 1938

Geboorteplaats: Hensbroek

Werkzaamheden vader: hoofd van een school

Werkzaamheden moeder: onderwijzeres, later huisvrouw

Broers/zussen: 2 broers, 1 zus

Opgegroeid: Hensbroek

Soort gezin: schoolmeesters gezin

0-50

Heeft eerst gymnasium gedaan. Ze wilde naar de Karthuizer omdat ze mensen wilde helpen; ze was geïnteresseerd in mensen en de maatschappij. Ze wist al een jaar van tevoren dat ze dit wilde doen. Ze kreeg voorlichting op school en was toen geïnteresseerd in journalistiek en maatschappelijk werk. Door leren was normaal. Haar ouders stimuleerden haar erg. Je moest voor je eigen brood zorgen.

50

Ze had ook een voorbeeld van een maatschappelijk werkster in de buurt. Aan de universiteit dacht ze niet meteen, waarschijnlijk omdat het te theoretisch was. Ze woonde op kamers. Een belangrijke boodschap vanuit de opleiding was dat je goed moest kijken wat 'mensen helpen' betekende en dat je niet te idealistisch was. Ook dat je het deed om anderen te helpen en niet vanuit je eigen behoefte. Het mooiste vak vond ze 'burgerschapkunde en recht'. Door wat ze leerde over goed kijken wat helpen is, kon ze meer afstand houden in haar werk en analyseren zonder het zich te veel aan te trekken. Ze kon hierdoor ook makkelijker met praktische oplossingen komen in haar werk.

100

Ze deed de specialisatie kindbescherming en had een aantekening orthopedagogie. Door de padvinderij wist ze hoe leuk het was om met kinderen om te gaan. Na haar afstuderen ging ze in Groningen werken als maatschappelijk werkster bij een voogdij vereniging Kinderzorg, en voor de helft bij een kindertehuis. Ze had negentig kinderen onder haar hoede.

150

Ze had altijd een dag bureaudag en de anderen dagen was ze op pad. Ze moest naar kindertehuizen tot in Amsterdam en Den Helder. Ze waren met zijn vieren. Achteraf denkt ze

‘wat heb ik allemaal kunnen zeggen tegen cliënten als drieëntwintig jarige terwijl ik het nog niet echt invoelde’. Toch accepteerden de cliënten het van haar. Als de ouders bezocht in achterbuurten in de stad werd ze wel eens bijna van de trap gegooid. Deze baan had ze vier jaar. Daarna is ze een half jaar naar Israël gegaan in een kibboets. Vervolgens in '67 ging ze werken bij een gesloten opvangcentrum voor jongeren als maatschappelijk werkster (heet nu jeugdgevangenis). In '66 kwam ze in de gemeenteraad van Groningen.

200

Werken in het opvangcentrum voor jongeren vond ze niet prettig omdat er weinig ruimte was voor de jongeren. Ze werkte er tot '71. Ze had interesse in recht en ging rechten studeren. Daarnaast zat ze in de politiek en had ze verscheidene maatschappelijke neven functies in besturen. Bv in het bestuur van ‘Creatieve Vorming’, een alternatieve jeugdbeweging. In '74 ging ze uit de gemeenteraad. Ze had het toen gehad in de politiek, o.a. door affaires rond Max van de Berg. Ze werd statenlid van de provinciale staten van Groningen. Daarvoor was ze iedere avond op pad, maar het was wel een soort erebaantje. In '79 studeerde ze af. Ondertussen werd haar partij uit het college gewipt. Daarna gaf ze een paar uur per week les in recht aan de Sociale Academie in Groningen, afdeling maatschappelijk werk. In '80 werd ze daar stafdocent. De combinatie rechten en maatschappelijk werk vonden ze heel goed.

250

Voor haar leerlingen had ze de boodschap van praktische hulpverlening zoals zij dat ook had geleerd en dat je kennis moest hebben. Ze kwam net in de periode na de democratische veranderingen waarin er weer meer aandacht kwam voor de praktische kant. Het vak ‘recht’ werd toen flink uitgebreid. Ze was lid van de Rooie Vrouwen en had veel affiniteit met het feminisme. Vanuit de raad was ze ook zeer actief in emancipatiegroepjes. Ze heeft samen met een paar mensen een emancipatie nota geschreven voor de Provinciale Staten. Ze is niet getrouwd. Sinds '70 woont ze met een vrouw samen. Die strijd had ze ook in Groningen. Ze is niet zo'n ‘hele felle lesbienne’. Door de Sociale Academie kan ze nuanceren, relativëren, kijken en analyseren.

300

Ze kreeg nooit opmerkingen over dat ze altijd gewerkt heeft. In de politiek kreeg ze ook nooit opmerkingen over het feit dat ze als vrouw in de politiek zat. De term ‘vrije vrouwen’ in de cabarettteksten betekende dat je keuzemogelijkheden had. Dat je kon werken. Ze gaf les tot '87, daarna gingen ze fuseren. Dat werd de Rijkshogeschool. Er kwam toen een functie vrij voor juridisch beleidsmedewerker bij het college van bestuur. Ze heeft de stap gewaagd om zelf juridisch bezig te zijn. Na een jaar werd ze hoofd algemeen bestuurlijke en juridische zaken. Daar kwam alles wat ze gedaan heeft bij van pas; de manier van kijken naar mensen, de mens zien in zijn omgeving. De Karthuizer was een grote invloed op haar leven. Wat ze later in de politiek is gaan doen had te maken met waarmee ze op de Karthuizer in aanraking is gekomen; maatschappelijke dienstverlening en gezondheidszorg, sociaal welzijn.

350

Door de opleiding heeft ze inzicht in mensen gekregen dat ze gebruikt in haar relatie. De baan als hoofd alg. juridische en bestuurlijke zaken heeft ze tot '92 gehad. Toen kwam er weer een fusie. Ze werd adviseur juridische zaken van het college van bestuur. Deze baan was wat

minder omdat ze minder invloed had. Ze werd gevraagd door de burgemeester voor een commissie voor het adviseren van het college van B en W over een referendum. Haar naam werd weer bekend bij de gemeente en ze heeft toen een aantal functies aangenomen als voorzitter van de commissie Bezwaar en Beroep. Dit deed ze naast haar werk en kreeg er zelfs vrij voor; ze werkte vier dagen. Ze ging ook in een commissie Seksuele Intimidatie, Agressie en Geweld bij de Hanzehogeschool en bij de Provincie.

400

Ze heeft ook zes jaar in de klachtencommissie van de Raad van Kinderbescherming gezeten. Dit deed ze vanaf '92. Toen het wat minder ging op de Hogeschool nam ze deze functies met het oog op haar pensioen, dan had ze nog iets. In '98 ging ze met pensioen op de Hogeschool. Afgelopen zomer is ze met deze functies gestopt; ze wilde niet meer de zwaarigheden, de routine raakte eruit en ze moest haar partner gaan verzorgen. Ze doet nu nog de klachtencommissie van de Sociale Dienst en de commissie voor Seksuele Intimidatie van de Provincie. Ze is altijd geïnspireerd geweest door het humanisme en het socialisme, rechtvaardigheid, correctheid en zuiverheid van argumentatie. Mensen moeten op je aan kunnen. Ze heeft veel in bemiddelingscommissies gezeten en in functies waarin mensen op je bouwde.

450

Ze heeft niet het gevoel gehad veel invloed te hebben op het beleid van maatschappelijk werk. Op de opleiding waar ze les gaf dacht ze mee over de opleiding. Ze had daar discussies over methodiekstromingen. Kamphuis was toen allang 'notdone'. Ze vond die invloed op de praktische kant prettig. Ze heeft ook nog juridische bijscholing gegeven aan maatschappelijk werkers. Ze is in '82 opgehouden met de politiek. Ze moest toen kiezen voor haar carrière. Politiek en carrière ging niet samen, dan moest je alles inzetten. Haar familie snapte niks van haar ambitie en actieve leven. Ze krijgt bv nooit vragen over haar politieke leven, ze zijn bang.

500

Ze denkt dat dat wel te maken heeft met haar vrouw-zijn. Ze had de ambitie om met mensen bezig te zijn en invloed te hebben. Dat heeft ze van haar vaders kant van de familie, een voor vader was een stakingsleider. Maatschappelijk werk vindt ze nog een prima beroep. Hardwerkende en fijne mensen. Ze denkt dat het nu praktischer is dan vroeger, vooral in de informatieve kant naar de gemeente, bv woonruimte, stervensbegeleiding, uitkeringen, groepsmaatschappelijk werk. Informatiever naar de cliënten toe. De fusies en het gedoe heeft geen goed gedaan aan de rust in het beroep. Ze heeft van iemand in het maatschappelijk werk gehoord dat er tegenwoordig een geweldige papier rompslomp is om zich te verantwoorden en dat er een soort prestatie contracten zijn. Ze vindt dat je naar de mensen moet gaan. Je kan niet altijd direct resultaat hebben, je moet dingen juist langzaam opbouwen, je kan niet altijd haasten. Maatschappelijk werkers werken zich over de kop. Er gaat teveel tijd zitten in het zich verantwoorden, terwijl het uiteindelijk gaat om het uitvoerend werk. Er zitten ook teveel managers, zegt ze, maar dan praat ze mensen na. Voor haar is de cirkel van haar carrière weer rond.

Interview oral-history project Karthuizer groep

Interview: **9**

Interviewer: Amedee Suijver

Datum: 9 Februari 2004

Plaats: Lelystad

Geboortejaar: 1938

Geboorteplaats: Hensbroek

Werkzaamheden vader: hoofd van een school

Werkzaamheden moeder: onderwijzeres, later huisvrouw

Broers/zussen: 2 broers, 1 zus

Opgegroeid: Hensbroek

Soort gezin: schoolmeesters gezin

0-50

Heeft eerst gymnasium gedaan. Ze wilde naar de Karthuizer omdat ze mensen wilde helpen; ze was geïnteresseerd in mensen en de maatschappij. Ze wist al een jaar van tevoren dat ze dit wilde doen. Ze kreeg voorlichting op school en was toen geïnteresseerd in journalistiek en maatschappelijk werk. Door leren was normaal. Haar ouders stimuleerden haar erg. Je moest voor je eigen brood zorgen.

50

Ze had ook een voorbeeld van een maatschappelijk werkster in de buurt. Aan de universiteit dacht ze niet meteen, waarschijnlijk omdat het te theoretisch was. Ze woonde op kamers. Een belangrijke boodschap vanuit de opleiding was dat je goed moest kijken wat 'mensen helpen' betekende en dat je niet te idealistisch was. Ook dat je het deed om anderen te helpen en niet vanuit je eigen behoefte. Het mooiste vak vond ze 'burgerschapkunde en recht'. Door wat ze leerde over goed kijken wat helpen is, kon ze meer afstand houden in haar werk en analyseren zonder het zich te veel aan te trekken. Ze kon hierdoor ook makkelijker met praktische oplossingen komen in haar werk.

100

Ze deed de specialisatie kindbescherming en had een aantekening orthopedagogie. Door de padvinderij wist ze hoe leuk het was om met kinderen om te gaan. Na haar afstuderen ging ze in Groningen werken als maatschappelijk werkster bij een voogdij vereniging Kinderzorg, en voor de helft bij een kindertehuis. Ze had negentig kinderen onder haar hoede.

150

Ze had altijd een dag bureaudag en de anderen dagen was ze op pad. Ze moest naar kindertehuizen tot in Amsterdam en Den Helder. Ze waren met zijn vieren. Achteraf denkt ze

‘wat heb ik allemaal kunnen zeggen tegen cliënten als drieëntwintig jarige terwijl ik het nog niet echt invoelde’. Toch accepteerden de cliënten het van haar. Als de ouders bezocht in achterbuurten in de stad werd ze wel eens bijna van de trap gegooid. Deze baan had ze vier jaar. Daarna is ze een half jaar naar Israël gegaan in een kibboets. Vervolgens in '67 ging ze werken bij een gesloten opvangcentrum voor jongeren als maatschappelijk werkster (heet nu jeugdgevangenis). In '66 kwam ze in de gemeenteraad van Groningen.

200

Werken in het opvangcentrum voor jongeren vond ze niet prettig omdat er weinig ruimte was voor de jongeren. Ze werkte er tot '71. Ze had interesse in recht en ging rechten studeren. Daarnaast zat ze in de politiek en had ze verscheidene maatschappelijke neven functies in besturen. Bv in het bestuur van ‘Creatieve Vorming’, een alternatieve jeugdbeweging. In '74 ging ze uit de gemeenteraad. Ze had het toen gehad in de politiek, o.a. door affaires rond Max van de Berg. Ze werd statenlid van de provinciale staten van Groningen. Daarvoor was ze iedere avond op pad, maar het was wel een soort erebaantje. In '79 studeerde ze af. Ondertussen werd haar partij uit het college gewipt. Daarna gaf ze een paar uur per week les in recht aan de Sociale Academie in Groningen, afdeling maatschappelijk werk. In '80 werd ze daar stafdocent. De combinatie rechten en maatschappelijk werk vonden ze heel goed.

250

Voor haar leerlingen had ze de boodschap van praktische hulpverlening zoals zij dat ook had geleerd en dat je kennis moest hebben. Ze kwam net in de periode na de democratische veranderingen waarin er weer meer aandacht kwam voor de praktische kant. Het vak ‘recht’ werd toen flink uitgebreid. Ze was lid van de Rooie Vrouwen en had veel affiniteit met het feminisme. Vanuit de raad was ze ook zeer actief in emancipatiegroepjes. Ze heeft samen met een paar mensen een emancipatie nota geschreven voor de Provinciale Staten. Ze is niet getrouwd. Sinds '70 woont ze met een vrouw samen. Die strijd had ze ook in Groningen. Ze is niet zo'n ‘hele felle lesbienne’. Door de Sociale Academie kan ze nuanceren, relativëren, kijken en analyseren.

300

Ze kreeg nooit opmerkingen over dat ze altijd gewerkt heeft. In de politiek kreeg ze ook nooit opmerkingen over het feit dat ze als vrouw in de politiek zat. De term ‘vrije vrouwen’ in de cabarettteksten betekende dat je keuzemogelijkheden had. Dat je kon werken. Ze gaf les tot '87, daarna gingen ze fuseren. Dat werd de Rijkshogeschool. Er kwam toen een functie vrij voor juridisch beleidsmedewerker bij het college van bestuur. Ze heeft de stap gewaagd om zelf juridisch bezig te zijn. Na een jaar werd ze hoofd algemeen bestuurlijke en juridische zaken. Daar kwam alles wat ze gedaan heeft bij van pas; de manier van kijken naar mensen, de mens zien in zijn omgeving. De Karthuizer was een grote invloed op haar leven. Wat ze later in de politiek is gaan doen had te maken met waarmee ze op de Karthuizer in aanraking is gekomen; maatschappelijke dienstverlening en gezondheidszorg, sociaal welzijn.

350

Door de opleiding heeft ze inzicht in mensen gekregen dat ze gebruikt in haar relatie. De baan als hoofd alg. juridische en bestuurlijke zaken heeft ze tot '92 gehad. Toen kwam er weer een fusie. Ze werd adviseur juridische zaken van het college van bestuur. Deze baan was wat

minder omdat ze minder invloed had. Ze werd gevraagd door de burgemeester voor een commissie voor het adviseren van het college van B en W over een referendum. Haar naam werd weer bekend bij de gemeente en ze heeft toen een aantal functies aangenomen als voorzitter van de commissie Bezwaar en Beroep. Dit deed ze naast haar werk en kreeg er zelfs vrij voor; ze werkte vier dagen. Ze ging ook in een commissie Seksuele Intimidatie, Agressie en Geweld bij de Hanzehogeschool en bij de Provincie.

400

Ze heeft ook zes jaar in de klachtencommissie van de Raad van Kinderbescherming gezeten. Dit deed ze vanaf '92. Toen het wat minder ging op de Hogeschool nam ze deze functies met het oog op haar pensioen, dan had ze nog iets. In '98 ging ze met pensioen op de Hogeschool. Afgelopen zomer is ze met deze functies gestopt; ze wilde niet meer de zwaarigheden, de routine raakte eruit en ze moest haar partner gaan verzorgen. Ze doet nu nog de klachtencommissie van de Sociale Dienst en de commissie voor Seksuele Intimidatie van de Provincie. Ze is altijd geïnspireerd geweest door het humanisme en het socialisme, rechtvaardigheid, correctheid en zuiverheid van argumentatie. Mensen moeten op je aan kunnen. Ze heeft veel in bemiddelingscommissies gezeten en in functies waarin mensen op je bouwde.

450

Ze heeft niet het gevoel gehad veel invloed te hebben op het beleid van maatschappelijk werk. Op de opleiding waar ze les gaf dacht ze mee over de opleiding. Ze had daar discussies over methodiekstromingen. Kamphuis was toen allang 'notdone'. Ze vond die invloed op de praktische kant prettig. Ze heeft ook nog juridische bijscholing gegeven aan maatschappelijk werkers. Ze is in '82 opgehouden met de politiek. Ze moest toen kiezen voor haar carrière. Politiek en carrière ging niet samen, dan moest je alles inzetten. Haar familie snapte niks van haar ambitie en actieve leven. Ze krijgt bv nooit vragen over haar politieke leven, ze zijn bang.

500

Ze denkt dat dat wel te maken heeft met haar vrouw-zijn. Ze had de ambitie om met mensen bezig te zijn en invloed te hebben. Dat heeft ze van haar vaders kant van de familie, een voor vader was een stakingsleider. Maatschappelijk werk vindt ze nog een prima beroep. Hardwerkende en fijne mensen. Ze denkt dat het nu praktischer is dan vroeger, vooral in de informatieve kant naar de gemeente, bv woonruimte, stervensbegeleiding, uitkeringen, groepsmaatschappelijk werk. Informatiever naar de cliënten toe. De fusies en het gedoe heeft geen goed gedaan aan de rust in het beroep. Ze heeft van iemand in het maatschappelijk werk gehoord dat er tegenwoordig een geweldige papier rompslomp is om zich te verantwoorden en dat er een soort prestatie contracten zijn. Ze vindt dat je naar de mensen moet gaan. Je kan niet altijd direct resultaat hebben, je moet dingen juist langzaam opbouwen, je kan niet altijd haasten. Maatschappelijk werkers werken zich over de kop. Er gaat teveel tijd zitten in het zich verantwoorden, terwijl het uiteindelijk gaat om het uitvoerend werk. Er zitten ook teveel managers, zegt ze, maar dan praat ze mensen na. Voor haar is de cirkel van haar carrière weer rond.

Interview oral-history project Karthuizer groep

Interview: **10**

Interviewer: Amedee Suijver

Datum: 11 Februari 2004

Plaats: Laren

Geboortejaar: 1938

Geboorteplaats: Medan, Indonesië

Werkzaamheden vader: elektrotechnisch ingenieur

Werkzaamheden moeder: huisarchitecte, later huisvrouw

Broers/zussen: 1 broer

Opgegroeid: In Nederland.

Soort gezin: Ned. Hervormd, intellectueel, vader in een kamp overleden

0-50

Na het kamp kwamen ze naar Nederland. Ze hadden het financieel heel moeilijk want haar moeder had geen status. Haar vader was overleden en een vrouw met kinderen zonder man mocht niet huren. Ze hebben zestien jaar ingewoond. Ze heeft de mms gedaan. Had eigenlijk rechten willen studeren maar ze kon het gymnasium niet afmaken. Haar achtergrond gaf veel problemen in het gezin. Er was geen opvang voor mensen uit Indië. Haar energie in die tijd ging voornamelijk in het gezin zitten. Toen vroegen mensen haar of ze geen maatch. werkster wilde worden.

50

Ze is eerst een jaar dokters assistente geweest omdat ze te jong was voor de Karthuizer. Ze wilde iets met kinderen doen of zorgen dat bepaalde dingen beter werden geregeld. Dit was in verband met haar achtergrond. Ze heeft de specialisatie bedrijfsmaatschappelijk werk gekozen. Het eerste jaar heeft ze in stages nog wel met kinderen gewerkt maar dat vond ze zo aangrijpend dat ze het niet aan kon. Bovendien vond ze de opleiding naar kinderen en mensen met kinderen heel arrogant; mensen van twintig jaar beslisten of mensen een adoptie kind kregen door hoe ze het beoordeelden. Dat kon niet, vond ze. Ze werd wel gestimuleerd om door te leren. Er werd tegen haar gezegd 'een vent is leuk maar als je alleen komt te staan moet je je eigen brood kunnen verdienen'. Haar moeder had ook een eigen opleiding. Voor de opleiding had ze verwacht part time te kunnen werken.

100

Ze had verwacht dat ze bij bedrijven wel een of twee dagen in de week kon werken. De Karthuizer stond bekend als 'rood'. Zij kwam uit een conservatief, keurig gezin. Ze ging onder invloed van de opleiding anders denken en praten wat tot grote botsingen leidde thuis. Ze is door de opleiding heel anders tegen het leven gaan kijken; om te zien dat er nog meer in de wereld is dan het beschadigde maar beschermde milieu waar ze uit kwam. Tijdens haar stage stond ze aan de lopende band. Je leerde dat dat ook mensen zijn. Het heeft haar manier van denken veranderd. In het begin vond ze zichzelf een enorme trut. Wat ze allemaal tegen

kwam was zo anders, en zoveel ellende ook. De school zorgde ervoor dat je afstandelijk bleef en niet werd meegesleurd door alle emoties. Alleen als je afstand houdt, kun je blijven helpen. Dit werkte door in haar werk.

150

Ze weet niet of de tekst 'vrije vrouwen' op hun sloegen. Ze werkte in de havens in Amsterdam voor een stage. Het was toen nog seksistisch. Zij waren naïeve meisjes. Geeft het voorbeeld van toen ze een kraan opklom op verzoek van de havenarbeiders terwijl ze een rok aanhad. Voor een andere stage pakte ze kousen in aan de lopende band. Na haar afstuderen trouwde ze meteen. Ze kreeg 2 kinderen. Werken kon toen niet. Toen de jongste naar de kleuterschool ging, ging ze werken voor het IPM, een instituut voor psychologisch marktonderzoek.

200

Daarvoor deed ze interviews van een middag, ochtend of avond die ze zelf kon indelen. Werken na je huwelijk en met kinderen 'deed je niet'. Daarbij kwam haar opleiding haar van pas. Voor die interviews kreeg ze wel een cursus interview technieken die ze veel eerder begreep dan de anderen. Het werd niet altijd geaccepteerd in haar omgeving dat ze weer ging werken, maar dat kon haar niks schelen. Met haar man gaf het geen problemen. Toen werd ze ziek. Ze is vier jaar ziek geweest. Ze heeft een vrij zeldzame stofwisselingsziekte waardoor ze jarenlang niet kon functioneren. Voor die ziekte was ze ook politiek actief in Amstelveen. Ze had zich opgegeven voor de gemeenteraad, verwachtte niet erin te komen, maar toen verhuisden ze naar Laren. Ze verhuisden naar Laren omdat ze een vliegtuig baan boven hun huis hadden. Ze kon toen niet in de gemeenteraad wat ze heel jammer vond.

250

Toen ze in Laren kwam werkte ze in een galerie en deed ze vrijwilligerswerk bij de radio Ziekenomroep. Daarbij kreeg ze ook contact met de zieken mensen. Dit deed ze allebei vier jaar. Ze heeft ook bij de infobalie in het ziekenhuis gestaan. Ze had eigenlijk al haar energie nodig om te functioneren in haar gezin. Toen ze zich beter voelde en de kinderen van de middelbare school waren, ging ze naar een arbeidsbureau. Dat was in de tachtiger jaren. De maatschappij zat toen niet te springen om arbeidskrachten. Bij het arbeidsbureau viel ze ook in de categorie 'gehandicapten en ouderen/herintreders', dat vond ze vervelend. Ze wisten ook niet wat ze aan moesten met maatschappelijk werk. Toen is ze maar vrijwilligerswerk gaan doen. In Laren was ze nog wel bij de politiek betrokken. Ze werd gevraagd voor het voorzitterschap van de UVV. Dat heeft ze niet gedaan want ze had het gevoel dat ze dat niet meer kon.

300

Ze vond het feminisme in de jaren zeventig hartstikke goed. Ze heeft nog brieven geschreven aan de krant. Ze noemde zichzelf niet echt een feminist maar ze vond het heel erg nodig. Ze vind wel dat het zo nu en dan is doorgeschooten maar dat kan niet anders. Ze denkt dat vrouwen van nu er ontzettend veel profijt van hebben gehad. Wat ze ook heel goed vindt is

dat vrouwen hun eigen partner kiezen, haar zoons zijn bv ten huwelijk gevraagd door hun vrouwen. Vroeger kon je ook niet samenwonen omdat de pil er nog niet was. Je moest er niet aan denken om zwanger te worden. Ze weet nu niet meer hoe het maatschappelijk werk is, maar ze is bang dat het nu net als vroeger truttig is. Vroeger bestond het beeld van iemand met een leren jas en twee fietstassen, een kenau die alleenstaande was. Haar leven is totaal veranderd door de opleiding. Ze zou bv nooit de Telegraaf lezen, terwijl veel van haar vrienden hun mening halen uit de Telegraaf. Ze heeft ook andere vrienden gekregen hierdoor, haar mensen keuze veranderde door de opleiding. De boeken die ze leest, het theater waar ze naar toe gaat wordt er ook door beïnvloedt. Ze vond het een perfecte opleiding. Haar ogen werden geopend voor hoe dingen in elkaar zaten. Ze heeft ook tussen de koekmeisjes van Verkade gestaan. Dat is de laagste pikorde in een bedrijf. Haar ogen werden geopend voor hoe uitzichtloos hun bestaan kon zijn.

350

Als er rellen zijn denkt ze 'hoe komt dat dat'. Dat ze dat denkt, komt door haar opleiding. Door de stages besepte ze dat mensen niet voor niks staken of rel schoppen. Ze had het idee dat ze actiever was en bewuster dan andere vrouwen uit haar – zoals ze zelf zegt- keurige omgeving.

Karthuizer groep

Interview: **11**

Interviewer: Amedee Suijver

Datum: 14 Februari 2004

Plaats: Utrecht

Geboortjaar: 1937

Geboorteplaats: Paramaribo

Werkzaamheden vader: hoofd technisch ambtenaar

Werkzaamheden moeder: huisvrouw

Broers/zussen: 4 zussen, 5 broers

Opgegroeid: tot veertiende in Paramaribo, daarna in Nederland

Soort gezin: geloof was Hernhutter

0-50

Eerst een jaar mulo gedaan in Paramaribo, daarna hbs in Nederland. Ze wild met mensen werken en de opleiding leek haar leuk. Doorleren was heel normaal in hun gezin. Haar oudere zus is arts geworden.

50

Op de hbs had ze een voorlichtingsdag over opleidingen. De vakken van de Sociale Academie leken haar leuk. De opleiding stond bekend als sociaal en vooruitstrevend. Het was een beetje schools, de dag was strak ingedeeld. Een belangrijke boodschap vanuit de opleiding was dat je mensen centraal moest stellen, en om je heen kijken. Dit was heel lang ook de belangrijkste boodschap voor haarzelf geweest maar later vond ze toch dat het belangrijkste is om eerst naar jezelf te kijken en jezelf interessant en de moeite waard te vinden, en dan mensen te gaan helpen. Ze deed specialisatie algemeen maatschappelijk werk.

100

Doordat ze veranderd was kon ze meer loslaten en nam ze niet meer dingen mee naar huis. Als je een zware baan had, wat ze had, dan was dat belangrijk. Eerst was ze te moe omdat ze te veel mee nam. Wat ze leerde tijdens de opleiding betrok ze op zichzelf, dat ging vanzelf, en daardoor ging ze wel anders tegen zichzelf aankijken en veranderde ze. Dit gebeurde ook in haar werk. Na haar afstuderen ging ze met ongehuwde moeders werken bij de H. Pierson Vereniging (later samen gegaan met het fion). Ze heeft er vijf jaar gewerkt, toen ze kinderen kreeg hield ze op met werken. Dat was in die tijd gewoon zo; als je kinderen kreeg stopte je. Het was ook niet goed te combineren want het was een zware baan. Ze nam zelf ontslag. Ze heeft wel altijd vrijwilligerswerk gedaan. Daar werd ze voor gevraagd. Ze was niet het type om altijd thuis te zitten en haar man kon ook oppassen.

150

ze deed vrijwilligerswerk bij Stichting Correlatie. Ze werkte altijd 's avonds. Ze deed ook een spreekuur bij de Christelijk variant van de Rutgers Stichting samen met een arts en een verpleegster. Dat was een keer in de veertien dagen een avond. In het begin miste ze haar betaalde baan wel, maar dit was een soort compensatie. De mensen die ze begeleidde in haar betaalde baan kwamen ook bij haar thuis. Dat kon ze langzaam afbouwen. Ze had toen min of meer een bureau functie

200

Ze moest de achtergronden van de mensen achterhalen, rapporten opstellen waar ze dan een bespreking over hadden. Ze moest onderzoeken wanneer een kind moest worden afgestaan. Er kwamen ook mensen die in de steek waren gelaten en die geld van de vader wilde. Dan moest de vader achterhaald worden. Het was belangrijk om een relatie op te bouwen met de cliënten. Ze heeft het eerste jaar dat ze er werkte supervisie gehad van iemand met een voortgezette opleiding, maar in principe gingen ze ervan uit dat haar opleiding een basisopleiding was en dat het eerste jaar nog wel supervisie nodig was. Ze werd echt ingewerkt en geholpen. Ze leerde wel wat op de opleiding, maar dit werk had je nog nooit gedaan.

250

Toen de kinderen op de lagere school zaten werd ze gevraagd om weer maatschappelijk werker te worden bij de GGD in Utrecht. Ze is halve dagen gaan werken. Dat viel haar zwaar tegen want in de tussentijd was er zoveel veranderd. Dat was in '73. De maatschappij en de problemen van mensen waren veranderd en ze had het gevoel dat haar kennis was verouderd en dat ze het niet goed had kunnen bijhouden. Er waren een heleboel nieuwe therapieën. Toen is ze gestopt want financieel gezien hoefde ze niet te werken. Toen is ze een bijscholingscursus gaan doen bij een opleiding in Culemborg. Dat was een hele dag in de week. Ze had toen de luze dat ze een hulp had die die dag bij de kinderen kon zijn. Dat vond ze een geweldig jaar. Na dat jaar hoefde ze niet meer. Ze had genoeg van de problemen, het werd haar teveel. Toen is ze een tijdje thuis geweest en daarna heeft ze veertien jaar gewerkt bij boekhandel Broese. Op haar zestigste ging ze met de VUT. Ze begon heel minimaal bij Broese met vier uurtjes, maar in '88 scheidde ze en toen kon ze daar opeens heel veel uren zitten. Als ze eerder meer was gaan werken had ze problemen met haar man gekregen, hij was van de oude stempel. Toen vond ze dat niet meer zo leuk want ze begon te begrijpen dat dat toch niet helemaal gewoon was.

300

Ze hield zich niet bezig met feminisme en had er niet veel affiniteit mee. Ze vond de ontwikkeling dat een vrouw ook gewoon hun baan kon houden en dat mannen meer in het huishouden deden heel fijn. Zo heeft haar kinderen ook opgevoed. Ze heeft nooit gekozen om mee te doen met de feministen. Ze vond het bijzonder dat ze werkte toen ze getrouwd was omdat veel vrouwen in die tijd thuis bleven als ze getrouwd waren. Ze was wel wat bewuster dan andere vrouwen daarin. Ze vond het niet vanzelfsprekend om gelijk thuis te blijven als je ging trouwen. Ze vond het belangrijk om toch een aantal jaren dat werk te doen, anders was het ook zonde van de studie. De invloed van haar studie op haar leven was dat ze bewuster was bij bijvoorbeeld de opvoeding van de kinderen, en dat je dingen van verschillende kanten leerde bekijken. Ze heeft het gevoel dat ze daardoor minder star is en dat ze altijd in beweging is gebleven. Andere studies vindt ze eenzijdiger.

350

De opleiding wakkerde ook je belangstelling aan, je rook aan alles en je was geïnteresseerd. Ze heeft niet echt het gevoel gehad invloed te hebben op het beleid van het maatschappelijk werk, maar ze kon wel dingen aangeven in die eerste baan. Ze werd geïnspireerd door haar ouders die altijd klaar stonden voor andere mensen.

400

Ze weet niet hoe het maatschappelijk werk zich heeft ontwikkeld. Ze vindt dat zij een hele goede opleiding hebben gehad. De opleiding is later wat veranderd maar dat is toch weer teruggedraaid want dat werkte niet goed. De opleiding was in hundertijd zo goed o.a. omdat ze niet leerden om mensen te helpen maar om mensen zichzelf te laten helpen.

450

Je kan het maatschappelijk werk niet op een hoop gooien omdat het zo breed is. Ze denkt dat het wel altijd nuttig zal blijven. Ze heeft het idee dat ze nu proberen het wat overzichtelijker te maken zodat mensen beter weten waar je aan moet kloppen. Ze vindt het zonde dat het zo gefragmenteerd is waardoor mensen het niet meer overzien. Het is ook veranderd. Moeders kiezen nu bv bewust om ongetrouwde moeder te worden, de wereld is compleet veranderd. Ze deed ook de redactie van het blaadje van de Young Women Christian Association tijdens haar werk. Nu is ze lid van het wereldwijde vrouwennetwerk. Ze helpt bij projecten. Als er bv vrouwen uitgenodigd zijn regelt ze de huisvesting. Haar opleiding komt hierbij nog van pas.

Interview oral-history project Karthuizer groep

Interview: **12**

Interviewer: Amedee Suijver

Datum: 14 Februari 2004

Plaats: Leiderdorp

Geboortejaar: 1938

Geboorteplaats: Haarlem

Werkzaamheden vader: fabrikant van zoute koekjes

Werkzaamheden moeder: huisvrouw

Broers/zussen: enigst kind

Opgegroeid: Haarlem

Soort gezin: middenstands gezin

0-50

Eerst hbs-a gedaan. Ze was sociaal bewogen en wilde mensen helpen, daarom ging ze naar de Sociale Academie. Ze werd gestimuleerd om door te leren, vooral haar vader. De opleiding stond goed bekend. Ze vond het leuk dat er verschillende soorten mensen kwamen.

50

Ze ging pas in het laatste jaar op kamers wonen. Ze deed de specialisatie kinderbescherming. Een belangrijke boodschap vanuit de opleiding was dat je mensen toch wel kan beïnvloeden, dat je ze kan helpen. De opleiding heeft ze heel positief ervaren. Ze kreeg er mensen kennis door, psychologie vond ze prettig en je deed er algemene ontwikkeling op.

100

Toen ze de opleiding begon was ze zo 'groen als gras'. 'Vrije vrouwen' slaat volgens haar op dat ze vrij waren omdat ze een goede opleiding hadden en daardoor onafhankelijk van een man waren. Als je wilde kon je zelf je brood verdienen. Slaat ook op kennis; dat je niet zo onnozel in de wereld staat. Na haar afstuderen kreeg ze een functie als maatschappelijk werkster bij een Hervormde kerk in Ridderkerk. Dat was meer een soort veredeld diaconaal werk. Ze was in dienst bij een paar dominees. Toen ze trouwde ging ze verhuizen en stopte met werken; ze hadden geen auto en ze wilde eerst een beetje wennen in haar nieuwe woonplaats. Maar de belangrijkste reden om te stoppen was dat ze dolgraag kinderen wilde hebben.

150

Ze werkte iets meer dan een jaar bij de Hervormde kerk. Daarna trouwde ze meteen. Toen ze stage liep bij de Raad van Kinderbescherming voelde ze zich heel jong, helemaal als ze ouders van kinderen tegenover zich had. Daar moest je je echt wel overheen zetten. Ze zorgde dat ze er netjes uitzag, tegenwoordig is het veel vrijer. Ze had een collega maatsch. werkster bij de Kinderbescherming met wie er veel overleg was. Er was ook supervisie.

200

Er was nauwelijks supervisie in haar werk bij de Hervormde kerk. Ze deed ook wat organisatie; week voor overspannen huismoeders en week voor ouden van dagen. Ze hoefde niet te werken want haar man verdiende genoeg. Toen vond ze dat fijn; als je werkte nam je ook sores mee naar huis en ze had het druk genoeg met drie kinderen. Ze ervaaarde dat niet als verlies van zelfstandigheid, haar man liet haar in haar waarde. Ze hebben een jaar in Toronto gewoond. Haar man kon daar werk krijgen. Ze vond dit heel leuk.

250

Toen ze in '71 terugkwamen verhuisden ze. Een paar jaar later werd haar moeder erg ziek en deed ze mantelzorg jarenlang. Tegelijkertijd deed ze tafeltje-dek-je en de afasie soos. Hiervoor volgde ze een cursus bij de Afasie Vereniging. Toen haar ouders overleden was wilde ze een tijdje geen vrijwilligerswerk doen. Ze werd gevraagd om bij de UVV te komen en in het ouderenwerk te gaan werken. Tafeltje-dek-je vond ze niet bevredigend omdat ze geen tijd had voor een praatje. Toen werd ze in '97 gevraagd voor een opleiding voor ouderen aan de Universiteit van Nijmegen. De opleiding was om kennis op te halen, ging over hoe je met cliënten omgaat.

300

Anderhalf jaar geleden deed ze een cursus op de Hogeschool van Leiden. Hier leerde ze dat ze mensen zo moet stimuleren dat ze zelf problemen oplossen. Over haar vrijwilligerswerk. Ze vond de feministen in de jaren zeventig behoorlijk overdreven. Ze had er nauwelijks affiniteit mee. Zij deed alles samen met haar man, ze namen samen beslissingen. Ze kan zich indenken dat in sommige gevallen mensen zich wel genoodzaakt voelden daar actief in te zijn. Het werk dat ze deden vond ze wel nuttig. Op haar opleiding werd er al door sommige leraren gezegd 'equal pay for equal work'. Ze gelooft dat de leraar sociologie dat zei. Dat vond ze toen normaal, dat moest gebeuren. De opleiding vormde je, je werd een stuk volwassener. Bij deze opleiding werd je aan alle kanten opgestuwd. Ze had het niet graag willen missen.

350

Ze zag wel dat meisjes in arbeidersmilieus meteen moesten gaan werken, maar ze voelde zich nooit bijzonder omdat zelfstandigheid belangrijk vond. Ze voelde zich altijd door oudere mensen aangetrokken. Haar moeder was de inspiratie om het vrijwilligerswerk te gaan doen. Ze heeft eigenlijk niet echt gewerkt in waar ze in opgeleid was, behalve haar stage. Het werk in een gesloten inrichting trok haar nooit zo. Ze vind het prima dat maatsch. werk nog bestaat, ze vind dat je mensen er geweldig mee kan steunen. Wat ze leerde op de cursus op de Hogeschool, het binnendoor of buitenom (mensen zichzelf laten helpen ipv alles voor ze op te lossen) was volgens haar iets van de laatste tijd. Vroeger deed ze meer wat je dacht dat goed was, was het meer bevoogdend. Tegenwoordig wordt er meer rekening gehouden met het territorium van mensen.

400

In haar huwelijk is ze altijd gelijkwaardig geweest aan haar man. Haar man vond het leuk dat ze er vrijwilligerswerk erbij deed. Ze heeft ook wat artistieke cursussen gedaan.

Interview oral-history project Karthuizer groep

Interview: **13**

Interviewer: Amedee Suijver

Datum: 16 Februari 2004

Plaats: Wassenaar

Geboortejaar: 1938

Geboorteplaats: Den Haag

Werkzaamheden vader: koopman bij Unilever

Werkzaamheden moeder: huisvrouw

Broers/zussen: 1 broer, 1 zus

Opgegroeid: Wassenaar

Soort gezin: liberaal, katholiek

0-50

Eerst mms gedaan. Ze was een mensen mens. Ze wist niet wat ze moest doen na haar school en toen kreeg ze een boek met meisjes beroepen. Dat is ze gaan lezen en zo kwam ze uiteindelijk bij het maatschappelijk werk. Haar vader vond dat maar niks, dan zat ze in de problemen van andere mensen. Hij vroeg haar of ze niet iets leukers wilde doen als verpleegster of kleuterleidster. Het feit dat hij het afkeurde, motiveerde haar extra.

50

Voordat ze de opleiding begon, ging ze eerst naar het buitenland; Frankrijk en Engeland. Ze wilde de Sociale Academie ook doen omdat ze naar Amsterdam wilde. Haar vader kwam aan met het boek met meisjesberoepen, dat vond ze fantastisch. Ze werd gestimuleerd om door te leren, was vanzelfsprekend. De opleiding stond als pittig bekend. Directeur was meneer de Jong.

100

Ze had specialisatie bedrijfsmaatsch. werk. Boodschappen waren begrip hebben voor je medemens. Ging zo ver voor haar dat ze bv schoenen kocht voor een arm gezin in de Jordaan. De armoede in de Jordaan kwam ze namelijk elke dag tegen. Ze leerde daarna wel dat de ze als maatsch. werkster niet zo betrokken mocht raken. Ze liep stage bij Werkspoor; een staalbedrijf. Daar werkten kinderen van veertien die ook werden opgeleid. Er werd je op de opleiding ook bijgebracht een sociaal mens te zijn. Dat zat ook al in haar.

150

Ze heeft meer zelfvertrouwen gekregen door de opleiding. Heeft ook heel veel plezier gehad. Ze woonde op kamers. Ze was zich tijdens de studie al bewust van het feit dat vrouwen soms nog werden ontslagen als ze gingen trouwen. Ze was al getrouwd en zwanger toen ze haar scriptie inleverde. Ze weet niet meer waarom ze pas iets later de scriptie inleverde of waarom ze al getrouwd was. In die tijd werken daar werd wel een beetje gek tgenaen gekeken voor

sommige vrouwen, zegt ze. Haar scriptie begeleider mocht haar niet, vroeg haar waarom ze wilde werken terwijl ze uit een rijke familie kwam, en keurde haar scriptie af op het formaat papier. Ze werd toen zo boos op haar scriptiebegeleider dat ze de scriptie in de kachel heeft gegooid.

200

Vrij snel daarna kreeg ze haar tweede kind. Tijdens die zwangerschap voelde ze zich niet goed en zodoende heeft ze niet meer haar studie afgemaakt. Daar heeft ze later wel spijt van gehad. Ze verhuisde naar Limburg en kreeg een derde kind. Toen haar kinderen ouder waren wilde ze absoluut werken. Toen de kinderen klein waren zag ze het niet zitten om te gaan werken, en haar man ook niet, denkt ze. Toen de jongste naar de kleuterschool ging, is ze in de makelaardij gaan werken. Daar heeft ze twintig jaar in gewerkt; freelance aan- en verkoop. Ze volgde hiervoor cursussen. Haar opleiding kwam daar nog bij van pas. De counseling die ze in het maatsch. werk had geleerd, het met mensen omgaan en het begeleiden van mensen, was nuttig in haar werk omdat een huis kopen voor mensen psychologisch een grote stap is. Ze kon mensen goed begeleiden door haar opleiding. Ze werkte parttime. Ze vond het verschrikkelijk om financieel afhankelijk te zijn dus werken vond ze heerlijk. Ze vond het ook prettig om met allerlei mensen in contact te zijn. Ze wilde niet meer in het maatsch. werk werken omdat ze het bedrijfsmaatsch. werk niet meer zag zitten; het was de tijd van gastarbeiders. Het begeleiden van die mensen vond ze te veel tijd kosten. Het werk in de makelaardij kwam op haar pad.

250

Ze was in haar omgeving een van de eerste getrouwde vrouwen die werkte. De generatie van haar ouders vonden dat overdreven. Ze kreeg er wel opmerkingen over. Als er een nieuwe badkamer kwam, kreeg haar man te horen dat dat zeker kon omdat zijn vrouw werkte. Als er 's ochtends nog wat kopjes op de salontafel stonden, zeiden mensen dat het een bende bij haar was en dat ze haar werk kennelijk niet kon combineren met haar huishouden en kinderen. Haar man moest er wel aan wennen. Hij stimuleerde haar maar vond ook dat hij er niets van moest merken. Het gaf wel wat strijd. Voor vrienden was het normaal. Ze vond zelfstandigheid heel belangrijk en de vrijheid van het werken heerlijk. Ze voelde zich toen ze net werkte wel een beetje anders dan andere vrouwen, ook omdat ze haar tijd heel goed moest plannen. Ze heeft vrijwilligerswerk gedaan bij de UVV. Ze zat in de commissie van de middelbare school van haar kinderen. Ze is nu met pensioen en doet vrijwilligerswerk bij de kerk. Ze past ook op haar kleinkinderen. Ze was niet feministisch maar ze heeft wel altijd zelfstandigheid nagestreefd. Ze had in de jaren zeventig in haar hart wel affiniteit met het feminisme. Ze vond de dolle mina's te extreem. Ze vond het in haar hart wel goed dat vrouwen zich een eigen beroep en zelfstandigheid en onafhankelijkheid toeëigende. Nu ze ouder is begrijpt ze dat dat toen wel moest om iets voor elkaar te krijgen.

300

De opleiding had wel invloed op haar leven. Ze kwam uit een heel beschermd milieu. De opleiding en het wonen in Amsterdam deed haar wel de ogen openen. Nu vind ze maatschappelijk werk nog een geweldige instelling. Ze denkt dat de basis nu hetzelfde is als vroeger. Ze denkt dat het nu wel moeilijker is. Zij hielden makkelijker afstand en dat ze wat

meer respect hadden. Ze vind de huidige tijd wel wat verruwd en ze denkt dat dat ook in de werksfeer wel zo is. In haar eigen werksfeer niet, want ze werkten met gelijkgestemden. Die vrouwen kwamen allemaal uit hetzelfde milieu. Ze werkte bij een bureau met alleen maar vrouwen. Dat was het eerste bedrijf in Den Haag met alleen vrouwen. Ze vind dat jonge mensen veel geld hebben en veel noten op hun zang in het werk in de makelaardij. Dat zijn wel uitzonderingen, maar ze vond dat het beeld begon te veranderen.

Interview oral-history project Karthuizer groep

Interview: **14**

Interviewer: Amedee Suijver

Datum: 17 Februari 2004

Plaats: Den Haag

Geboortejaar: 1938

Geboorteplaats: Utrecht

Werkzaamheden vader: huisarts

Werkzaamheden moeder: huisvrouw

Broers/zussen: 4 broers

Opgegroeid: Utrecht

Soort gezin: vrijzinnig maar werd niet veel aan gedaan, beetje vvd milieu

0-50

Eerst mms gedaan. De jongens gingen naar het gymnasium, zij was een meisje dus ze ging naar de mms. Ze wilde mensen helpen, suggereert dat dat ook een beetje was omdat ze een meisje was. Was haar ideaal. Ze wilde verpleegster of maatsch. werkster worden. Ze koos voor Amsterdam, een vrije studie (de verpleging was intern), op kamers wonen en een studenten leven. Ze wilde speciaal nachtmaatsch. werkster worden omdat er volgens haar in de nacht het meeste verdriet en pijn geleden wordt.

50

Ze was een beetje een neurotisch, ongelukkig meisje. De keuze voor de opleiding kwam ook voort uit een gevoel dat deze gepast was voor een meisje, maar de keuze voor de Sociale Academie was voor hun gezin ook niet zo gewoon. Zij was 'de rooie' bij haar thuis. Ze werd wel gestimuleerd om door te leren. De opleiding stond goed bekend. Ze kreeg in de vijfde klas beroepsvoorlichting.

100

De boodschap vanuit de opleiding was dat niks gek was, dat problemen niet altijd opgelost konden worden maar dat de plicht in het leven was om hulp te verlenen. Ze was zelf erg labiel, dus het was ook een beetje zelfhulp voor haar. Ze was erg geïnteresseerd in psychiatrie maar een beetje voor haarzelf. Ze maakte zich ook zorgen omdat ze zichzelf niet de baas kon. Toen ze werd aangenomen na de toelatingstest was dat onder voorwaarde dat ze zich onder psychiatrische behandeling zou laten stellen.

150

Ze heeft het niet gedaan. Na het afstuderen is ze gaan werken en toen ging het mis. De term 'vrije vrouwen' was niet feministisch. Het sloeg op dat je had gestudeerd, je kon je eigen geld

gaan verdienen; je was vrij. Je was een vrouw en je had toch gestudeerd; je kon jezelf redden. Ze heeft grote delen van de cabaret tekst geschreven. Het 'vrij' sloeg volgens haar op het vrij zijn van de overmacht van de man. Nu ziet ze wel dat dat behoorlijk feministisch is. Ze staat er nu niet meer achter. Ze ging werken bij de Voogdijvereniging waar ze ook haar stage gedaan had. Later was ze 'home finder'. Ze zocht pleeggezinnen. Ze werkte daar anderhalf jaar, was er toen een tijdje uit en werkte vervolgens weer een jaar. Ze werd ongehuwde moeder na anderhalf jaar bij de kindbescherming. Toen vond men dat een kind een vader en moeder nodig had. Ze heeft het kind afgestaan en is daar psychisch ziek van geworden. Ze was ondergedoken tijdens de zwangerschap. Ze voelde zich verschrikkelijk schuldig. Ze trok zich teveel aan van de normen van de maatschappij dat je als ongehuwde moeder goed fout zat.

200

Ze is uiteindelijk in de psychiatrie opgenomen geweest en heeft daar elf jaar gezeten. Daarna kwam ze in de WAO. Bij de Voogdijvereniging waar ze eerst werkte, moest ze mensen die een pleegkind wilde, screenen. Ze zegt dat ze toen met een enorme flair dacht dat ze daar over kon oordelen maar dat ze dat nu niet meer zou kunnen. Ze was pas 22 en ze beschikte over het lot van mensen die erg graag een kind wilde. Het ging niet om baby's maar kinderen. Ze had gesprekken en stelde een rapport op. Op grond daarvan werd er een beslissing genomen. Dat was eigenlijk een te grote belasting. Ze had een duidelijke afstand tot de cliënten. Ze moest objectief blijven t.o.v. de pleegouders.

250

Ze zorgde dat ze er netjes uitzag. Er was veel overleg tussen haar en haar collega's. Er was ook supervisie en werkbespreking. Door de opleiding had ze een flair gekregen van 'dat oordelen kan ik wel, we zijn goed geëquipeerd om deze taak te volbrengen'. Ze doet al twintig jaar vrijwilligerswerk. Ze is gastvrouw, heel gevarieerd. Toen ze na elf jaar uit de kliniek kwam deed ze eerst administratief werk op een verpleegkundige opleiding. Daar vond ze vervelend, was ook vrijwilligerswerk. Bezig zijn met haar sociale vaardigheden vond ze leuker.

300

In de psychiatrie heeft ze mensen leren accepteren, ze vind niks meer gek. De psychiatrie heeft een grotere invloed gehad op haar leven dan de opleiding. Ze is toch wel een beetje gevormd door de opleiding. Ze had geen affiniteit met de feministen en dolle mina's. Ze vond wel dat mannen en vrouwen gelijkwaardig zijn. Ze vond het een beetje extreem. Misschien voelde ze er wel wat voor diep in haar hart, maar de uitingsvorm vond ze niks.

350

Ze was niet heel geïnspireerd. Ze vindt het maatsch. werk nog heel nuttig. Er valt ook een hoop op aan te merken. Volgens haar is het niet anders dan vroeger. De deskundigheid ook niet. Het geitenwollen sokken imago is ook nog niet helemaal voorbij. Wat haar tegen de borst stuit is dat ze denken de wijsheid in pacht te hebben. Door de psychiatrie is ze gaan relativeren want na de opleiding had ze ook een beetje het idee de wijsheid in pacht te hebben.

De opleiding had eigenlijk niet zoveel indruk op haar gemaakt. Het cabaret vond ze fantastisch.

Interview oral-history project Karthuizer groep

Interview: **15**

Interviewer: Amedee Suijver

Datum: 17 Februari 2004

Plaats: Den Haag

Geboortejaar: 1935

Geboorteplaats: Harderwijk

Werkzaamheden vader: advocaatprocureur, departement van justitie in NI Indië

Werkzaamheden moeder: verpleegster, later huisvrouw

Broers/zussen: 1 zus

Opgegroeid: Samarang

Soort gezin: hebben in 'jappenkamp' gezeten

0-50

Eerst hbs-b gedaan. Daarna deed ze een opleiding voor chemisch analist a en b. Ze werkte bij Shell op het laboratorium. Ze wilde als kind al dokter worden.

50

Na anderhalf jaar was ze bij Shell uitgekeken en wilde ze toch maatsch. werk doen. Ze wilde mensen helpen. Haar moeder vond dat prima (vader was in het kamp overleden). Het was vanzelfsprekend om verder een opleiding te volgen. Een tante had gezegd dat dit een bijzonder geschikte opleiding was voor een meisje. Hier moet ze om lachen maar ze heeft er een ambivalente houding over. Over het feit dat ze chemisch analist was, kreeg ze nooit commentaar, 'dat speelde niet zo'.

100

Boodschappen vanuit de opleiding was het mensen helpen en de situatie duidelijk maken. Wat ze heeft opgepikt was niet heel bewust. Ze heeft er veel geleerd, je informatie was een stuk ruimer, je kreeg vakken waar je anders niet veel te maken mee zou hebben. Je perspectief werd wat breder. Ze had altijd bewust wat afstand van cliënten. Door jongere collega's werd ze 'mevrouw' genoemd en ze was ook 10 jaar ouder dan die collega's.

150

Na het afstuderen ging ze algemeen maatsch. werk doen bij de kerk. Daar had ze ook haar stage gelopen. Ze had taken als huisvesting, financiën, opvoeding, huishoudelijke hulp. Ze paste zich een beetje aan aan het referentie kader van een cliënt. Je houdt rekening met hoe mensen leven, ze was bij de kerk dus ze lette een beetje op haar woorden. Er was supervisie

en werkbespreking. De supervisie vond ze wel prettig maar er werd wel eens gezegd door een collega dat je bepaalde situaties moet accepteren; dat was de houding van de kerk. Na vier jaar heeft ze anderhalf jaar bij het medisch Opvoedkundig Bureau gezeten. Daarna kwam ze bij het School Maatschappelijk werk. Bij het medisch Opvoedkundig Bureau nam ze anamneses op; de geschiedenis van het kind dat aangenomen wordt. Ze deed ook een stukje begeleiding van de gezinnen.

200

Het School-Maatschappelijk werk biedt diensten aan ten behoeve van scholen waarbij je met docenten of kinderen werkt. Gaat om adviseren of begeleiden van docente. Zij werkte op een middelbare school met kinderen met leermoeilijkheden of sociale moeilijkheden. Het was een grote school. Dit werk deed ongeveer zes jaar. Daarna was ze er een tijdje uit wegens huwelijk. Ze had een voortgezette opleiding gevolgd tijdens haar laatste baan. Ze had het idee dat haar kennis niet voldoende was. Je kon met die opleiding ook wat verder komen; zelf supervisie geven, leiding geven. Ze stopte met werken toen ze ging trouwen omdat ze verhuisde. Ze is er een jaar of twee uit geweest. Daarna heeft ze tweeëneenhalf jaar gewerkt op de Sociaal-Pedagogische dienst met geestelijk gehandicapten. Ze ging weer werken omdat ze het thuis wel gezien had. Het was ook wel belangrijk om te werken voor haar en ze was met een scheiding bezig. Ze had daarom ook geld nodig. Het hele fenomeen van dagverblijf voor zwaar gehandicapte kinderen stond in de kinderschoenen. Ze was de schakel tussen het dagverblijf en de ouders.

250

In '80 hertrouwde ze en werd ze stiefmoeder. Daarna heeft ze niet meer gewerkt. Ze kon niet meer aan de bak komen, ze was te duur. Ze moest betaald worden naar de opleiding die ze had en voor haar waren er twee beginnende maatsch. werksters. Ze zat toen al in het vrijwilligerswerk. In '85 begon ze in het vrijwilligerswerk. Ze vond het jammer dat ze niet meer betaald kon werken, maar niet heel erg. Ze vond ook dat er veel veranderd was. Ze ging in het bestuur van het kerkelijk maatsch. werk. Bij het Rode Kruis was ze vrijwillig welfare coördinator. Haar opleiding kwam hier goed bij van pas. Ze was 10 jaar coördinator. Ze werkt nu nog bij het Rode Kruis.

300

Ze heeft ook gespreksgroepen voor stiefmoeders opgezet. Hiervoor volgde ze een cursus voor het leiden van gespreksgroepen. Het is een stichting geworden waar ze secretaris van werd. Ze noemt maatsch. werk een sector waar veel getrouwde vrouwen, parttime, in werken. Ze had geen affiniteit met het feminisme. Ze vond het niet nodig, in ieder geval niet voor haar. Ze was met andere dingen bezig. Ze denkt nu dat het wel nodig is maar het is ver van haar bed. De opleiding heeft invloed op haar leven in dat ze erdoor werd gevormd. Ze is er geïnteresseerd door geworden in de sociale kant van de maatschappij. Ze kreeg er een bepaalde houding door; zij leest de stukken in de krant die haar man vaak overslaat. Ze had nooit het gevoel invloed te hebben op het beleid van maatsch. werk. Haar godsdienst is wel een inspiratie. Ze is Hervormd.

Ze heeft nu geen zicht meer op het maatsch. werk, ze vindt het nog wel nuttig. Ze vindt dat ze wat meer aan de weg moeten timmeren; ze moeten wat vaker inspringen in bepaalde situaties. Contact opnemen met mensen. Ze denkt nog wel eens 'daar zou ik wel wat mee kunnen'. Er was geen sprake van een boodschap voor de leerlingen die ze begeleidde, ze vindt niet dat dat past. Ze hoeft niet de maatschappij te veranderen (niet goed te verstaan).

Interview oral-history project Karthuizer groep

Interview: **16**

Interviewer: Amedee Suijver

Datum: 3 Maart 2004

Plaats: Mijdrecht

Geboortejaar: 1938

Geboorteplaats: Amsterdam

Werkzaamheden vader: administrateur

Werkzaamheden moeder: lagere beroeps opl., heeft op kantoor gezeten, huisvrouw

Broers/zussen: enigst kind

Opgegroeid: Amsterdam

Soort gezin:

0-50

Heeft eerst gymnasium-b gedaan. Wilde mensen helpen, daarom Karthuizer. Wilde eigenlijk medicijnen studeren, kinderarts worden. Ouders vonden het beslist niet nodig dat ze op kamers ging, maar medicijnen duurde 7 jaar en ze zag het niet zitten om nog zeven jaar bij haar ouders te wonen. Via een schoolgenootje hoorde ze van de Karthuizer. Toen ging ze dat maar doen. De laatste twintig jaar heeft ze spijt van het niet medicijnen gaan studeren. Ze werd wel gestimuleerd om door te leren. Ouders vonden de opleiding wel erg 'rood'.

50

Ze had niet het gevoel dat de Karthuizer erg 'rood' was. Dat vindt ze überhaupt niet van het beroep maatsch. werkster. Misschien zit er toch nog iets van een charitas gedachte achter. Het beeld was dat het meer voor meisjes uit gegoede kring was. Dat bleek niet zo te zijn, zegt ze. Ze vond het leuk om met kinderen te spelen en om te gaan. Als invloed noemt ze de film en het boek 'honden zonder halsband'. Ouders vroegen haar of ze niet beter naar Schoevers te gaan. En medisch beroep hadden ze misschien liever gezien, maar dan uit een soort statusgevoel, denkt ze. Over schooldag. Er was veel te lezen. Na een tijdje kwamen er scripties. Ze had meer vrije tijd dan in het laatste jaar van het gymnasium.

100

Boodschappen vanuit de opleiding waren; je cliënt altijd geloven tot het tegendeel is bewezen. Dat betekende dat je niet met een vooroordeel moest binnenkomen, ook al weet je al een heleboel vooraf over de voorgeschiedenis. Dit hing wel af van de soort taak die je had en je specialisatie. Zij had de specialisatie kinderbescherming, de stages waren daar ook in, maar ze heeft er nooit in gewerkt. Ze kreeg door de opleiding een stukje zelfinzicht. Het verwerken van het leven dat je had gehad als kind en puber. Ze was echt nog een kind toen ze aan de opleiding begon. Tijdens de opleiding werd ze een zelfstandig individu met een eigen mening die zich niet liet beïnvloeden door haar ouders; voor haar was het een losmaking van haar ouders.

150

Het 'vrije vrouwen' had niet grote betekenis voor haar. Het gaan studeren was voor haar heel normaal. Ze realiseerde zich pas later dat ze behoorde tot een groep vrouwen die kon studeren en die zelfstandig was. Ze realiseerde zich dit o.a. door haar activiteiten als bestuurslid van de Vrouwenraad; ze zette VOS cursussen op. ('vrouwen ontdekken/ontwikkelen zich in de samenleving') Hierdoor kwam ze in aanraking met vrouwen die een hele ondergeschikte positie hadden. Vrouwen die niet zelf geld van de bank konden halen en wiens man alles besliste. Dit speelde nog tot 75 in Mijdrecht (waar ze de cursussen opzette.) Haar vader was weg in de oorlog waardoor haar moeder heel zelfstandig was. In 63 trouwde ze. Zij was degene die altijd het geld haalde, dit als teken van zelfstandigheid.

200

Ze wilde na haar opleiding gewoon gaan werken en in haar onderhoud te voorzien. Ze werkte bij de gemeente Purmerend en daar waren nog geen gehuwde vrouwelijke ambtenaren dus ze was zich er van bewust dat veel vrouwen nog ontslagen werden als ze gingen trouwen. Toen ze geen werk meer had vond ze wel dat ze vereenzaamde. Haar buurvrouw was laborante bij Shell en Shell accepteerde wel gehuwde vrouwen. Als ze bij een particuliere instelling had gewerkt, had ze waarschijnlijk wel kunnen blijven werken na haar huwelijk. De baan die ze bij de gemeente had was maatschappelijk werkster. Dit was haar eerste en enige baan. Ze deed daar bijstandszaken, begeleiding van schuldsaneringen e.d. Er was geen instelling voor maatsch. werk in Purmerend dus de gemeente deed alles op dat terrein; hulpverlening en financiële zaken. Ze was niet opgeleid voor financiële zaken. Over hoe ze met die financiële kant omging.

250

Ze deed een tijdlang de leiding van de gezinszorg, daar had je een beetje een persoonlijke band met je cliënten. Verder was het erg afstandelijk. Gezinszorg was voor mensen die niet de huishoudelijke zaken in het gezin konden oppakken. Ze vond de contacten met die mensen erg leuk. Ze was een vertrouwenspersoon en probeerden de mensen wat sterker te maken in hun positie. Was ook confronterend, ze was pas 25 en kwam bv ook bij gezinnen waarbij 'vader als een konijn was' terwijl de moeder negen maanden zwanger was en dat niet meer aankon. Ook echtscheidingen, mannen die hun vrouwen sloegen. Op die leeftijd had ze nog zo weinig levenservaring dus je kon zo weinig doen. Ze vond eigenlijk dat ze voor de leeuwen werd geworpen. Ze had graag een oudere figuur gehad die haar wat meer begeleidde. Er was wel wat overleg tussen collega's maar haar oudere collega had een minder goede opleiding.

300

Ze kreeg ook geen supervisie. Ze kleepte zich altijd heel netjes. Toen ze trouwde stopte ze met werken. Ze werd verplicht ontslagen maar verhuisde ook van Purmerend naar Mijdrecht. Ze vond het niet erg dat ze werd ontslagen, dat hoorde erbij, was gewoon. Ze had het idee dat wanneer een vrouw kinderen krijgt, haar eerste taak daarbij ligt. Dat idee heeft ze nog gedeeltelijk. Nu zeg je waarom zou een getrouwde niet kunnen werken als ze kinderen heeft, toen paste dat gewoon in die tijd, dat is veertig jaar geleden. Nu dus wel en 'als een vrouw dan niet goed zou functioneren dan roep je haar bij je en vraag je of het te zwaar is en **dan moet je kiezen, of het een of het ander**'. Ze heeft vier kinderen gekregen. Ze is weer betaald

gaan werken toen de jongste naar de middelbare school ging. In de tijd daarvoor deed ze vrijwilligerswerk o.a. voor de Stichting voor Maatschappelijke dienstverlening. Ze was dus bestuurslid voor de vrouwenraad. Ze was ook bestuurslid voor de vereniging voor Veilig Verkeer, en zat in oudercommissie. Was veelal avondwerk. Ze heeft ook Vietnamese bootvluchtelingen begeleidt. Ging weer betaald werken omdat ze werd gevraagd en omdat ze vier studerende kinderen hadden; kon het geld gebruiken. Ze zat toch al bij het maatsch. werk waar ze wat dingen in deed. Dat was ongeveer 85.

350

Ze kreeg de opdracht om een stichting Welzijn Ouderen op te starten. Er moesten gestructureerde voorzieningen komen op alle gebieden. Ze kreeg voor vier uur betaald en werkte zeker vijftien uur. Weer gaan werken vond ze hartstikke leuk. Dat werk heeft ze vijftien jaar gedaan. Nu is het uitgegroeid tot een stichting waar vier of vijf beroepskrachten werken. Ze was eerst het schaap met de vijf poten. Nu is ze sinds een jaar met pensioen. Ze reist veel en tuiniert.

400

Toen ze weer ging werken merkte ze dat er meer mannen maatsch. werker waren dan vroeger en dat de jonge mensen er niet meer zo net bij liepen. Ze heeft van een vriend die docent was aan de Sociale Academie gehoord dat de opleiding voor maatsch. werk nu zo in niveau gedaald is en dat er een soort mensen de opleiding doen die niet direct geschikt zijn voor maatsch. werk, volgens hem. Hij vindt dat ze een te lage opleiding hebben, plat spreken en maar wat aan rotzooien. De opleiding vindt het maar goed dat bepaalde mensen in problemen niet hun scriptie hoefde te maken. Ze weet niet of het overal zo was, maar hij zag het in Utrecht en in Den Haag. Zij merkte daar niets van bij de mensen waar zij mee om moest gaan tijdens haar werk.

450

Zij had het gevoel dat er een stuk egoïsme speelde bij dolle mina's e.d. Zij denkt dat het komt doordat die vrouwen zich de mindere voelde van mannen, wat zij nooit heeft gevoeld, en vervolgens naar de andere kant sprongen als reactie. Ze vond het overdreven. Ze vond het egoïstisch omdat ze zeiden 'als ik een kind wil dan neem ik een kind' en dan gaat het niet om het kind maar om de 'ik'. Daar heeft ze moeite mee. Dat kind heeft een heel leven voor zich, en zij moeten zorgen dat dat kind een goede basis heeft. Ze vond het gedoe met LAT relaties ook overdreven. Ze heeft het gevoel dat het nu wat normaler is geworden. Ze had tot op zekere hoogte affiniteit met de boodschap. Ze vertelt hoe het komt dat de vrouwen in Mijdrecht zo achtergesteld waren in positie.

500

Ze probeerde met die VOS cursussen wat meer bewustzijn te creëren, met praktische dingen die vrouwen vertellen waarom ze wat bewuster van zich zelf moesten zijn en van de gezinssituatie. Veel vrouwen wisten niet eens dat hun man een bankrekening had of hoeveel hij verdiende. Ze werden geleerd hoe je een giroformulier invulde en dat er een bibliotheek was in het dorp. Ze werden geleerd wat wat meer bij de emancipatie hoorde. Er waren ook cursussen politiek.

550

ze noemde zich geen feminist. Ze denkt dat werken van onderuit naar boven veel effectiever is dan zeggen 'ik eis, ik wil' zo van boven naar beneden. Ze heeft het gevoel van invloed op beleid van de Stichting Welzijn Ouderen en daardoor indirect een beetje op het beleid van de gemeente. Door die Stichting kon ze beeldvorming van de gemeente over ouderen beïnvloeden. De opleiding heeft zeker invloed gehad op haar leven; bij het opvoeden van de kinderen heeft ze bepaalde methodieken gebruikt, bij het bestuurswerk heeft ze het kunnen gebruiken. Ze denkt ook dat ze een bepaalde houding heeft gekregen die ze kon gebruiken bij het Welzijn Ouderen; mensen accepteren zoals ze zijn, niet naar uiterlijkheden kijken. Dat komt terug op 'iedereen geloven totdat het tegendeel is bewezen', in ieder geval in je benadering naar mensen.

600

Ze had geen specifieke inspiratie bronnen. Ze zou niet opnieuw maatsch. werk kiezen, ze vindt het nog wel nuttig. Ze zou zelf meer naar concrete hulpsituaties willen, zoals medicijnen.

Interview oral-history project Karthuizer groep

Interview: **17**

Interviewer: Amedee Suijver

Datum: 3 Maart 2004

Plaats: Mijdrecht

Geboortejaar: 1940

Geboorteplaats: Beverwijk

Werkzaamheden vader: eerst arbeider op hoogovens, later monteur

Werkzaamheden moeder: huisvrouw, zat eerst in huishouding

Broers/zussen: enigst kind

Opgegroeid: Beverwijk

Soort gezin: geschoold arbeidersmilieu, grootouders welvarende boeren

0-50

Eerst mulo gedaan, toen mms, toen Karthuizer en daarna orthopedagogie gestudeerd.

50

Na de mms wist ze niet wat ze wilde. Ze kreeg toen maatsch. werk in haar hoofd. Ze had altijd het gevoel dat ze niet secretaresse of verpleegster wilde worden, niet een functie in dienst van een baas of 'meneer'. Ze wilde wel mensen helpen, een zinvol beroep hebben. Ze was gestimuleerd om door te leren. Het zat vooral in haarzelf, het willen doorleren. Op de lagere school hadden ze haar aangeraden naar de huishoudschool te gaan, ook al kon ze heel goed leren. In hun ogen kwam ze uit een arbeidersmilieu. Toen is haar moeder naar school gegaan om te zeggen dat dat niet im frage was. Haar vader had nooit door mogen leren en vond het dus leuk dat ze wilde door leren. Haar moeder vond dat ook. Ze vonden het ook belangrijk dat ze haar eigen boterham kon verdienen als ze misschien ooit ging scheiden.

100

Vond zelfstandigheid ook belangrijk. Karthuizer stond progressief en socialistisch bekend, maar dat wist ze niet van te voren. Er waren college uren en werkgroepen. Er waren ook praktijk opdrachten. Na twee jaar ging ze op kamers. Een boodschap vanuit de opleiding, voor zover ze uit elkaar kan halen wat van haar kwam en wat vanuit de opleiding, was respect hebben en het idee dat je niet zomaar mensen helpt maar dat het een professie was die kennis vereiste. Dat het ook uitmaakte hoe je het deed dat je je moest identificeren met de zwakkeren in de samenleving. Je moest in hun huis kruipen.

150

Door de opleiding kwam ze objectiever ten opzicht van de maatsch. realiteit te staan dan haar ouders. Haar vader was communistisch, rancuneus en ongenueanceerd in zijn oordeel. Ze heeft het gevoel dat de Karthuizer meer heeft bijgedragen dan een andere

opleiding zou hebben gedaan. Je ging er anders door denken dan gemiddeld over maatsch. verschijnselen, bv homoseksualiteit. Ze kregen ook veel voorlichting over seksualiteit van een seksuologe. De pil kwam toen ook vrij snel. Daardoor had je ook een open instelling tov seksualiteit, niet angstig. Daardoor hadden zij en de groep waarschijnlijk ook niet de problemen die leeftijdgenoten hadden die geen seksuele informatie hadden. Ze had door die voorlichting kennis over de eisprong en bv periodieke onthouding. Die kennis kon ze toepassen in haar leven. Specialisatie kinderbescherming. Haar stage was bij Raad voor Kinderbescherming.

200

Eerste baan was in Purmerend bij de gemeentelijke Sociale Dienst. Ze deed daar verschillende soorten maatsch. werk. Zij en een jaargenoot waren daar de enigen met een goede opleiding. Na anderhalf jaar ging ze bij het Joods maatsch werk werken in Amsterdam. Had daar ook verschillende taken; plaatsen van ouderen, gezinsverzorging, studenten helpen. Hier werkte ze vijf jaar. Toen kreeg ze een kind, tijdje niet gewerkt. Toen kwam ze terecht bij de schoolbegeleidingsdienst. Ze werkte als maatsch. werkster daar.

250

Hierna is ze gaan studeren.

Collega's van haar waren pedagogen en psychologen en verdienden daardoor veel meer. Ze had ook zin om verder te gaan studeren. Ze had de behoefte om door te leren. Ze had intussen een echtscheiding. Ze was getrouwd in 65. Eerste kind werd geboren in 68. Ze is toen vier dagen gaan werken. Haar man verdiende ook meer, was zo nu en dan gewoon rationele beslissing om die taken op zich te nemen. Het was normaal dat ze niet werd ontslagen toen ze ging trouwen. Volgens haar speelde dat niet in die tijd. Collega's van haar vader zeiden wel eens tegen hem; 'je hebt een gaatje in je hoofd, een meid laten door studeren, die gaat toch trouwen en' Ze voelde zich niet anders dan de vrouwen met wie ze omging. Er was veel overleg tussen haar en collega's.

300

Supervisie vind ze wel iets typisch, en positief, van het maatsch. werk. Supervisie was een mengeling van verbetering van je professe en nadenken over jezelf. Ze studeerde af in begin jaren tachtig; de economie ging niet heel goed. Ze kwam toen bij de School Advies Dienst terecht, dat heeft ze zeventien jat gedaan. Daarna is ze in de FPU, soort VUT, gegaan. Ze heeft vrijwilligerswerk gedaan toen ze orthopedagoog was; op Shiva, een progressieve jongeren vereniging, was ze de voorzitter van bestuur. Nu ze niet meer werkt zit ze in de familierraad van het verpleeghuis waar haar moeder woont. Dat schoot niet zo op en het is gestopt. Ze is niet zo'n voorstander van vrijwilligerswerk. Ze vindt dat het betaald moet worden. Ze merkt ook op dat het altijd vrouwen zijn die vrijwilligerswerk doen. Haar opleidingskader. De Karthuizer heeft haar wel geholpen, vooral dat ze makkelijk met mensen om kon gaan. Ze kan niet ze goed achterhalen in hoeverre dit de invloed van de Karthuizer is of haar studie voor orthopedagoog. Ze kan niet aangeven hoe de invloed van de Karthuizer was op haar leven, ze weet dat de opleiding haar stimuleerde om een mening te hebben, om je niet van je sokken te laten praten, en het gaf je het gevoel dat je een inbreng had. Ze was nooit bang om dingen te ondernemen of om ergens tegen in te gaan. Maar misschien heeft ze dat ook wel van huis uit.

350

Ze werd wel geïnspireerd door haar idealen; socialistisch, gelijkheidsideaal, rechtvaardigheid voor iedereen. Van huis uit is ze Katholiek. Misschien speelden er wel waarden uit het Christendom mee, zegt ze. In de jaren zeventig ging ze naar de universiteit; er ontstonden werkgroepen, vrouwenstudies ontstonden, was de tijd van marxisme en emancipatie. Ze stond helemaal achter de dolle minas's. Ze deed niet actief mee maar hield het wel bij wat er gebeurde, net als ze dat net provo deed. Ze was gewoon druk aan het werk in die tijd. Ze noemde zich wel een feminist. Ze heeft in Vinkenveen vrouwenhuizen opgericht. Ze deed ook mee aan pro-abortus marsen. Ze had een vrouwenleesgroep waar ze vrouwelijke schrijvers en feministische teksten lazen. Ze werden door de gemeente gesubsidieerd. Na een tijd stopte het omdat het vooral de vrouwen ten goede kwamen die het hadden opgericht en het dus niet echt nodig hadden. Er kwamen weinig vrouwen uit het oude dorp.

400

Ze heeft nooit een beleidsfunctie gehad en nooit het gevoel gehad dat ze invloed had op het beleid van het maatsch. werk. Het maatsch. werk vindt ze nog een waardevol beroep. Ze heeft ook het gevoel dat het, in ieder geval in haar tijd, een gedegen opleiding was. Ze heeft er veel aan gehad. Ze heeft het idee dat bv psychologen niet goed uitgerust zijn om met familieleden en mensen in nood te praten maar dat dat echt iets is voor maatsch. werkers. Ze kan niet inschatten of het nu anders is.

450

Een jonge maatsch. werker had een tijdje geprekken met haar toen ze in de put zat over haar ouder wordende moeder. Dat die maatsch. werker ook even over haar problemen praatte, viel te vergeven. Ze vond die gesprekken prettig en ondersteunend. Wat ze leuk vond aan maatsch. werk is dat het een zelfstandig beroep is, je kon ook de hort op. Ze legde ook huisbezoeken af. Ze had een aantal cliënten en een aantal opdrachten en dit kon je zelf indelen. Ze had ook wat bezigheden op kantoor. Er kwam ook veel op haar alleen terecht; het is een zelfstandig beroep.

500

Ze had een grote regio onder haar hoede. Ze vond de vrijheid en zelfstandigheid heel prettig.

Interview oral-history project Karthuizer groep

Interview: **18**

Interviewer: Amedee Suijver

Datum: 6 Maart 2004

Plaats: Bussum

Geboortejaar: 1939

Geboorteplaats: Arnhem

Werkzaamheden vader: ingenieur, organisatieadviseur en buitengewoon hoogleraar

Werkzaamheden moeder: huisvrouw

Broers/zussen: 1 zus

Opgegroeid: Bilthoven, Friesland (in hongerwinter), Enschede, Hengelo, Bilthoven, Eindhoven

Soort gezin:

0-50

Eerst lyceum gedaan. Wist niet wat ze wilde, kreeg van haar vader één jaar om te bedenken wat ze wilde. Deed dat jaar de huishoudschool in Amsterdam. In dat jaar bedacht ze dat ze personeelswerk en organisatie adviezen wilde doen. De universiteit duurde haar te lang. Zocht een studie die kwalitatief goed was. Ze werd zeer gestimuleerd om door te leren. Zus was arts geworden. Specialisatie was 'arbeidsvraagstukken en organisatieleer', was helemaal nieuw.

50

Ze wilde de richting op waar haar vader in werkte; grote organisaties. Ze hield van bedrijven. Haar vader kwam erachter dat ze dan bij de Sociale Academie moest zijn. Ze kreeg een tijdje privé-les. Het eerste jaar van de opleiding was een basis jaar, het tweede jaar ging je je specialiseren. In dat eerste jaar had ze al regelmatig contact met meneer Anema. Hij taste af wat ze ervan verwachtte.

100

In het tweede jaar had ze 1 keer per week een extra anderhalf uur met meneer Anema. Het derde jaar was stage jaar. In het vierde jaar had je nog 4 maanden les en in December deed je examen. Haar stage was bij de hoogovens, afdeling personeelszaken transport. Ze wisten daar niet wat ze met 'dat soort vrouwen moesten', de chef vroeg wat ze kwam doen, en ze moest maar zien wat ze deed. Het was een enorm mannen bedrijf. De plek was uitgezocht door meneer Anema en zij samen, ze kreeg geen begeleiding van de school, ook al was het een nieuwe richting, omdat ze dat afhield.

150

Ze had een leuke stage gehad en kon laten zien dat je als vrouw ook best je plaats kon vinden. Het vergde wel veel van haar, vooral om zich niet te laten ontmoedigen. Werd wel geaccepteerd. Ze had taken op het gebied van personeel. In die tijd ging de werkweek terug van 45 uur naar 40 uur. Samen met anderen moest ze dat veranderen

en mensen er aan laten wennen. Ze deed ook werving en selectie van personeel. Er was een groot gebrek aan mensen en Korens Hoogovens had als een van de eerste bedrijven buitenlandse werknemers

(Italianen). Daar was ze ook bij betrokken.

Er was nog nergens een opleiding voor personeelszaken, het was nog geen erkend vak. Mensen met verschillende achtergronden stroomden door in het bedrijf.

200

Het eerste jaar van de Karthuizer zou bij elke baan van pas komen. Ze heeft veel moeten invullen in de praktijk, opleiding was toch een beetje een samenraapseltje. Ze heeft later voortgezette opleiding personeelswerk gedaan van 1 jaar. Meneer Anema was hoofd personeelszaken van de Bijenkorf. De Pieter de Hoogh stond bekend als één van de beste Academies.

250

Ze is een groot voorstander van dat vrouwen hun eigen leven leiden. Maar 'vrije vrouwen' vindt ze onzin, ze is gewoon vrij. Ze vindt dat vrouwen zich niet anders moeten voordoen dan mannen, ze zijn niet minder vrij. De boodschap van de dolle mina's vond ze prima, de manier waarop niet. Feminisme in haar persoonlijke leven betekende dat waar ze maar kwam en aanliep tegen het idee dat vrouwen minder mogelijkheden hadden of niet vrij waren, uit te leggen dat dat niet waar is. Ze wilde bewust niet rouwen maar carrière maken. Haar omgeving vond dat zeer vreemd tot schokkend. Dat idee had ze van zichzelf, kwam uit een harmonieus gezin, had geen voorbeeld. Ze is een enorm onafhankelijk iemand. Er komen altijd invloeden op je af waardoor je aan het wankelen kan worden gebracht, maar ze vindt dat je moest vasthouden aan je idealen en je denkt dat voor jou goed is. Ze heeft altijd gewerkt, geen kinderen gekregen. Dat was niet te combineren, ze was heel perfectionistisch. Ze wilde of het een of het ander goed doen, maar niet half half. Dat vond ze geen moeilijke keuze. Nu zou het anders doen want nu zijn er meer mogelijkheden. De wereld ziet er nu anders uit. Ze zou nu haar kind dan een paar dagen naar een crèche brengen en iemand in huis nemen om voor het kind te zorgen.

300

Ze zou nu dan wel een baan willen hebben waarbij ze om zes uur thuis was, bij wijze van spreken. Toen moest ze zich bewijzen, was er twaalf uur per dag mee bezig. Ze is personeelswerk gaan doen, eerst bij de HEMA. Het duurde even voor ze een baan had. Ze hoorde steeds 'u bent jong, u bent een vrouw, u hebt geen ervaring'. Ze kreeg wel banen aangeboden als bedrijfsmaatsch. werkster. Na een half jaar kreeg ze dus een baan bij de HEMA. Ze wilde ergens binnen komen zodat ze het in de hand kon nemen. Daar ging ze vakantiehuisjes verdelen voor de medewerkers. Daar kon ze zich ontwikkelen. Ze vond er iemand die haar wel wilde coachen. Ze wilde ook elke twee/drie jaar van baan wisselen. Werd gevraagd via via om een personeelsafdeling op te zetten bij Metz & co. Had ze beter niet kunnen doen, was heel ouderwets bedrijf met oude werknemers. In hun ogen was ze een kind dat ook nog van de HEMA kwam. Toen had ze genoeg van personeelswerk. Ging een jaar wat anders doen. Ze had intussen bedacht dat ze een stuk commerciële ervaring miste. Vond een baan waarin ze dat kon doen; heeft een jaar het grootste kantoor gerund van Manpower. Ze was daar eindverantwoordelijk voor de omzet.

350

Na een jaar kon ze daar bij hoofd sociale zaken. Toen merkte ze dat het goed was dat ze dat jaar had geïnvesteerd in die commerciële baan. Ging daarna bij grote uitgeverij werken. Moest daar jong talent zoeken. Kon daar jonge vrouwen stimuleren om door te gaan. Dat sluit aan bij haar feminisme. Ze heeft nu een eenmanszaak, een consultancy bureau, gespecialiseerd in loopbaan begeleiding.

400

Ze probeert mensen nu te overtuigen van het feit dat ze vasthouden moeten houden aan hun doelstellingen. Als vrouwen een stuk eigen ervaring horen van haar dan identificeren ze zich met haar. De opleiding was geen grote invloed in haar leven, hoogstens dat het haar gestimuleerd heeft om niet maatschappelijk werkster te worden. Zij is daar niet geschikt voor. De verscheidenheid van vakken die ze op de opleiding kreeg, deed wel haar belangstelling voor de vakken toe nemen. Met name psychologie. Als ze nu opnieuw moest kiezen, zou ze waarschijnlijk psychologie zijn gaan doen, richting ano.

Interview oral-history project Karthuizer groep

Interview: **19**

Interviewer: Amedee Suijver

Datum: 6 Maart 2004

Plaats: Bussum

Geboortjaar: 1939

Geboorteplaats: Eindhoven

Werkzaamheden vader: hoofd ingenieur bij Philips

Werkzaamheden moeder: huisvrouw, was eerst secretaresse

Broers/zussen: 1 zus

Opgegroeid: Eindhoven

Soort gezin: eerst pvda, daarna vvd

0-50

Eerst hbs-a gedaan. Was te jong voor de Karthuizer dus deed eerst de kweekschool. Dat was twee jaar en heeft ze afgerond. Karthuizer was de meest bekende opleiding en stond goed bekend. Ze wilde met mensen werken en vond het interessant dat je in allerlei situaties kwam, niet op één plek zou zitten maar overal op af kon gaan. Het leek haar erg gevarieerd. Het was normaal om door te leren. Ze had een ruime keuze daarin.

50

Ze had algemeen maatsch. vakken als maatschappijleer en sociale stromingen, vakken gericht op het vak; social casework, individuele maatsch. werk, methodiek, psychologie, sociologie, encyclopedie van het maatsch. werk en creatieve vakken; handarbeid, toneelachtige lessen om je uit te drukken. Boodschappen waren dat je niet harder moest lopen dan de cliënt, dat je heel zorgvuldig moest zijn. Een vertrouwensband was ontzettend belangrijk.

100

In haar tijd was er een hernieuwde belangstelling voor de sociale kant van de problemen; je moest niet alleen naar de persoonlijkheid van de cliënt kijken maar ook naar de omgevingsfactoren. Het was doorgeslagen naar de psychisch persoonlijke kant en werd te therapeutisch. Als reactie hierop kwam de kreet 'put the 'social' back in social casework'. In 1970 heeft ze een tweejarige voortgezette opleiding. Ze had intussen werkervaring opgedaan en aan de hand daarvan de opleiding kon starten. Dat sloot beter aan. Er waren ook nieuwe ontwikkelingen als gezinstherapie. Specialisatie was kindbescherming. Ging na opleiding werken bij de Raad voor Kinderbescherming. Wou vanaf het begin al iets met kinderen. Ze had daar twee functies, rapporteur; onderzoek in zedenzaken, kinderen met proces verbaal en tweede functie was kinderen plaatsen bij pleeggezin.

150

Het was belangrijk om heel zorgvuldig te rapporteren want door jouw rapport worden kinderen soms weggehaald bij ouders, en dat op 22 jarige leeftijd. Het was maar goed dat je heel naïef erin stapt want ze zegt dat als ze dat moest doen met wat ze nu weet ze nauwelijks wist hoe ze dat zou moeten doen. Toen deed je het gewoon maar ze vond het altijd een enorme verantwoordelijkheid.

Er was wel een hele goede begeleiding vanuit de kinderbescherming. De opleiding stelde niet zoveel voor, het vak moest je echt in de praktijk leren. Door die supervisie en praktijk begeleiding kreeg ze een goede start. De opleiding had het niet anders kunnen doen; je wordt opgeleid voor een enorm breed terrein.

200

Over afstand tot cliënten. Je was een autoriteit als je bij de kinderbescherming werkte. Je moest er acceptabel uitzien want je had met alle milieus te maken. Ze kon zich ergeren aan het nonchalante uiterlijk van collega's, nu nog. Veel overleg tussen haar en collega's. Na vijf jaar ging ze werken bij het Binnengasthuis in Amsterdam bij het ziekenhuis. Ze begeleidde daar ouders.

250

Tijdens de baan in het Wilhelmina gasthuis deed ze een voortgezette opleiding. In die opleiding raakte ze betrokken bij het onderwijs; als student had je er invloed op. Ze werd toen gemotiveerd door een docent en werd docent aan de Karthuizer. Dit was in de jaren zeventig, een periode van democratisering. Ze werd casework docent. Casework is methodiek van het individueel maatch. werk. Ze trainde groepen. Deed ook scriptiebegeleiding. Ze gaf leerlingen de boodschap mee die ze zelf ook had gekregen; acceptatie van de cliënt, niet harder lopen dan de cliënt. Probeer je eigen oordelen weg te houden. In die tijd waren er hevige conflicten in de opleiding en enorme tweespalt in het docentencorps. Er waren twee stromingen; opleiden voor het vak en relevant programma aanbieden, en studenten moeten zelf hun weg kiezen in ontwikkeling dus je moet niet te veel vastleggen.

300

Zij had het idee dat ze erg weinig basis hadden via die tweede stroming. Ze nam ontslag met een aantal docenten (in die tijd had je zo een andere baan , vertelt ze). Het diploma degradeerde want er waren nauwelijks meer normen. Dat is later helemaal teruggedraaid. Kwam achteraf mensen tegen die in die periode de opleiding deden en het idee hadden dat ze een prut opleiding hadden gehad. In die tijd deed ze ook mee aan trainingen sociale vaardigheid. Via iemand daar werd ze gevraagd om mee te werken aan opleiding van verpleegkundigen, hbo-v. Ze kon er erg veel eigen invulling aangeven. Dit was van '72 tot '75. Het opbouwen van de opleiding koste erg veel tijd en moeite.

350

Ze wilde terug naar maatsch. werk. Ze had intussen ook supervisors opleiding gevolgd. Ging in Bijlmer werken als uitvoerend maatsch. werkster en supervisor. Ze probeerden daar nieuwe vormen van hulpverlening. Ze had cliënten met verschillende problemen. Daarna is ze als praktijkleider supervisor gaan werken bij een instelling voor algemeen maatsch. werk. Ze was daar verantwoordelijk voor de kwaliteit van het uitvoerend werk en ze begeleidde de maatsch. werksters.

400

Er zat weinig dynamiek in de instelling nadat er door bezuinigingen een vacaturestop was. Ze probeerde nieuwe dingen als gezinstherapie en groepswerk te introduceren. Die invloed vond ze heel interessant en daar kreeg ze ook veel ruimte voor. Ze deed zelf ook weer opleidingen waarna ze vervolgens weer inbreng kon hebben in de instelling. Ze heeft gezinstherapie gedaan, een basiscursus individuele psychotherapie, kennismaking met gestalt therapie, bio-energetica enz. In 82 ging ze bij De GGD gewerkt in Amsterdam. Dit heeft ze negentien jaar gedaan tot haar VUT. Door fusies veranderde deze baan verschillende keren.

450

Over die baan daar en wat ze over de jaren deed. Ze had ook veel organisatorische taken. Nu doet ze niks meer, in 2001 ging ze met de VUT. Ze is niet getrouwd geweest en heeft geen kinderen gekregen. Is geen bewuste keuze geweest, is gewoon zo gelopen.

500

Ze vond het goed dat het feminisme er was. Ze had het idee dat ze emancipatorisch bezig was met haar cliënten; mensen zelfstandig maken. Dit was ook altijd één van de boodschappen; zorg dat de cliënt zelf de zaak in handen gaat nemen en maak hem niet afhankelijk. Dit zit ook in de emancipatie. Ze noemde zich geen feminist. Ze vond de dolle mina's te dol. De boodschap inhoudelijk vond ze wel goed. Ze denkt dat ze een goede functie hebben gehad. Misschien had ze een bevoorrechte positie maar ze voelde zich nooit achtergesteld, ook niet als vrouw in die instelling. Had niet nagedacht voor de opleiding over of ze zou blijven werken. Had wel verwacht te trouwen en kinderen te krijgen. De tijd van de opleiding was een belangrijke tijd. Ze ging op kamers wonen. Met deze opleiding werd je eigen persoon aangesproken; trainingen, rollenspelen, supervisie tijdens stage. Dat vond ze heel interessant.

550

Ze vindt dat het maatsch. werk nu ontzettend bureaucratisch wordt; alles zit vast aan regeltjes. Er wordt gepraat over producten die je levert. Ze heeft het gevoel dat ze veel bij het bedrijfsleven afkijken, zonder dat het functioneel is. Er moet veel worden geregistreerd maar met de uitkomst wordt weinig gedaan. Ze doen alsof het een bedrijfsleven is en ze vindt het een beetje een schetsvertoning. De aansluiting opleiding-praktijk blijft altijd problematisch. Ze vindt het wel heel dun hoe ze op de praktijk worden voorbereid. Dit merkte ze in het begeleiden van stagiaires. Het zal toch niet minder zijn dan vroeger, denkt ze. Ze werd geïnspireerd door mensen die heel

motiverend werkte en mensen prikkelde om het beste uit ze te halen. Zelfstandigheid was belangrijk voor haar. Ze vond het prettig om haar werk zelf in te delen.

Interview oral-history project Karthuizer groep

Interview: **20**

Interviewer: Amedee Suijver

Datum: 9 Maart 2004

Plaats: Middelburg

Geboortjaar: 1939

Geboorteplaats: Rotterdam

Werkzaamheden vader: verzekeringsinspecteur

Werkzaamheden moeder: huisvrouw, in vrije tijd penningmeester van vrouwenbond van NVV

Broers/zussen: 1 broer

Opgegroeid: Utrecht en Haarlem

Soort gezin: geen geloof of politieke kleur, wel in 'rode hoek'

0-50

Eerst hbs-a gedaan. Ging Karthuizer doen omdat ze graag mensen wilde helpen en omdat ze opgevoed was in een groot besef van solidariteit. Had geen duidelijke indruk van Karthuizer. Werd gestimuleerd om door te leren; had een vooruitstrevende vader die vond dat alle vrouwen hun eigen brood moesten kunnen verdienen. Wilde Nederlands studeren maar daar was geen geld voor. Ze moesten zich ook beperken tot hulpverleners (?). Opleiding stond goed bekend.

50

Kan zich niet een bepaalde boodschap herinneren. 'Vrije vrouwen' sloeg op vrij en zelfstandig zijn. Zelfstandigheid was belangrijk voor haar. Had niet specifieke verwachtingen over werken na opleiding, was nog wat kinderlijk. Boodschap van huis uit was überhaupt altijd zelfstandig zijn, niet alleen tot je huwelijk. Deed specialisatie bedrijfsmaatschappelijk werk. Ging na opleiding solliciteren maar dat lukte niet erg, werd ziek; uitputting. Solliciteerde daarna en vond baan bij Rijkswerf in Den Helder.

100

Was daar bedrijfsmaatsch. werk. Hield zich bezig met schuldsaneringen, huisvestingsproblemen, echtscheidingen. Was eigenlijk meer algemeen maatsch. werk. Veel bureauwerk. Had vanuit bedrijf een bepaalde status. Uitgesproken hiërarchie in Rijksbedrijf.

150

Als maatsch. werker was je zwevend in die hiërarchie. Nooit problemen gehad om als vrouw geaccepteerd te worden. Geen supervisie, wel eens per maand gemeenschappelijke lunch met andere collega's die daar werkten. Had niet het idee dat ze goed uitgerust was na opleiding om dit werk te kunnen doen. Kwam niet door opleiding maar door kinderlijkheid; had dingen niet goed opgepakt of kende dingen niet uit ervaring. Had opleiding wel attenter op kunnen zijn. Je deed wel veel stage maar dat was ook maar summier. Achteraf bekeken kon ze het werk niet goed overzien,

ze was er niet echt klaar voor. Na tweeëneenhalf jaar ging ze werken als maatsch. werkster voor Humanitas. Dat moest ze in haar eentje opbouwen, er was nog niks. Had het gevoel dat ze niks te bieden had. Ging na tweeëneenhalf jaar werken bij Pro Juventute; gezinsvoogdij vereniging.

200

Moest daar gezinnen met kinderen in moeilijkheden begeleiden. Was een soort houvast voor mensen. Moest ook gezinsvoogden werven; was een soort circuit voor. Na 7 jaar stopte ze; kreeg een kind. Nam zelf ontslag, kon het moeilijk combineren, noemt ze nu 'dom'. Ze wist niet dat haar collega's tijdelijk haar werk konden overnemen. Ze had liever doorgewerkt. Er waren peuterspeelzalen voor een of twee ochtenden per week en een vriendin die op haar dochtertje paste, maar ze was te moe. Ze was niet getrouwd.

250

Met een kind was dat werk ook moeilijk omdat het erg onregelmatig is (iemand kon 's avonds laat bellen met problemen). Ze ging op zoek naar een baan met vaste werktijden. Ging werken bij regionale indicatie commissie. Daar moest ze situaties van ouderen beoordelen in het kader van de tap-regeling. Daarna bij de stichting Welzijn Ouderen gaan werken. Deed daar begeleiding diensten centrum en had wijkposten, begeleidde vrijwilligers.

300

Bij de indicatie commissie had ze een VSID; 'verdere scholing in dienstverband' gedaan. Bij stichting Welzijn Ouderen deed ze ook zo'n VSID opleiding. Beide opleidingen waren gericht op het werk dat ze ging doen. Ging over marketing, hoe je dingen moest opzetten. Na de laatste baan kwam ze in de WAO. Dochter is verongelukt. Ze had jaren een vriend en is tien jaar geleden getrouwd. Heeft nooit problemen gehad met het feit dat ze een ongetrouwde moeder was. Kan zich maar een keer herinneren dat ze er problemen mee had, het 'hing van jezelf af'. Mensen keken erg tegen je op vanwege wat je wist en kon, ze dachten met je mee en vonden het dan niet erg (cliënten). Ze voelde zich niet anders dan andere vrouwen, had je ook geen tijd voor.

350

Dolle mina's vond ze een uitstekende uitvinding, nu nog. Ze noemt zich feminist. Wat haar het meest trok was; zorgen dat je de plaats krijgt waar je in de maatschappij recht op hebt. Wilde vrij over straat kunnen lopen 's avonds, deed dat ook, werd boos als mensen haar waarschuwde. Ze vond dat ze een burger was en belasting betaalde. Stemde altijd op een vrouw. Dat ze feministisch was had ze van huis uit mee gekregen. Opleiding was geen grote invloed op haar leven, je leerde wel omgaan met allerlei mensen. Ze had zelden dat ze dacht 'o ja, dat heb ik toen en toen geleerd'. Gevoel gehad dat ze invloed had op het beleid van maatsch. werk; bij stichting Welzijn Ouderen was er overleg met de gemeenten. Invloed vond ze prettig. Werd geïnspireerd door vaag ideaalbeeld van maatschappij verbetering maar dat is nooit geconcretiseerd. Ideaalbeeld bestond uit dat iedereen de kansen kreeg die hij of zij zou moeten krijgen, meer een opvatting van solidariteit.

In jaren zeventig grote golf van democratisering op opleidingen, daardoor kreeg ze collega's die weinig geleerd hadden omdat ze alleen maar bezig waren geweest met democratiseren. Later werd alles erg verzakelijkt, ze waren vooral bezig met organiseren. Dat vond ze erg jammer. In Welzijn Ouderen werk had je weinig persoonlijk contact met mensen, vooral met groepen.

Interview oral-history project Karthuizer groep

Interview: 21

Interviewer: Amedee Suijver

Datum: 9 Maart 2004

Plaats: Middelburg

Geboortejaar: 1939

Geboorteplaats: Zaandam

Werkzaamheden vader: chef de bureau bij groot Zaans concern, paar duizend mensen onder zich

Werkzaamheden moeder: huisvrouw

Broers/zussen: 1 zus

Opgegroeid: Zaandam

Soort gezin: geen geloof of politieke kleur

0-50

Eerst hbs-a gedaan. Wilde altijd psychologie studeren maar mocht niet, vader vond het niet nodig dat meisjes studeerden. (niet gelovig en woonde in 'een van de meest ontkerkelijkte gebieden van Nederland' !) Vond ze belachelijk. Ze kon heel goed leren en op de Sociale Academie vroegen ze haar waarom ze geen psychologie was gaan studeren. Haar moeder legde zich erbij neer. Karthuizer kwam in de buurt van wat ze wilde doen; hulp verlenen aan kinderen als schoolpsycholoog. Deed specialisatie kindbescherming. Deze specialisatie had meeste vakken en meeste uren les. Iedereen om haar heen in haar buurt mocht studeren, in haar familie studeerde niemand.

50

Opleiding stond bekend als socialistisch in de kringen waarin haar vader verkeerde. Was fabrikanten schooltje, zegt ze. Beetje elitair, kinderen van grote fabrikanten. Volgens haar veel meisjes uit de betere kringen. Woonde thuis. Vakken als pedagogiek, methodiek, beetje economie, medische kennis, psychopathologie, groepsmethodiek. Er werd houding aangeleerd van onbevooroordeeld kijken naar mensen, niet vanuit je eigen normen en waarden. Leren kijken waarom iemand iets deed, vanuit zijn eigen ontwikkeling en achtergrond analyseren.

100

Heeft altijd de visie gehad dat ze vrij zou zijn, dat ze niet zou trouwen, dat ze zou gaan werken, onafhankelijk zijn. Dacht ze al voor ze de opleiding begon. Carrière was niet heel belangrijk voor haar maar wilde wel onafhankelijk zijn en eigen brood verdienen. Heeft twee jaar als groepsleidster gewerkt bij kindertehuis. Zeer progressief huis voor moeilijk opvoedbare kinderen. Daarna bij de voogdijvereniging gewerkt; justitiële kindbescherming. Bij beide banen werkweken van zeventig uur. Ze had 65 pupillen.

150

Over omgang met cliënten. Had genoeg gereedschap bij opleiding gekregen om taak te kunnen uitvoeren. Had veel praktijk begeleiding bij deze baan, en ook wat supervisie. Praktijk begeleiding vond ze leuk, supervisie vond ze vervelend. Daarna bij Burgerweeshuis gewerkt

als maatschappelijk werkster; deed veel casework met kinderen. Was bij kindbescherming normaal om zoveel uren te werken. Kreeg genoeg van kindbescherming, ook omdat je vaak in niet leuke situaties zat; erg om kind uit zijn gezin te halen. Is toen sociaal raadvrouw geworden.

200

Kreeg voor deze baan cursussen sociale verzekeringen en recht, verder moest je het zelf je eigen maken. Verdiende er twee keer zoveel en werkte de helft minder dan bij de kindbescherming. Over taken. Kreeg veel ouders op spreekuur met problemen met kinderen toen eenmaal bekend was dat ze iets wist van mensen en problemen. Vond het leuk dat mensen zelf kwamen voor advies; het werd ze niet opgelegd en dat werkte beter. Is na 8 jaar bedrijfsmaatsch. werk gaan doen, was een vergissing, vond ze niet leuk. Deed een bijscholing bedrijfsmaatsch. werk en is naar een voortgezette opleiding personeelswerk gegaan. Als je veel maatsch. Werk hebt gedaan weet je meer dan personeelswerkers, vond ze. Bijscholing op Sociale Academie in Culemborg.

250

Heeft ook cursussen gezinstherapie gedaan en cursussen organisatieontwikkeling en conflict oplossen. Heeft na bedrijfsmaatsch. werk conflict oplossen op scholen gedaan onder het personeel. Is na vijf jaar gestopt met werken. Heeft nog vrijwilligerswerk gedaan bij antroposofische school als maatsch. Werkster. Heeft ook remedial teaching gedaan. Partner had twee banen, iemand van hun moest niet werken, vond ze wel prima. Heeft geen kinderen, woont samen met vriendin. Noemde zichzelf wel feminist. Woonde al vroeg samen met vriendin; dan moest je strijdbaar zijn, zeker toen en nu nog. Wat haar trok erin was dat ze vond dat vrouwen gelijkwaardig zijn aan mannen en dat is nog steeds niet zo. Nu moet ze meer strijd leveren dan vroeger over haar samen wonen.

300

Werd niet echt ergens door geïnspireerd, maar vond dat onrecht bestreden moest worden. Opleiding had invloed op haar leven in dat ze dingen in een ander perspectief leerde zien. Opleiding gaf inzicht, je ging genuanceerder kijken, zag meer processen in een gezin of een organisatie; je zag de dynamiek. Het leven is interessanter geworden daardoor. Vader vond dat ze secretaresse had moeten worden. Niet gevoel dat ze invloed had op beleid van maatsch. werk. Stopte toen ze ongeveer vijftig was. Ze vindt het nog steeds nuttig, maar ze maatsch. Werkers hebben zich niet genoeg geprofileerd. Ze vindt dat ze vaak beter werk doen dan wanneer iemand in therapie komt bij een psycholoog. Op de oude opleiding hadden ze veel meer kennis dan iemand die nu van de Academie komt. Toen ze sociaal raadvrouw was, werd het maatsch. werk gehalveerd. Maatsch. werk heeft in wezen een gigantisch goede functie in de maatschappij. Beroepsgroep die gewend is om met de client mee te denken en als de subsidiegever een gesprek met ze begint dan denken ze mee met de subsidiegever. 'Ja natuurlijk is er geen geld'. Maatsch. Werkers hebben zich veel te veel aangepast ipv te laten zien hoe nuttig hun functie is.

350

Er wordt nu anders omgegaan met cliënten dan vroeger. Cliënten worden afhankelijk gemaakt; ze zijn te lief voor ze, daar hebben mensen niks aan. Je moet de ander zichzelf leren helpen. Ze zijn te soft. Vroeger bleven ze meer neutraal, ze 'hielden niet mee'. Er werd vroeger meer attitude geleerd dan nu, professioneler. Ze waren ook meer geschoold. De gemiddelde burger kijkt niet zo genuanceerd. Ze heeft zich altijd zelfstandiger gevoeld dan

andere vrouwen, maar ze weet niet hoe dat is voor gehuwde vrouwen. Ze is ook verbaal wat beter. Haar vader vond dat vrouwen minder waren dan mannen.

**Interview oral-history project
Karthuizer groep**

Interview: **22**

Interviewer: Amedee Suijver

Datum: 9 Maart 2004

Plaats: Middelburg

Geboortejaar: 1938

Geboorteplaats: Den Haag

Werkzaamheden vader: werkte bij Shell, veel reizen

Werkzaamheden moeder: begeleidde vader; was 'baan op zich'

Broers/zussen: 1 broer

Opgegroeid: Indonesië, kwam op veertiende terug naar Nederland

Soort gezin: vader hervormd, moeder in Roemenië opgegroeid

0-50

Eerst mms gedaan. Familie had in Indonesië contact met een maatch. Werkster, vond ze leuk werk en leuk mens en wilde het toen ook gaan doen.

50

Ouders wilde graag dat ze eerst ging reizen na middelbare school maar dat wilde zij niet want ze was al oude leerling door overgang van Indonesië naar Nederland. Ouders vonden het 'prachtig' dat ze de Karthuizer ging doen. Ze kon gaan doen wat ze wilde. Opleiding stond goed bekend. Geen aanwezigheidsplicht volgens haar. Ze woonde op kamers, was spannend.

100

Deed specialisatie algemeen maatsch. werk. Dacht nog even over medisch maatsch. werk maar dat zou haar een jaar extra kosten. Is gaan werken bij Kerkelijk Sociale Arbeid. Had niet gedacht dat ze altijd zou blijven werken; ze was al verloofd tijdens de opleiding en trouwde niet lang daarna. Werkte twee jaar bij die KSA. Over taken die ze had en haar cliënten.

150

Had supervisie, besprak problemen met collega's, supervisie was 'hard nodig'. Had niet altijd genoeg kennis/vaardigheden voor werk in de praktijk opgedaan tijdens de opleiding, merkte ze, maar het moest ook uit de praktijk komen. Na die twee jaar kreeg ze kinderen en moest ze stoppen; werd ze toe geleid door KSA en was wederzijds, het was ook geen gezicht met die dikke buik, vond ze. Wou niet anders, was toen heel gewoon. Er waren geen crèches 'dus je zorgde als moeder zelf voor je kind'. Heeft daarna nooit meer gewerkt. Heeft drie kinderen. Hele leven bestond uit vrijwilligerswerk, behalve toen ze heel klein waren. Is speelzaal begonnen. Groeide en bloeide meteen. (al jaren zeventig).

Ze sloten zich aan bij Stichting Speelzalen Arnhem, daar is ze in de leer gegaan; salaris administratie geleerd. Richtte bestuurtje op. Het bestaat nu nog. Deed vrijwilligerswerk bij scholen en sportclubs van kinderen. Is weer kerkenwerk in gegaan; kerkenraad boekhouder. Vind dat haar hele leven uit maatsch. werk heeft bestaan; haar werk, kinderen, vrijwilligerswerk. Zou geen maatsch. werkster meer kunnen zijn want ze is er uit. Zou het ook niet meer willen. Opleiding was aanvulling op eigen ontwikkeling. Heeft ook wel spijt van dat ze maar twee jaar heeft gewerkt.

250

Heeft na verhuizing naar Middelburg toen kinderen al wat groter waren wel eens gedacht 'ik moet het eigenlijk weer eens oppakken' omdat ze meer tijd had. Organisatie was daar echter anders en er was wel een opleiding voor mbo maar niet voor hbo, toen deed ze het toch maar niet. Doet nu nog het kerkenwerk; is een baan op zich. Had niet meer zin en behoefte om weer betaald te gaan werken. Toen ze stopte voor kinderen miste ze haar werk niet. Heeft altijd zelfstandigheid gehouden, zegt ze. Ze vond het prima dat die feministen en dolle mina's er waren maar ze werkte er zelf niet aan mee. Ging een beetje aan haar voorbij. Had ook geen affiniteit met hun boodschap; ze had haar eigen verantwoordelijkheid. Achteraf ook niet. Zelfstandigheid betekende; aan niemand verantwoording hoeven afleggen. In het dorp waar ze woonde merkte ze wel dat ze een van de weinige was die een beetje had doorgeleerd. Vertelt over vrijstelling universiteit in verband met prinses Irene. Werd geïnspireerd door wat te willen doen. Waardering vindt ze meer waard dan salaris. Kon ook omdat man werkte. In je omgeving gewaardeerd worden vindt ze belangrijk.

300

In hun hele generatie was het normaal dat je thuis was als moeder, was sporadisch dat je werkte. Heeft geen beeld meer van maatsch. werk, is het ontgroeid. Ze vindt het nog wel nuttig want er is nog vraag naar.

Interview oral-history project Karthuizer groep

Interview: **23**

Interviewer: Amedee Suijver

Datum: 17 Maart 2004

Plaats: Amersfoort

Geboortjaar: 1937

Geboorteplaats: Durgerdam (gem. Amsterdam)

Werkzaamheden vader: predikant

Werkzaamheden moeder: afgestudeerd theologe, huisvrouw

Broers/zussen: 2 zussen

Opgegroeid: Durgerdam, Amersfoort

Soort gezin: -

0-50

Eerst gymnasium gedaan. Daarna twee jaar onderwijsdiploma gehaald. Toen een jaar les gegeven in Karachi, Pakistan. Was al aangenomen op de Pieter de Hoogh; school voor maatschappelijk werk. Vond reizen leuk. Door beroep van haar vader kreeg ze interesse erin. Was een soort roeping.

50

Werd gestimuleerd om door te leren; intellectuele moeder en vader stond er ook erg achter. Thuis kreeg ze al te horen over maatsch. werksters via het werk van haar vader. Deed specialisatie 'arbeidszaken'. Kwam ook door vriend; studeerde economie in Amsterdam, hadden gesprekken over problematiek. Het werd toen minder roeping en meer intense belangstelling.

100

Opleiding stond uitstekend bekend. Oude Pieter de Hoogh had andere studenten dan de latere Karthuizer. Net als meisjes die vroeger stewardess waren; geselecteerd, meisjes met een bepaalde achtergrond. Later op de Karthuizer meer alsof het socialisme al meer opkwam. Op Pieter de Hoogh meer meisjes uit de gegoede burgerij. Vindt het in dat opzicht ook een traditioneel meisjesberoep. Op de Karthuizer werd dat minder. Arbeidszaken was de kleinste specialisatie met vooral meisjes van de 'gegoede stand'. Met de andere specialisaties kwam je niet meer in aanraking. Bij stage was ze een maand in een fabriek aan de lopende band tussen zigeuners, was nieuw voor haar.

150

Voorbeeld van de cultuurschok in die fabriek; je voelt je niet thuis, vond ze. Booschap werd in haar gevoel niet zo meegegeven, je had het van binnen uit al. Op de Academie werd je professioneel verder opgevoed.

200

Je werd geleerd degene met wie je sprak goed te observeren, waarbij je moest letten op hoe die persoon eruit zag. Was een soort haakje waar je wat aan kunt ophangen waar ze later in haar leven nog iets aan had. Heeft 25 jaar in Zuid-Afrika gewoond. Had veel sociale contacten waarbij ze erg veel aan opleiding had. Ook bij congressen waar man naar toe moest. Ze was 'vrouw van executive'. Ze had veel aan de opleiding in interactie in gesprekken. Had niet verwacht altijd te zullen werken. Ze had dat vriendje al en wist of vermoedde dat ze wel zou trouwen.

250

Meteen na het afstuderen van haar man, en nadat zij haar diploma had gehaald, werd haar man uitgenodigd om in Johannesburg te komen werken. Toen ze daar woonden en er nog geen kinderen waren, probeerde ze werk te vinden met haar achtergrond in arbeidszaken. In Zuid-Afrika werd dit echter door mannen gedaan en het werk was ook nog niet zo ver ontwikkeld. Toen kwamen er achter elkaar drie kinderen. Toen de kinderen studeerden wilde ze weer een opleiding doen aan een universiteit van Johannesburg om te gaan werken in een hospice. Ze had de papieren al in huis maar haar man vroeg of ze 'de bank', de sociale verplichtingen die bij zijn werk hoorden, niet zou verwaarlozen. Toen zag ze dat ze niet allebei kon doen dus ze moest kiezen. Ze vond haar huwelijk belangrijker. Huwelijk en gezin stond voor haar bovenaan. Terug in Nederland werd ze wel eens conservatief genoemd. Voor haar viel dit onder waarden en normen. Is liefdadigheidswerk gaan doen, fondsen werving.

300

Ze wist wel wat er in Nederland zich afspeelden wat betreft feminisme. Ze kwam eind jaren tachtig terug in Nederland vanwege politieke situatie in Johannesburg. Ze wilde gaan herscholen maar ze kreeg te horen dat ze te oud was. Het maatsch. werk was intussen ook veranderd en ze voelde zich er niet thuis in. Moeder van haar kinderen zijn was eerste prioriteit en was altijd via de scholen van de kinderen bezig met dingen. Ze had personeel voor schoonmaken en luiers verwisselen e.d. Ze is nog steeds ervan overtuigd dat het gezin een hoeksteen is. Zij begeleidde kinderen want haar man was erg bezig met zijn carrière. Ze deed vrijwilligerswerk in Johannesburg met zwaar gehandicapte kinderen. Ze deed de gesprekken met ouders en fondsenwerving. Dit was belangrijk als aanvulling op het gezinsleven. Nu doet ze de UVV. (nu 'unie voor vrijwilligers'). Ze werkt parttime in het ziekenhuis; onder het mom van fruit brengen springt ze in waar de verpleegsters geen tijd hebben.

350

Dit is voor haar bezig zijn met maatsch. werk want ze gebruikt de vaardigheden die ze bij haar opleiding heeft meegekregen. Tijdens de opleiding kreeg ze veel haakjes mee om dingen aan op te hangen. Ze is bijvoorbeeld geïnteresseerd geraakt in nieuwe boeken die haar helpen

zich te ontwikkelen. Brede uitgebreide algemene ontwikkeling. Komt goed van pas in gesprekken.

Noemt het boek 'unfinished business; pressure points in the lives of women'.

400

Opleiding had dus grote invloed op haar leven. Man vond het een fantastische opleiding voor een meisje die later vrouw wordt van een chief-executive; vond ze een compliment.

Ze heeft haar vraagtekens bij het nut van het maatschappelijk werk. Ze heeft het idee dat bepaalde zaken te ver zijn doorgedraaid, als voorbeeld noemt ze een ondernemingsraad. Ze bedoelt de opmerking ook in de richting van het feit dat Drees veel goed sociaal werk heeft gedaan voor de bevolking en zich later liet schrappen als lid van de pvda.

450

Ze vind het werk nuttig voor de mensen die het nodig hebben. Ze vallen soms tussen wal en schip omdat er te veel mensen zijn die vinden dat ze rechten hebben maar geen plichten.

Interview oral-history project Karthuizer groep

Interview: **24**

Interviewer: Amedee Suijver

Datum: 17 Maart 2004

Plaats: Zeist

Geboortejaar: 1938

Geboorteplaats: Utrecht

Werkzaamheden vader: architect

Werkzaamheden moeder: onderwijzeres, later huisvrouw en rechterhand van vader

Broers/zussen: 1 broer, 1 zus

Opgegroeid: Utrecht

Soort gezin: artistiek ontwikkeld milieu

0-50

Eerst hbs-a gedaan. Maatsch. werk leek haar een vak waarmee ze alle kanten op kon. Werd gestimuleerd om door te leren. Had ook kunnen gaan studeren. Zelfstandigheid en onafhankelijkheid waren belangrijk voor haar.

50

Hoopte op een gezin en verwachtte dan parttime te werken. Opleiding stond goed bekend, stond ook bekend als 'bontjas academie'; geselecteerd publiek. Dit hoorde ze pas toen ze erop zat, maar ze had geen vergelijkingsmateriaal. In die tijd mensen die naar Sociale Academie gingen waren waarschijnlijk ook bepaalde milieus zegt ze, wat meer achtergrond. Zij zag wel dat ze bepaalde achtergronden hadden. Woonde op kamers. Spijbelen binnen de perken gaf geen probleem. Boodschap was je verdiepen in andere mensen, mensen in hun eer te laten.

100

Ze is meer in de praktijk gevormd dan tijdens die opleiding, ook door het commentaar op je stage verslagen. Je deed een soort algemene ontwikkeling op. Ook meer invloed ervaren door wat er met medestudenten gebeurde en gebeurt was dan de opleiding zelf; was geschokt over het aantal scheidingen van ouders van medestudenten. Besepte dat ze uit een fijn milieu kwam. Werd volwassener. 'Vrije vrouwen' was niet heel belangrijk, ze heeft zich altijd vrij gevoeld. Was ruim opgevoed en ze denkt dat dat wel een tegenstelling was t.o.v. andere studenten. Vergrootte haar gevoel van zelfstandigheid. Specialisatie bedrijfsmaatsch. werk. Was dat jaar voor het eerst, maar tien mensen kozen die richting.

150

Ging werken bij de PTT in Amsterdam. Je was met individuen bezig en met processen in het bedrijf. Was niet altijd makkelijk; opleiding was nieuw en PTT was voorloper, had stuk of veertig maatsch. werkers in dienst, was unicum. Merkte wel dat ze een vrouw was in een mannenwereld. Er waren wel veel vrouwelijke telefonistes maar toch mannenwereld,

helemaal in telegraaf kantoor. Moest extra moeite doen om je positie waar te maken hierdoor. Dat een gespecialiseerde bedrijfsmaatsch. werker zich met processen in het bedrijf bezig ging houden was heel nieuw, zij was ongeveer de derde.

200

Anders dan bij gewoon maatsch. werk is bedrijfsmaatsch werk in dat bij bv huwelijksproblemen van een werknemer je die niet zelf oploste maar juist doorverwees. Over contact tussen collega's; waardevol contact, uniek voor Amsterdam. Ging ook elk jaar drie dagen naar een soort training. Opleiding was wel goed maar door die trainingen ging ze gericht naar het vak kijken. Was wel zwemmen als je vers van de Karthuizer kwam.

250

Was geen supervisie. Als je van de Academie kwam was je eerst een soort assistent maatsch. werkster. Vriend van ouders werkte bij reclassering; was mede een stimulans om naar de Academie te gaan. Ging op gegeven moment onderzoek doen met nog twee mensen naar de ontwikkeling van het bedrijfsmaatsch. werk bij de PTT. Vond ze ontzettend leuk. Dat combineerde ook goed met kinderen die ze intussen had, kon veel vanuit huis doen. Was ook getrouwd, werd niet ontslagen, maar ze waren er ook iet erg happig op. Crèches waren er nog nauwelijks. Was voor haar dus gouwe greep, beleef ze ook in de run. Daarna is ze een aantal jaren ziek geweest, toen ze hersteld was was ze verhuisd. Toen ging ze VOS cursussen geven.

300

Had ook voorlichting gegeven aan personeelschefs, die kennis kwam nu van pas; voor vrouwen die weinig waren opgeleid, gericht op educatie, zelfvertrouwen geven. Over die cursussen.

350

Na drie jaar naar Zeist. Ging hier niet mee door want in Zeist was het minder leuk. Is terecht gekomen bij Vereniging tegen Kindermishandeling. Heeft voorlichting over kindermishandeling opgezet in provincie Utrecht. Toen ze stopte had ze een team van 5 mensen. Deed ook de voorlichtingen. Was in 1982. Uiteindelijk terecht gekomen bij het Bureau vertrouwensarts kindermishandeling als maatsch. werkster. Had door voorlichting zoveel ervaring opgedaan dat ze niet hoefde bij te scholen.

400

Had wel iemand die haar bijstond. Zat ook een paar jaar in het landelijke bestuur van het VKM. Is een paar jaar geleden gestopt, is 65. Is nu vrijwilligster bij het Stedelijk overleg orgaan lichamelijk gehandicapte Utrecht.

450

Verzorg twee rubrieken in het tijdschriftje van die Stichting. Over dat vrijwilligerswerk. Heeft duidelijk het gevoel dat ze invloed heeft gehad op het beleid van maatsch. werk, vooral in Utrecht. Kreeg slecht betaald. Vond ze slecht, die vereniging had zich veel meer moeten

profileren; waren allemaal heel hoog opgeleide mensen die voorlichting gaven. Kwam ook een beetje doordat er veel mensen zoals zij zaten die in de kinderen zaten en dat moeilijk konden combineren. Zij kon het redelijk combineren. Het was onregelmatig werk maar bv campagnes voorbereiden kon van huis uit.

500

Vond feminisme een goede ontwikkeling. Zij was zelf niet zo fanatiek dat ze eraan mee deed, vond het wel goed. Was wel geabonneerd op tijdschrift 'Man Vrouw Maatschappij'. Wilde zich eventueel nog melden om bv op het secretariaat daarvan te werken, maar toen begon de periode dat ze ziek werd. Ze deed een half jaar langer over de opleiding samen met nog wat mensen. Als examen was er een eind gesprek.

550

Opleiding had wel een redelijk grote invloed op haar leven; is wel gevormd door het werk dat ze is gaan doen. Heeft ook gevarieerd zaken aan gepakt. Loopbaan was bv heel gevarieerd ondanks specialisatie bedrijfsmaatsch. werk. Is altijd geïnspireerd geweest door het werken met mensen die problemen hebben. Vind het maatsch. werk nog nuttig. Ze vind het een ontzettend gemêleerde groep, vooral in kennis niveau, knowhow. Ze zou het nu niet meer kiezen, ze zou nu een universitaire studie in die richting kiezen, dan staat het op een hoger plan.

600

In een groep werken met mensen vond ze heel leuk. Met mensen in kindermishandeling werken vond ze een uitdaging; die mensen voelden zich snel bedreigd. Bedrijfsmaatsch. werk bestaat niet meer als zodanig, is terecht gekomen bij personeelwerk en personeelschefs. Je moet je verwachtingspatroon laag stellen, vind ze. Kindermishandeling gigantisch ingewikkeld probleem, kan je niet altijd oplossen.

Interview oral-history project Karthuizer groep

Interview: **25**

Interviewer: Amedee Suijver

Datum: 17 Maart 2004

Plaats: Zeist

Geboortjaar: 1939

Geboorteplaats: Den Haag

Werkzaamheden vader: jurist, secretaris

Werkzaamheden moeder: huisvrouw

Broers/zussen: 2 broers

Opgegroeid: Den Haag

Soort gezin: gegoed gezin

0-50

Eerst gymnasium alfa gedaan. Zag in de vijfde klas een brochure over een maatschappelijk werker (meester de Bruijn), dat wilde ze ook. Werd gestimuleerd om door te leren, ouders vonden het wel een rare keuze, wilden liever dat ze rechten ging studeren of naar het buitenland ging.

50

Specialisatie cultureel werk. Heette toen nog 'volksontwikkeling'. Zij waren het eerste jaar dat het 'cultureel werk' heette. Docenten waren nog heel erg zoekende naar de inhoud van het programma. Sloot niet aan op wat ze wilde gaan doen en had nauwelijks inhoud, vond ze. Ze kwam in aanraking met een andere wereld. In beschermd milieu opgegroeid. Met stage in clubhuizen was een confrontatie.

100

Voor stage werkte ze in clubhuizen met kinderen uit achterstandswijken. Kwam onder de vlooien thuis soms. 'Vrije vrouwen': denkt dat het een begin maken was van wat emancipatie. Vooral wat ruimer gaan denken dan je geleerd had in je milieu. Had verwacht dat ze tijdelijk zou stoppen met werken voor kinderen. Zelfstandigheid belangrijk; zei duidelijk tegen vader dat ze geen secretaresse opl. wilde doen, wilde eigen spoor trekken.

150

Na korte tijd hierin gewerkt te hebben, verhuisde ze om te trouwen, werkte korte tijd en raakte toen in verwachting, kreeg een miskraam. Nam zelf ontslag bij zwangerschap want dat hoorde. Als je kind kreeg ging je niet meer werken. Dat er crèches waren was 'absoluut nog niet onder haar horizon gekomen'. Raakte opnieuw in verwachting. Stopte met werken, en sprak met zichzelf af om na tien jaar weer te gaan werken. Is na zeven jaar weer gaan werken omdat ze zichzelf anders geen leuke moeder meer vond en wilde sowieso weer wat. Werkte

bij Gezinsvoogdij bij Humanitas. Hoefde niet om te scholen want je kon zo aan de slag op de arbeidsmarkt ook al wist ze niet hoe je gesprekken moest voeren.

200

Wilde cliënten niet het gevoel geven dat je huizenhoog op ze neerkeek. Niet veel overleg met collega's; waren drie parttime werkende vrouwen en ze liepen zich een hoedje te rennen. (jaren zeventig). Kreeg wel supervisie, vond ze prettig want ze wilde wel bij leren. Ze had een 'opleiding van niks'. Ze heeft wel wat cursussen gedaan, en in het werk erg veel geleerd. Werd hier na maatsch. werkster bij kinderpsychiatrie. Maakte daar belangrijke ontwikkeling door wat betreft werk. Kreeg training. Daarna voortgezette opl. relatie en gezinstherapie gedaan; therapie opleiding.

250

Over hoe die opleiding in elkaar zat. Ging bij RIAGG werken. Heeft zich gespecialiseerd door cursussen in trauma behandelingen. Werkt al 22 jaar bij RIAGG. Had achteraf psychologie gestudeerd hebben, moest nu ook wel om hetzelfde te kunnen doen, en ze zou zeker weer de keuze voor het RIAGG maken. Werkt nu nog 15 uur bij het RIAGG vanaf haar zestigste. Heeft dus eigenlijk nooit in maatschappelijk werk gewerkt. Heeft bij RIAGG veel in beleidsgroepen gezeten en in ondernemingsraad en fusie begeleidings groep, dat was de invloed die ze had op beleid.

300

Was geïnteresseerd in feminisme en vond het ook wel goed, maar had niet de behoefte om betrokken te raken. Had zeker affiniteit met boodschap, en nu nog, maar voelde zich vrij om te doen wat ze wilde, is ook gescheiden in die jaren. Tweede man was ook redelijk geëmancipeerd mens. Ze had ook niet de drive om voltijd te werken en ontzettend carrière te maken, dat hoefde ook niet in die sector. Ze wilde gewoon zich kunnen ontwikkelen, ze kon ook alles doen wat ze wilde. Het ophouden met werken ervaart ze als een identiteit afsnijden; het werk was heel belangrijk voor haar. Ze vind het maatschappelijk werk nog goed, heeft een maatsch. werkster in actie gezien bij een vrouw in een eerwraak situatie, en wat ze zag vond ze fantastisch. Er zijn veel verwijzingen over en weer tussen haar werk en maatsch. werkers. De opleiding heeft haar op het hulpverleners spoor gezet, dat is de grootste invloed. Ze is altijd geïnspireerd geweest door de cliënten, en als ze ziet dat het vaak resultaat had; als mensen opknapte. Het was een uitdaging om contact te maken met mensen. Vooral in het zoekend omgaan met buitenlanders. Daarbij wist ze ook niet altijd wat ze moest.

Interview oral-history project Karthuizer groep

Interview: **26**

Interviewer: Amedee Suijver

Datum: 19 Maart 2004

Plaats: Arnhem

Geboortejaar: 1938

Geboorteplaats: Schoonhoven

Werkzaamheden vader: ondernemer in het vervoer

Werkzaamheden moeder: verpleegster, later huisvrouw

Broers/zussen: 1 broer, 2 zussen

Opgegroeid: -

Soort gezin: liberaal, vvd

0-50

Eerst mms gedaan. Wilde medisch analist worden. Maar dat was geen volledige opleiding. Wilde ook op kamers maar dan zat ze veel alleen omdat opleiding maar een paar dagen was. Stopte ze mee.

50

Ging toen negen maanden in ziekenhuis werken als zaaldienst, vond ze leuk. Zus deed maatschappelijk werk, leek haar leuk. Had van haar vader gevoel voor bedrijfsleven. Ging specialisatie bedrijfsmaatschappelijk werk doen. Doorleren was vanzelfsprekend. Vader vond medisch analist niet bij haar passen maar mocht wel. Zij keek niet naar of iets een meisjes beroep was of juist niet. Karthuizer heette toen nog Pieter de Hoogh; school voor maatschappelijk werk, was gerenommeerd. Vader zocht voor dochters de beste opleidingen.

100

Boodschap vanuit opleiding; geen speciale boodschap, je deed gewoon de opleiding. Opleiding was heel gevarieerd, veel vakken; sociologie, psychologie, psychopathologie, medische informatie, maatschappijleer, economie, rechten, kinderrecht, arbeidsrecht, gesprekstechnieken, filosofie.

150

Van al die vakken wist je best aardig wat. Het inspireerde je om veel te lezen, is altijd gebleven. Het was niet dat je alleen een vak leerde, grondslag werd gelegd voor veel items in de wereld; studie, kennis. Heeft haar geholpen in het leven, haar belangstelling. Opleiding deed ze gewoon, ze analyseerde niet, weet niet of ze anders tegen zichzelf ging aankijken tijdens opleiding. 'Vrije vrouwen'; 'was toch bijzonder dat je in die tijd zo'n vrij leven had'. Ze kwam uit een kleine plaats, dan op kamers.

Hier liep het bandje vast. Verder aantekeningen.

Ze liep stage bij Verkade, daarna ging ze personeelszaken doen bij Verkade. Bij Verkade had iedere Fabriek zijn eigen maatschappelijk werkster. Er was veel supervisie. Er waren twee soorten bedrijfsmaatschappelijk werk – intern: werknemersproblemen
- extern: gezinsproblemen

Paar maanden na het diploma werden de problemen haar teveel. Ze vond niet dat problemen zomaar opgelost moesten worden. Ging toen haar vader helpen in zijn bedrijf, was zijn rechterhand. Functie was managementachtig, het was geen maatschappelijk werk. Bedrijf was gericht op buitenland. Na drieëneenhalf jaar daar werken kreeg ze haar eerste kind. Het bedrijf werd verkocht aan een Amerikaans bedrijf. Daarna had ze geen andere baan. 2^e helft jaren zestig; de jaren daarna werkte ze bewust niet. Twee jaar later kreeg ze tweede kind, heeft daarna niet meer gewerkt. Ze voedde de kinderen op. Kreeg wel enige kritiek op het feit dat ze niet meer werkte. Later kreeg ze de zorg van haar moeder en geestelijk gehandicapte broertje erbij. Ze kon die niet in de steek laten. De zorg voor haar moeder begon in 1980. Het maatschappelijk werk vindt ze nog steeds nuttig. Ze vond emancipatie wel goed, ze heeft zelf in het bestuur van een peuterspeelzaal gezeten en van de school van haar kinderen. De manier waarop de dolle mina's te werk gingen vond ze wel wat overdreven. Ze is altijd onafhankelijk geweest. Ze had een erfdeel dus ze was financieel ook onafhankelijk.

Interview oral-history project Karthuizer groep

Interview: **27**

Interviewer: Amedee Suijver

Datum: 19 Maart 2004

Plaats: Arnhem

Geboortejaar: 1938

Geboorteplaats: Amersfoort

Werkzaamheden vader: financieel directeur van een firma

Werkzaamheden moeder: huisvrouw

Broers/zussen: 1 broer

Opgegroeid: -

Soort gezin: liberaal, open gezin, oorlog speelde grote rol

0-50

Deed eerst hbs, is mms gaan doen omdat ze meer talen en geschiedenis wilde doen. Ze wilde altijd verpleegster worden, is na middelbare school jaar naar Amerika geweest. Is daarna verpleegsters opleiding begonnen. Wilde mensen helpen en met mensen werken, niet vanuit idee dat dat geschikt was voor een meisje. Na driekwart jaar kreeg ze de a-griep. Ze was teleurgesteld dat ze zo weinig tijd had om iets voor de mensen te doen. Toen is ze in kindertehuis gaan werken, kwam zo op idee van maatschappelijk werk. Karthuizer stond als progressief bekend. Doorleren was vanzelfsprekend. Had ook kunnen studeren.

50

Had specialisatie kinderbescherming. Boodschap vanuit opleiding; mens is uniek en sociaal wezen, kan niet zonder zijn omgeving. Boodschap voor haar was dat mens rader is in het geheel. Dat je de problemen die je tegenkwam moest relativeren.

100

Werkte door in haar beroepsleven in bewustzijn van de verantwoordelijkheid die ze had en dat ze daarom goed moest rapporteren. Wat je rapporteert kan enorme impact hebben. Ook veel geduld hebben en consequent zijn. Je werd tijdens opleiding snel volwassen, kwam uit beschermd gezin, weet wel dat problemen bestaan maar komt er niet mee in aanraking. Je moet ook beslissingen nemen, dat maakte je ook volwassen. 'Vrije vrouwen'; zelfstandig, onafhankelijk, los van de conventies van voor de oorlog die je mee had gekregen (over vrouwenlevens), baas over je eigen lijf.

150

Had niet verwacht dat ze altijd zou werken. Had besloten dat als ze ooit trouwde en kinderen kreeg ze dan wel wat wilde werken maar niet ten koste van alles. Ze wilde ook wel thuis zijn voor kinderen. Na opleiding bij voogdijvereniging gaan werken. Had 60 pupillen van 0-18. Was veel onderweg. Moest oppassen dat ze er niet door werd opgeslokt, het waren geen problemen van negen tot zes, was er 24 uur per dag mee bezig. Veel mensen, hoorde ze, hadden daar last van.

200

Bij cliënten consequent zijn en op je qui-vive; mensen konden je best in bepaalde weggetjes proberen te douwen (uit nood). Belden je zelfs midden in de nacht op. Verantwoordelijk bij het ontzetten van ouders vond ze in het begin heel moeilijk, ook doordat ze zo jong was. Had stage bij Raad Kinderbescherming gedaan. Er was veel onderling overleg.

250

Ze merkte dat er over maatschappelijk werkers een beeld bestond van geitenwollensokken types; in kindertehuizen vaak mannen met baarden, alternatievelingen, sandalen. Beetje zweverig en rood. Niet perse in de jaren zeventig. Majoor Boschardt was haar voorbeeld. Ze trouwde en stopte met werken omdat haar man werd uitgezonden naar Italië. Van stoppen met werken toen ze trouwde was geen sprake. Kinderen, werkte tot vlak voor de bevalling. Stopte omdat het al leefde dat ze weg zouden gaan en ze vond dat je in dit soort werk een zekere continuïteit moest hebben, moest dit werk goed overdragen aan iemand dus ze moest op tijd stoppen. Zeven jaar in buitenland.

300

Probeerde in buitenland nog iets met kinderen te doen, maar lukte niet omdat daar alles vanuit de kerk gebeurde. Ze deed veel op de internationale school van de kinderen en zette een soort crèche op voor de andere buitenlanders. Terug in Nederland was ze alleen huisvrouw; ze hadden moeite met de agressiviteit van de Nederlanders. Nu doet ze leuke dingen. Ze had affiniteit met boodschap dolle mina's maar was wel heel extreem. Beseftte dat dat moest om uiteindelijk middenweg te vinden. Noemde zich niet echt feminist. Vind zelfstandigheid wel belangrijk; baas eigen lichaam en leven. Had niet behoefte aan op de barricade gaan.

350

Invloed op leven van opleiding; je leert relativiseren, vanuit meerdere perspectieven kijken op het leven. Anderen noemen dit 'zwevend'. Niets is zwart-wit. Gevochten om een kind mee te laten gaan met pleegouders naar buitenland, lukte. Dat was enige gevoel van invloed op beleid. Geïnspireerd geweest door mensen; zijn heel boeiend, de verscheidenheid en complexiteit van mensen. Maatschappelijk werk nu lijkt haar heel bureaucratisch, veel regels. Nog steeds nuttig. Ze is bang dat er heel weinig geïmproviseerd kan worden door te veel regeltjes. Was in haar tijd anders.

Interview oral-history project Karthuizer groep

Interview: **28**

Interviewer: Amedee Suijver

Datum: 19 Maart 2004

Plaats: Arnhem

Geboortejaar: 1940

Geboorteplaats: Zaandam

Werkzaamheden vader: eigen bedrijf

Werkzaamheden moeder: huisvrouw en in het bedrijf

Broers/zussen: 2 zussen

Opgegroeid: Zaandam

Soort gezin: hard werkend maar warm gezin

0-50

Eerst hbs-b gedaan. Toen huishoudkundige opleiding omdat ze te jong was voor de Karthuizer. Ze wilde een opleiding doen die wat ruimer was dan één opleiding, en één die niet heel lang duurde. Ze werd gestimuleerd om door te leren. Opleiding vond ze heel breed maar daardoor ook erg oppervlakkig, weinig studie nodig.

50

Boodschap van school; theoretische basis leggen. 'Vrij vrouwen' interpreteert ze achteraf als 'klaar om aan het werk te gaan'. Had niet verwacht dat ze altijd zou blijven werken maar ontmoette haar vriend en met hem kwam ze tot de overtuiging dat ze moest blijven werken, hij was dat gewend in zijn familie. Hij stierf maar toen vond ze het al normaal dat ze zou blijven werken. Heeft bedrijfsmaatschappelijk werk gedaan als specialisatie maar kwam bij eerste baan in vormingswerk terecht.

100

Eerste baan bij vormingscentrum voor 14-17 jarige meisjes. Ze was cursusleidster. Veel supervisie was er. Centrum gaf cursussen voor die meisjes. Op Amerikaanse leest geschoeide methodes/groepjes. Flip van Praag, toen bekende psycholoog, richtte zich op Amerikaans model. Daarna ging ze stagebegeleiding doen bij een opleiding voor gezinsverzorgster. Karthuizer opleiding was genoeg om dit werk te kunnen doen.

150

Ging daarna de voortgezette opleiding doen, 2 jaar half praktijk half studie, vond dat ze niet genoeg basis had. Had gevoel dat Karthuizer niet voldoende was, ze wilde meer maar dit was geen gebrek van de Karthuizer maar lag aan haar. Vakken als psych., soc., uitbreiding theorie maatsch. werk, casework. Koos 'groupwork' als richting. Ging daarna werken en reizen.

200

Toen als staffunctionaris gewerkt; deed belangenbehartiging in het vormingswerk. Getrouwd in 1975, toen twee kinderen en ging verhuizen. Moest stoppen met haar baan omdat het te zwaar was. Is daarna les gaan geven. Is in 1977 erg ziek geworden, toen heeft ze een aantal jaar alleen wat les gegeven, doceerde groepswerk. Kinderen en huishouden was haar verantwoordelijkheid, kon ze combineren, maar nooit fulltime gewerkt.

250

Dat ze werkte terwijl ze kinderen had 'was niet altijd makkelijk'. Ze was de eerste op school die werkte, was buitenbeentje. Deed erg haar best om in oudercommissie en medezeggenschapsraad e.d. te zitten. IJverde voor overblijfsysteem op school, maar aantal mensen vonden dat niet passen. Werd na herstel ziekte gevraagd om praktijkles te geven op voogdijvereniging. Vietnamese kinderen en jongeren. Werkte parttime, had voor thuis oppassen. Later 'echt maatschappelijk' werk gaan doen in verzorgingshuis.

300

Overstap van beleidsfunctie naar 'echte maatsch. werk' deed ze zodat ze de kinderen van school kon halen, anders was het altijd racen. Eerst vond ze het niet erg, maar later vond ze het jammer. Ze zag het als een baan die ze moest nemen ter wille van het gezin. Het is nu 'anders', nu zou ze meer voor zichzelf kiezen. Met oppassen werkte het niet zo goed. Man altijd op reis voor Philips, en het was 'heel logisch' dat zij het deed. Over werk in verpleeghuis. In 99 met pensioen/ obu. Nu doet ze leuke dingen. Werkt als rondleidster op Hoge Veluwe en doet daar veldwerk. Volgt ook kunstcolleges.

350

Feit dat ze bleef werken in het vak is een teken dat haar opleiding invloed had, dat ze op haar plek zat. Anders had ze niet voor de voortgezette opleiding gekozen maar was ze rechten gaan doen. Feminisme vonden zij en medestudenten op voortgezette opl. heel logisch; ze waren werkende vrouwen. Maar niemand had de tijd om zich als dolle mina in de strijd te gooien. Had affiniteit met boodschap maar was 'nauwelijks nieuw'. Noemde zich toen wel feministe. Voelde zich niet anders dan andere vrouwen. Meeste invloed in haar leven was het sterven van haar eerste partner paar jaar na Karthuizer. Vond het niet bijzonder dat ze werkte, vond ze logisch. Man vond het begrijpelijk dat ze wilde werken. Moeder zei wel als ze klaagde over moe of zwaar 'je hebt er zelf voor gekozen'.

400

Zou het maatschappelijk werk als beroep niet aan haar kinderen aanraden, vind het wel vaak 'gestoei in de marge'. Ze kunnen goed werk doen. In vormingswerk in 70-75 te weinig opleiding voor jongeren, als ze maar aardig waren enz. Ze vond het oneerlijk om die jongeren met zo weinig opleiding weg te sturen; dat vond ze gestoei in marge. Dat was wel symptomatisch voor de jaren zeventig, nu anders gericht.

Maatschappelijk werk blijft haar te soft en algemeen. Komt ook omdat ze uit vormingwerk kwam. Maatschappelijk werk voor dak- en thuislozen vindt ze prachtig werk. Maatsch. werk teveel vanuit softe denken; problemen nauwelijks oplossen; pappen en nathouden. Bv. recalcitrante jongeren niet met hun keuzes confronteren maar alleen maar accepteren dat ze zo zijn, gebeurt soms vind ze.

Interview oral-history project Karthuizer groep

Interview: **29**

Interviewer: Amedee Suijver

Datum: 2 April 2004

Plaats: Twello

Geboortejaar: 1939

Geboorteplaats: Den Haag

Werkzaamheden vader: adjunct directeur van de gemeenteraad (?)

Werkzaamheden moeder: huisvrouw

Broers/zussen: 2 zussen

Opgegroeid: Bloemendaal

Soort gezin: vrijzinnig Hervormd, vvd sfeer

0-50

Eerst mms gedaan. Wist niet goed wat ze moest doen na school, werd getest, kwam psychologie uit (wat ze zelf ook al graag wilde doen), maar had mms dus kon niet. Als tweede stond maatschappelijk werk. Moest 19 zijn om de opleiding te kunnen beginnen dus is eerst naar de vormingsklas van de huishoudschool gegaan. Wat haar aansprak was de grote variëteit van vakken die werden gegeven. Werd gestimuleerd om door te leren, moeder vondt het prachtig dat haar dochters door konden leren.

50

Het weinige dat ze hoorde over de opleiding was positief. Woonde niet op kamers. Boodschap over het maatschappelijk werk was het helpen van mensen en daar moest je goed voor opgeleid zijn en bepaalde theorieën kennen. Vooral luisteren naar cliënten, beschouwelijke houding hebben, niet met oordelen klaarstaan.

100

Ze was vrij jong en onervaren en ze leerde tijdens de opleiding met andere ogen kijken naar mensen en situaties. Je ging meer nadenken over dingen en stond minder snel met je oordeel klaar. Ze vond het een duidelijk positieve ontwikkeling. Dit werkte door in haar werk; ze wist dat ze door moest vragen en ontdekte dan vaak dat er eigenlijk andere problemen waren dan waarvoor ze binnen werd geroepen. Het kinderlijke ging eraf tijdens de opleiding en ze leerde omgaan met andere leerlingen, anders dan de middelbare school. Ze vindt dat het je vormde, werd er stabiel en standvastiger van. Deed specialisatie algemeen maatschappelijk werk, dan kon ze nog alle kanten op dacht ze.

150

Toen ze begon had ze het idee dat het goed was om een opleiding te hebben waar je op terug kunt vallen, maar had niet het idee dat ze het een leven lang zou doen. Was nog gebruikelijk in die tijd om te stoppen bij kinderen, er waren nog geen crèches. Ging meteen werken na afronden opleiding, bij de kinderbescherming; de Sociale Raad. Moest kinderen plaatsen (op

vrijwillige basis van ouders) en screenen van pleegouders. Samen met FIOM, Federatie van ongehuwde moeders. Vond ze erg verantwoordelijk werk als 22/23 jarige. Vond ze toen ook al. Zij moest bepalen of de ouders geschikt waren voor pleegkinderen, was daar erg van onder de indruk.

200

Ze haalde steun uit wat de opleiding haar leerde; je bent vertegenwoordiger van de instelling en daaruit mag je je vertrouwen putten. Je bent niet zomaar een jong meisje, de instelling heeft je aangenomen omdat ze vertrouwen in je hadden. Bent verlengstuk instantie. Later realiseer je je nog meer dat je erg jong was. Werkte in het begin ook nog op zaterdag ochtend. Ging toen afstandelijker met cliënten om dan nu.

250

Kreeg veel supervisie, was een te kwetsbaar geheel om het in je eentje te doen. Ging bij Sociale dienst werken, vond ze vervelend.

300

Ging bij PTT werken als bedrijfsmaatschappelijk werkster. Volgde veel cursussen bij de PTT om kennis over bedrijfsmaatschappelijk werk op te doen. Heeft altijd gewerkt, eerst volledig daarna drie dagen per week. In 95 gestopt.

350

Over verdere werkzaamheden. PTT had een sociaal-medisch team waar zij bij hoorde. Heeft altijd veel vrijwilligerswerk gedaan in sportwereld, redactie clubblaadjes enz. Heeft ook in de VAC; vrouwen advies commissie groep gezeten 6 jaar. Commissie van vrouwen die nieuwe woningen controleert op leefbaarheid en praktischheid, gezien vanuit de bewoner.

400

Voor de VAC had ze gesprekken met architecten, gemeenten, woningbouwverenigingen. Beoordeelde plan ziekenhuis hierbij. VAC is begonnen na de 2^e wereldoorlog in de wederopbouw periode vanuit Nederlandse vereniging van Huisvrouwen, dacht ze. Zij wilde in die tijd dat mannen ook toe werden gelaten, gebeurde nauwelijks want vrouwen waren thuis en mannen werkten. Waren ook bevreesd dat de mannen net zo zouden gaan praten als de architect en de aannemer e.d.

450

Getrouwd geweest, geen kinderen. Vond dat ze altijd gewerkt had niet bijzonder, is geen stilzitter en dit kwam ze gewoon zo tegen. Ging minder werken omdat ze het hele dag onder weg zijn erg vermoeiend vond, veel vergaderingen 's avonds. Wist dat ontslag bij huwelijk wel voorkwam, maar merkte er zelf nooit iets van. Vond financieel onafhankelijk zijn vrij belangrijk.

500

Was wel voor emancipatie, blijkt uit feit dat ze altijd heeft gewerkt, vind ze. Dolle mina's vond ze te ver gaan. Achteraf vind ze ze wel nuttig, veel los gemaakt. Invloed opleiding zie begin interview. Ook ruimdenkender geworden door opleiding. Toen ze bij de gemeente werkte, mocht ze vaak op scholen vertellen over haar werk in het kader van beroepskeuze van leerlingen. Heeft tegen leerlingen gezegd; weet waar je aan begint, je bent geen Florence Nightengale. Had zelf ervaren dat ze op de Karthuizer hadden gezegd dat er geen onoplosbare problemen waren en daar was ze het achteraf absoluut niet mee eens. Dat er dingen waren die niet op te lossen waren vond ze een teleurstelling.

550

Vind maatschappelijk werk nog wel nuttig. Vind het wel goed dat het gespecialiseerder is.

Interview oral-history project Karthuizer groep

Interview: **30**

Interviewer: Amedee Suijver

Datum: 2 April 2004

Plaats: Twello

Geboortejaar: 1940

Geboorteplaats: Amsterdam

Werkzaamheden vader: makelaar in papier

Werkzaamheden moeder: op kantoor gewerkt, kunstacademie gedaan

Broers/zussen: 1 broer

Opgegroeid: Amsterdam, bij twee zussen van moeder

Soort gezin: joods gezin, ouders na oorlog niet teruggekomen

0-50

Over het gezin

50

Eerst mms gedaan. Wilde altijd 'iets met kinderen' doen. Wilde onderwijzeres worden want dat was haar tante ook, maar dan met bijzondere kinderen. Later hoorde ze van maatschappelijk werk; wilde iets met mensen waar 'iets mee is'. Door leren was normaal. Was te jong voor de Karthuizer na de mms en ging een jaar vormingsklas van de huishoudschool doen. Vond ze vervelend, slecht rapport.

100

In een voorgesprek met psychologe bleek dat ze al geschikt was voor de Karthuizer, ze mocht een jaar eerder beginnen. Goede opleiding. Boodschap van de Karthuizer was mensen helpen maar met theoretische achtergrond, vanuit wetenschappelijke uitgangspunten. Voor haar het belangrijkste of je mentaliteit die kant uitgaat.

150

Voor haar was opleiding een ondersteuning waar ze altijd al mee bezig was. Specialisatie was kinderbescherming. Had geen duidelijke verwachtingen over gaan werken. Liep stage in Groningen bij kinderpsychiater die vrij veel gezag had op zijn vakgebied en bekend was in buitenland. Was voor emotioneel gestoorde kinderen tot 21 jaar.

200

Wilde daar graag stage lopen. Moest tussen 1^e en 2^e jaar een maand stage lopen in de zomer (iedereen). Daarvoor liep ze bij Majoor Boshardt stage op de zeedijk. Was toen 'gezellige buurt' en werk was praktisch gericht. In het tweede jaar 1 dag per week een

dag stage. In het derde jaar 4 dagen stage en 1 dag naar school. Bij kinderpsychiatrie deed ze eigenlijk het werk van een orthopedagoog; observeren van kinderen. Was onderdeel van het Academisch ziekenhuis.

250

Terug in Amsterdam ging ze op kamers, was de laatste 4 maanden van haar opleiding vergeten maar was wel bezig met haar scriptie. Had haar man leren kennen. Vond dat ze moest gaan werken, solliciteerde weer bij kinderpsychiatrie. Raakte zwanger. Moest stoppen want werd te gevaarlijk; er waren regelmatig knokpartijen. Trouwde ondertussen. Wilde toen eerst examen Karthuizer doen, anders kwam het er later misschien niet meer van met kind. Opnieuw examen gedaan en gehaald.

300

Ergens huisje gekocht met man en opgeknapt. Deed wat werk voor de kinderrechter. Had gesprekken met kinderen en schreef er een rapport over. Man studeerde nog. Nog twee kinderen gekregen. Toen hebben ze gepraat over indeling; wie werkt er? Ze kozen bewust voor een plattelandspraktijk zodat zij de apotheek kon doen en thuis zijn voor de kinderen. Daar koos ze voor, crèches waren nog niet aan de orde. Was niet vanzelfsprekend om te werken. Vonden ze een ideale situatie voor haar, niet allen soppen. Als partner heb je een duidelijke inbreng in de praktijk en veel contact met mensen. Zij ving ook mensen op en hielp patiënten met problemen. Was speciaal luik ~~Maatschappelijk~~ gesproken was ze niet geëmancipeerd, en heeft nooit het gevoel gehad dat ze haar kansen niet kreeg. Stond erg achter de keuze die ze hadden gemaakt. Had ze wel willen werken dan hadden ze een gewone praktijk genomen met een dokters assistent.

350

Leek haar leuk en belangrijk om op deze manier toch iets van haar beroepssfeer en de kinderen te kunnen combineren. Dolle mina vond ze wel spannend en ze vond dat er best wel wat mocht gebeuren, maar niet behoefte om mee te doen. Was erg op haar gezin gericht. Nu is ze gepensioneerd. Kwam de laatste jaren zoveel administratie bij kijken dat ze het gevoel had dat het werk te oneigenlijk werd. Nu gaan ze samen waarnemen, als stel. Uitzonderlijk om combi apotheek-huisarts te hebben. Dit jaar voor het eerst doen ze het niet meer.

400

Hebben bijvoorbeeld ook op Vlieland waargenomen. Heeft ook interviews gedaan; wilde erachter komen of ze wel door wilde gaan met praktijk. Ging toen vriend helpen die onderzoek deed. Hiervoor moesten patiënten, hun ouders en de huisarts geïnterviewd worden. Was project voor twee jaar, ze raakte betrokken, want was eerst alleen voor man.

450

Opleiding was belangrijke ondersteuning bij het werk dat ze altijd heeft gedaan. Vind het maatschappelijk werk nu net als huisartspraktijk nu; veel papierwerk, veel machteloosheid, veel gebrek aan het eigenlijke werk.

Interview oral-history project Karthuizer groep

Interview: **31**

Interviewer: Amedee Suijver

Datum: 2 April 2004

Plaats: Twello

Geboortejaar: 1939

Geboorteplaats: Rotterdam

Werkzaamheden vader: dominee, later hoogleraar

Werkzaamheden moeder: huisvrouw

Broers/zussen: 3 zussen, 1 broer

Opgegroeid: -

Soort gezin: intellectueel, cultureel

0- 50

Eerst mms gedaan. Wilde eigenlijk journalist worden, nog geen aparte opleiding ervoor, kon alleen bij krant opgeleid worden. De krant vond haar te onvolwassen en bovendien was een opleiding weggegooid aan een meisje. Heeft specialisatie 'cultureel werk' gedaan om voor journalistiek te gebruiken.

50

Werd gestimuleerd om door te leren. Bestond een (negatief) beeld van maatsch. werksters van dikke vrouwen met leren jassen op solexen.

100

Boodschap bij cultureel werk was waarom bepaalde dingen zo waren; kritisch kijken en denken. Maatsch. werk kreeg ze ook wel een beetje bij de specialisatie maar dat vond ze rare voorgeschreven dingen; casework bv. (aangeboden kanariepietje weigeren; niet betrokken raken bij cliënten). Wat ze ook eng vond was dat ze als jonge, onervaren meisjes uit beschermd milieu mensen moest helpen. Zou zelf nooit door zoiemand geholpen willen worden. Vond opleiding te theoretisch om dit te kunnen opvangen. Vindt dat je dit werk pas kunt doen als je wat hebt meegemaakt.

150

Cultureel werk echt afgesplitste richting. Er werd rekening gehouden met haar journalistieke ambities. Is bij tv gaan werken, bij VPRO. In die tijd 'was het nog niet zo' dat je doorwerkte als je ging trouwen. Was opgevoed met idee dat man en kinderen hoogste goed was.

200

Vond goed dat dolle mina's er waren maar was zelf niet actief. Ze konden wel overdrijven vindt ze. Vond het belangrijk om op kamers te gaan. Was na studie 'scriptgirl' bij de VARA.

Je moest zelf wat maken van de specialisatie want hij was nieuw; er waren geen duidelijke voorbeelden van banen. Ze beschouwde, nu nog, de specialisatie als goede algemene ontwikkeling, ondergrond. Dit was een belangrijke invloed van de opleiding op haar leven evenals het kritisch denken.

250

Daarna baan op afdeling 'cultureel werk' van de gemeente, eigenlijk typjuffrouw. Hield op met werken toen ze trouwde; 'deed je gewoon'. Vond het thuis zitten vervelend, realiseerde zich dat ze niet had kunnen kiezen, vond dat belachelijk. Begon het oneerlijk te vinden. Is weer gaan werken als correspondentente voor Apeldoornse krant. Kreeg kind, stopte, werd gek van het thuis zitten, winkel begonnen in papier. Deed dat om de week zodat ze ook thuis kon zijn voor dochter. (begin jaren tachtig)

300

Toen gescheiden, tijdje thuis gezeten. Wilde thuis zijn als dochter uit school kwam. Toen 18 jaar parttime gewerkt bij Universiteit Nijmegen bij audiovisuele afdeling. Volgens haar deed ze altijd werk waar ze geen opleiding voor nodig had. Deed later theater recensies. Doet ze nu nog drie/vier avonden in de maand.

350

Vind maatsch. werk veel te subjectief: hangt af van de soort mens die het doet. Beschouwen zichzelf als de norm vindt ze, de goede niet te na gesproken. Vind ze ook van psychologie e.d. Ze vindt ze wel ok voor praktische dingen als doorverwijzen.

Heeft een boek geschreven. Werd ik op gewezen door jaargenoot.

Interview oral-history project Karthuizer groep

Interview: **32**

Interviewer: Amedee Suijver

Datum: 9 April 2004

Plaats: Vught

Geboortejaar: 1939

Geboorteplaats: Eindhoven

Werkzaamheden vader: ingenieur bij Philips

Werkzaamheden moeder: huisvrouw

Broers/zussen: drie zussen

Opgegroeid: Eindhoven

Soort gezin: remonstrants

0-50

Eerst mms gedaan en opleiding voor bibliothekaresse (kwam te jong van school). Wilde 'mensen helpen', werd gestimuleerd om door te leren. Wilde eventueel medicijnen studeren, maar dan moest ze terug naar de HBS.

50

Karthuizer als vrijzinnig bekend. Boodschap was dat mensen zelf hun problemen moesten oplossen. Was beschermd opgevoed en kwam door opleiding in contact met 'echte leven'. Kreeg meer eigenwaarde door opleiding. Specialisatie cultureel werk.

100

Specialisatie vond ze vaag, goed voor algemene ontwikkeling. 'Vrije vrouwen' sloeg op zelfstandigheid in A'dam. Had verwacht dat ze altijd zou werken na opleiding. Ging werken bij Landelijke Stichting Kunstzinnige Vorming.

150

Nam ontslag wegens verhuizing voor werk man. Ging weer werken. Stopte bij zwangerschap, wist niet wat ze met haar kind moest doen anders. Vond het vreselijk. Jaar naar Engeland. Weer terug in vrijwilligerswerk gegaan; peuterspeelzaal helpen oprichten, bestuur van Vrouwenbelangen (landelijk politiek beïnvloeden en studiegroepen organiseren). Kwam via via in de gemeenteraad. (5 jaar)

200

Werd gevraagd om op gemeenteraad lijst te komen. Deed gelijk met sociale Academie cursus journalistiek op universiteit A'dam. Man nam veel werk uit handen in huishouden. Was fractie voorzitter. (onbetaald)

250

Vanwege kinderen uit de gemeenteraad gegaan. Moest van zichzelf kiezen: wethouder worden of kinderen meer zien. Geen spijt van gehad, is geen snelle beslisser (voor wethouder dus niet geschikt vond ze) en van kinderen meer voldoening. Ging toen administratie doen in bedrijf van een vriend (zonder financiële voorkennis). Vond het normaal om zo actief te zijn (en om printbladen te lassen in het bedrijf). Ging daarna weer vrijwilligerswerk doen. Was ook nog (onbetaald) ambtenaar van de burgerlijke stand. Heeft door opleiding op een bepaalde manier leren denken. (abstraheren en relativeren).

300

Wilde aanvankelijk iets in journalistiek doen maar kon niet tegen stress. Later in beroepencommissie gezeten. Doet ze nu nog steeds (twee weken per jaar). Deed ook 25 jaar bestuur van muziekschool. Ook curator van Sociale Woningbouw vereniging. Geen cursus voor gedaan maar zelf gelezen. Vond emancipatie goede zaak, dolle mina's was haar stijl niet, liever via officiële wegen. Nooit anders dan andere vrouwen gevoeld.

350

Maatschappelijk werk nu anders dan vroeger. Geïnspireerd geweest door 'woekeren met talenten die je hebt'.

400

Heeft erepenning van de gemeente gehad.

Interview oral-history project Karthuizer groep

Interview: **33**

Interviewer: Amedee Suijver

Datum: 9 April 2004

Plaats: Vught

Geboortejaar: 1938

Geboorteplaats: Eindhoven

Werkzaamheden vader: directeur van ijzergieterij

Werkzaamheden moeder: huisvrouw

Broers/zussen: 1 broer

Opgegroeid: Doesburg

Soort gezin: NL hervormd

0-50

HBS A gedaan. Naar Amerika geweest. Schoevers gedaan 1 jaar. Vader wilde liefst dat ze ging studeren, ze wilde eventueel sociologie maar dat duurde 6 jaar. Wilde bedrijfsmaatsch. werk doen, was geïnspireerd door werk van vader.

50

Is ook bedrijfsmaatsch. werk gaan doen. Schooldagen erg regelmatig, lange dagen. Boodschap van school; je bent nooit klaar met je ontwikkeling, wat je leert is van tijdelijke aard, geldt ook voor wet- en regelgeving. Moet je bijhouden.

100

Had na opleiding niet het gevoel dat ze nou alles wist; wilde eerste baan in eenvoudige richting. Zat naar eigen zeggen in patroon dat werk zou stoppen na huwelijk en kinderen. 'Vrije vrouwen' sloeg op vrijheid door zelfstandig gaan wonen in A'dam.

150

Eerste baan was op 'Maatschappelijk Advies en Inlichtingen Bureau' in Centraal Station, als maatsch. werkster. Balie werk; besloeg sociale kanten van A'dam. Deed veel kamerbemiddeling. Werd later leidster van het bureau met drie meisjes onder zich.

200

Stage gedaan bij HEMA. Daar gaan werken. Moest eerst tijdje 'op de vloer' werken als verkoopster. Maatsch. werk was bij de HEMA strak georganiseerd.

250

Over werkzaamheden bij HEMA. Ging na twee jaar weg wegens huwelijk; verhuizing. Was geen overweging om te blijven voor haar werk, man werd bedrijfsleider.

300

Vond thuiszitten vervelend, ging solliciteren. Moest weer verhuizen voor werk van man. Zwangerschap, kindje verloren. Weer gewerkt tot geboorte tweede kind, toen verhuizing voor werk man. Toen fulltime huisvrouw en moeder. Peuterspeelzaal helpen oprichten; in beheerders commissie gekomen.

350

Op school kinderen documentatie centrum opgericht. Actief geweest in tennisvereniging. Daarna in jaren tachtig bij Rode Kruis geholpen bij telefooncirkels. Paar jaar geholpen in bibliotheek van verzorgingshuis.

400

Opleiding heeft haar gevormd, altijd veel aan gehad, ook bij opvoeding kinderen. Heeft leren luisteren naar mensen, speelde rol in contacten die ze had. Eind jaren tachtig cursussen kunstgeschiedenis gaan volgen. Doet ze nu nog, reist veel.

450

Vond emancipatie prima, dolle mina's leuk maar te extreem om zich er bij aan te sluiten. Emancipatie hielp haar keuzen te maken; o.a om te kiezen thuis te zijn voor kinderen. Deed wel pogingen om baan te krijgen, maar had geen opvang voor kinderen en was achter geraakt in bedrijfsmaatsch. werk. Kon geen nascholing meer krijgen bij Academie. Koos toen voor vrijwilligerswerk. Eigen keus maken vond ze ook vorm van emancipatie. Geïnspireerd geweest door gezin. (door gestorven kindje)

500

Heeft nu geen beeld meer van het maatsch. werk.

Interview oral-history project Karthuizer groep

Interview: **34**

Interviewer: Amedee Suijver

Datum: 17 April 2004

Plaats: Utrecht

Geboortejaar: 1937

Geboorteplaats: Tiel

Werkzaamheden vader: commissaris van emigratie

Werkzaamheden moeder: huisvrouw

Broers/zussen: geen

Opgegroeid: Amsterdam

Soort gezin: hervormd, pvda

0-50

Studeerde eerst sociologie maar wilde meer met mensen werken. Stroomde na twee jaar in. Ging specialisatie algemeen maatsch. werk doen.

50

Doorleren vanzelfsprekend. Kwam uit 'sociologisch nest'.

100

Voelde zich altijd vrij. Trouwde direct na opleiding en heeft gedurende 6 jaar niet gewerkt; verhuizingen, zwangerschap. Had verwacht te zullen gaan werken. Na 6 jaar aan de slag als maatsch. werkster bij onafhankelijke afdeling van de gemeente Leiderdorp voor woningtoewijzing. Daar 19 jaar gewerkt.

150

Werkte drie dagen en twee avonden per week. Avonden voor inloopspreekuur. Bracht bezoeken aan 'zwakkeren'.

200

Afdeling voor woningtoewijzing groeide groter over de jaren. Had het gevoel dat opleiding goed aansloot bij werken in de praktijk. Zag zichzelf als maatschappelijk werkster. Veel overleg tussen haar en collega's.

250

Heeft eind jaren zestig in leiderdorp de Unie van Vrouwelijke Vrijwilligers opgezet met twee anderen. Liep parallel met andere baan. Organiseerde een heleboel (verzorgende) activiteiten. Kon goed combineren met gezin. Vond het niet bijzonder dat ze werkte, getrouwde buurvrouwen werkten ook.

300

Heeft in het kader van haar baan een groepje immigranten Nederlands geleerd. Sluisde langzaam immigrant families de gemeente in en zorgde voor wat begeleiding. Behoorde tot de taken van de woningbouwvereniging in die tijd.

350

Doet nu nog UVV werk en zorgt voor kleindochter. Had geen duidelijk beeld van emancipatie/feminisme in de jaren zeventig. Vond emancipatie wel nuttig en feministisch gedachtegoed speelde wel een rol in haar leven maar had geen prominente plek. Had niet direct gevoel invloed te hebben op beleid, maar kon via overleg met gemeente wel invloed uitoefenen.

400

Werd altijd geïnspireerd door mensen. Opleiding had wel een invloed op haar leven ondanks verkorte periode.

450

Vind het maatsch. werk nog nuttig.

500

Ervaarde overgang van sociologie naar Karthuizer niet als teruggang. Belangrijkste boodschap uit opleiding was proberen mensen zo zuiver mogelijk te helpen. Probeerde voorzichtig met mensen om te gaan.

550

Vader was voorbeeld voor haar. Zag zichzelf als zelfstandig door invloed vader: hoefde zich nooit kleiner te maken. Hierdoor voldeed ze, naar eigen idee, niet direct aan heersende vrouwbeeld maar was zich daar niet erg bewust van.

Interview oral-history project Karthuizer groep

Interview: **35**

Interviewer: Amedee Suijver

Datum: 10 Mei 2004

Plaats: Hengelo

Geboortejaar: 1933

Geboorteplaats: Hilversum

Werkzaamheden vader: transport ondernemer

Werkzaamheden moeder: huisvrouw

Broers/zussen: enigst kind

Opgegroeid: Hilversum

Soort gezin: middenstands gezin

0-50

Eerst gymnasium gedaan t/m 5^e klas. Daarna mulo, daarna rijksschool. Had een pleegzus waardoor hij in contact kwam met maatsch. werk. Als alfa-man leek hem dat wel een aardig beroep. In hun jaar van de Karthuizer waren er maar twee mannen, maar in andere jaren was 1 op de vijf studenten een man.

50

Hij vond de Karthuizer een beetje een liberale kak opleiding, hij was zelf erg links, lid van de psp. Het kwam op hem over als een opleiding waar veel meisjes uit de gegoede burgerij zaten. Hij vond het toen onmogelijk om een maatschappelijk werker te zijn als je geen socialist was, had daar ook ruzie over o.a. met de leiding. Hij vond de meisjes wat arrogant en erg jong. Hij was zelf al wat ouder. Belangrijke boodschappen vanuit de opleiding waren professionaliteit. Hij nam wel wat arrogantie mee; neerkijken op het maatsch. werk en mensen die het deden vanuit een vrijwilligers optiek en vanuit goede doelen, met weinig techniek. Het maatsch. werk moest zich in die tijd ook nog sterk profileren. Hij vond dit wat amateuristisch en merkte dit ook al tijdens de opleiding. Het kwam volgens hem ook door de opleiding.

100

Hij deed de specialisatie algemeen maatsch. werk. De opleiding was vrij psychoanalytisch gericht. Dit werkte door in zijn privé leven. Er was elke dag een werkgroep. Zowel in colleges als in werkgroepen lag sterk de nadruk op inzicht in jezelf krijgen. Hij merkte dat hij wel eens voor het karretje werd gespannen door de vrouwelijke studenten. Als er bv een speech moest worden gegeven schoven ze hem vooruit.

150

Na zijn afstuderen ging hij werken als adjunct-directeur bij een consultatiebureau voort alcoholisme. In die tijd kreeg je makkelijk een functie want er werd geschreeuwd om maatsch. werk. De hoge functie die hij kreeg kwam waarschijnlijk door zijn leeftijd en door

de aanbeveling die hij kreeg van zijn stage adres. Maatschappelijk werk was erg geaccepteerd voor meisjes om te gaan doen, maar hij zag het nooit als een slechte opleiding voor mannen. Tijdens de stages kwam hij in instellingen veel mannen tegen die maatsch. werker waren. Op sommige bureau's werkten hoofdzakelijk mannen. Op het consultatiebureau voor alcoholisme waren zijn cliënten alcoholisten met relationele, werk en financiële problemen. Vaak uit de arbeidersklasse. Hij had veel respect voor cliënten. De directeur waaronder hij werkte was dominee.

200

Hij had spreekuren, stafoverleg en veel werk voor justitie. Er was geen supervisie. Hij had het idee dat hij door zijn stage genoeg door de wol geveerd was om die baan aan te kunnen. Hij zag er netjes uit en droeg een stropdas. Als maatsch. werker zag hij zichzelf als rolmodel, inzichtgever en adviseur. Hij werkte bij dit bureau van '62 tot '68. Daarna werd hij docent bij een Sociale Academie in Hengelo en gaf de vakken 'social casework' en 'groepswork'. Voor deze baan had hij een voortgezette opleiding social casework gedaan. Toen hij bij de Sociale Academie ging werken deed hij een voortgezette opleiding voor supervisors. Deze duurde twee jaar. Hij probeerde de boodschap over te brengen om professioneel te zijn en technisch goed te zijn, om warm en betrokken te zijn. Toen hij begon met lesgeven was hij erg afstandelijk, maar tijdens de democratisering van de jaren zeventig werd de verhouding met studenten egalier. De democratiseringsperiode duurde al met al maar drie of vier jaar. Eerst steigerde hij tegen de democratisering. Maar als hij teveel dwars lag zou hem dat de kop kosten. Hij vond het onderwijs even goed al daarvoor. Hij vindt dat de goede dingen uit die periode zijn overgebleven, en dat de verantwoordelijkheid van de studenten is toegenomen.

250

Hij werkte op de Academie van '68 tot '98. Grote veranderingen in die periode waren de democratisering en de opkomst van de computer. In '73/'74 begon hij met een opleiding voor psychotherapie naast het doceren. Het doceren bouwde hij langzaam af om als psychotherapeut o.s. bij het RIAGG te werken. De opleiding had invloed op zijn leven wat betreft het psychoanalytisch karakter van de opleiding, de systematiek van werken; het op een systematische manier naar mensen en ideeën kijken, en het inzicht dat hij kreeg. Hij wist van het bestaan van het feminisme. Hij dacht toen niet dat het erg nodig was, achteraf wel. Zijn vrouw was er niet mee bezig.

300

Hij heeft nog supervisie gehad van Marie Kamphuis. Hij zag geen verschil in het werken van vrouwen en mannen in het maatsch. werk. Hij staat nu een beetje cynisch tegenover het maatsch. werk. Het is nu afgekald wat betreft de mogelijkheden om aan inzicht te werken. Het is aan inflatie onderhevig; door bezuinigingen krijgt het beroep niet genoeg ruimte. Hij vindt het maatsch. werk nog nuttig als dienstverlenend regelberoep; mensen doorverwijzen of in vier of vijf gesprekken mensen met acute problemen op de been proberen te krijgen. Het maatsch. werk heeft voor hem niet meer de belofte die het vroeger had. Hij werkt nu nog ongeveer 10 uur per week als psychotherapeut.

Interview oral-history project Karthuizer groep

Interview: **36**

Interviewer: Amedee Suijver

Datum: 4 Juni 2004

Plaats: Enkhuizen

Geboortjaar: 1938

Geboorteplaats: Helmond

Werkzaamheden vader: advocaat

Werkzaamheden moeder: rechten gestudeerd, later huisvrouw, altijd vrijw. werk gedaan

Broers/zussen: 1 broer

Opgegroeid: Helmond

Soort gezin: vvd, protestants

0-50

Eerst mms gedaan omdat ze die school leuk vond. Ze wilde na school met mensen werken. Ze aarzelde of ze in de verpleging wilde of dat ze maatschappelijk werkster wilde worden. De Karthuizer trok haar omdat het een goed gestructureerde opleiding was en omdat hij haar ook intellectueel aantrok. Ze vond Amsterdam ook heel opwindend want ze kwam uit een klein plaatsje. Ze ging op kamers. Haar vader was verteld dat de Karthuizer een rode school was en dat ze daar dus niet naar toe moest gaan. De mensen die ze er sprak maakten een professionele indruk op haar. Ze had de verschillende scholen grondig bestudeerd.

50

Doorleren was normaal in haar gezin. Ze deed de mms omdat ze wat leer problemen was. Universitaire studies vond ze vaag en de structuur van de Karthuizer vond ze erg prettig. Het was erg gericht en gemotiveerd. Specialisatie was bedrijfsmaatschappelijk werk. Ze is altijd geïnteresseerd geweest in dit veld.

100

In het eerste jaar hadden ze klassikale vakken. In het tweede jaar waren er werkgroepen. Pas daar kwam de boodschap naar voren hoe je met mensen werkte, wat je deed als bedrijfsmaatsch. werkster, hoe je mensen in hun waarde kon laten, dat je geen cadeautjes mocht aannemen en hoe belangrijk het was dat dit een professionele relatie was. Je moest met mensen werken als een professie en niet als een vriendin en hoe je de cliënt kan helpen dit zo te zien. Dit gebruikt ze nog altijd in haar werk. Ze is nu psychoanalytica. Supervisie was erg belangrijk. Je moest in het eerste jaar ook veertig huisbezoeken doen om mensen te leren observeren. Voor haar was het belangrijkste van de opleiding de integratie van het intellectuele en het emotionele. Er is vaak een klacht over de opleiding dat hij oppervlakkig zou zijn omdat er geen ruimte is om naar jezelf te kijken anders dan supervisie, zegt ze.

150

Opleiding was voor haar een basis om verder te gaan. Ze heeft later nog een vierjarige opleiding voor psychotherapie gedaan en een achtjarige psychoanalytische opleiding. De Karthuizer heeft invloed gehad op haar leven in dat ze op haar eigen benen moest staan, de opleiding interessant was en een aantal docenten had een invloed op haar omdat ze persoonlijk betrokken waren bij wat ze deden. Een boodschap die voor haar persoonlijk belangrijk was, was hoe je met grenzen omging; dat je warm mocht zijn zonder te betrokken te raken.

200

Ze heeft zich altijd erg vrij gevoeld, ze had de emancipatie niet zo nodig. Ze was erg naïef toen ze de opleiding begon, ze was erg beschermd opgevoed. Ze was niet opgegroeid met het idee dat meisjes niets mochten, als vrouw kon je doen wat je wilde als je maar wel je vrouwelijke plichten vervulde. Na haar afstuderen ging ze eerst een jaar naar Parijs.

250

Haar vader vond dat ze moest gaan trouwen. Nadat ze uit Parijs terug kwam, heeft ze twee jaar gewerkt bij de Hema. Ze trouwde in '63. Haar man kreeg een baan aangeboden in Brussel. Toen zijn ze verhuisd naar Brussel. Ze kon niet zo goed werk vinden in Brussel, maar ze zocht wel. Haar man vond dat een vrouw ook moest werken, hij wilde intellectuele uitdaging. Ze kreeg twee van haar drie kinderen in Brussel. Na vierjaar zijn ze naar Amerika verhuisd in '69, ook weer voor het werk van haar man. Ze vond het opwindend om naar Amerika te gaan. Het was vanzelfsprekend om weer iets met de opleiding te gaan doen. Dit stimuleerde haar wel erg. Haar man wilde niet haar schone badkamers bewonderen, bij wijze van spreken. Ze had fulltime huishoudelijke hulp in Amerika.

300

Na een tijdje vond ze werk als counsellor in een abortus kliniek. Dat heeft ze tien jaar gedaan. Vervolgens ging ze werken bij een kliniek voor familie relaties. In '83 ging ze psychoanalytische opleiding doen en begon ze een privé kliniek. Ze had in de periode bij de abortuskliniek ook contacten met een abortuskliniek in Amsterdam. In de tijd van het feminisme speelde er wel veel maar het woord feminisme werd niet veel gebruikt. Toen je erin leefde benoemde je het niet zo. Ze was wel heel verontwaardigd over ongelijke behandeling van vrouwen. Het was voor haar iets persoonlijks.

350

De verontwaardiging kwam van binnen uit, dat had ze gewoon. Ze keek om zich heen en zag zo nu en dan onrecht op die manier. De dolle mina's waren nodig als baan brekers, ze weet niet of ze dat toen ook al vond. Ze heeft nooit op de barricaden gestaan maar profiteerde wel van wat de dolle mina's bereikt hadden. Ze vond Holland beperkt wat betreft vrouwenlevens. Amerika was meer aangepast aan werkende vrouwen.

400

Ze voelde zich nooit anders dan andere vrouwen, wat haar wel opviel is dat er zo weinig vrouwen van de Karthuizer groep nog werken. Ze noemde zich geen feminist maar deed gewoon wat ze wilde.

450

Ze zag het huishouden en de kinderen altijd vooral als haar verantwoordelijkheid. Ze heeft ook een aantal jaren drie dagen per week gewerkt. Nu zit ze in een bestuur van een psychoanalytische vereniging. Ze geeft vrijwillig les aan een psychoanalytisch instituut en aan de psychotherapie opleiding. De Karthuizer legde voor haar de basis om te leren nadenken in deze wereld.

500

Ze is niet meer in contact met maatschappelijk werk in Nederland. Op de Academie leerde ze mensen zichzelf te helpen, maar dan ging het vaak toch weer fout. Ze leerde toen niet te kijken waarom het dan vaak niet goed ging. Dat vond ze een tekort aan de opleiding maar ze weet niet of er wel genoeg ruimte is voor dit binnen de opleiding. Ze vindt het maatsch. werk nog wel nuttig. Bij de Hema had ze verschillende taken. Ze is hoofd van de Ethics Committee van psychotherapeuten in Amerika.

550

Interview oral-history project Karthuizer groep

Interview: **37**

Interviewer: Amedee Suijver

Datum: 7 Juni 2004

Plaats: Bergen op Zoom

Geboortjaar: 1920

Geboorteplaats: Vught

Werkzaamheden vader: zenuwarts

Werkzaamheden moeder: opleiding voor onderwijzeres, huisvrouw, schilder en zangles

Broers/zussen: 1 zus, 3 broers

Opgegroeid: Vught, Den Bosch

Soort gezin: intellectueel

0-50

Eerst mulo gedaan, daarna mms. In 1940 ging ze naar Amsterdam en begon een opleiding in de verpleging bij het Wilhelmina gasthuis. In 1946 trouwde ze, in '47 en '49 kreeg ze twee kinderen. Toen die naar de middelbare school gingen, ging zij naar de Social Academie. Haar man stimuleerde haar daarin, haar moeder vond dat een vrouw in het huishouden hoorde. Collega's van haar man vonden het vreemd.

50

Ze had van jongs af aan al een sterk rechtvaardigheidsgevoel. Ze wilde eigenlijk kinderrechtster worden. Haar vader was echter tegen een opleiding voor meisjes (hij had gezien dat een aantal meisjes in het hoger onderwijs zelfmoord pleegde.) Ze koos voor de verpleging om uit huis te zijn.

100

Ze heeft een paar particuliere verplegingen gedaan. Toen ze ging trouwen wilde ze stoppen met werken. Ze heeft toen nog wel een paar verplegingen gedaan om wat bij te verdienen. Ze heeft een paar jaar vrijwillig bij Pro Juventute als gezinsvoogd gewerkt. Ze had erg het gevoel dat ze zonder basis werkte en dat was de reden dat ze de Karthuizer wilde doen. Ze koos voor de Karthuizer omdat hij goed bekend stond onder leiding van Jan de Jong. Ze wilde ook een neutrale school. Omdat ze al een volwassen vrouw was, kon ze een apart traject volgen binnen de opleiding. Ze volgde het onderwijs zoveel mogelijk als de kinderen op school waren. Ze had wel hulp in de huishouding vijf dagen per week. Haar man had zijn praktijk aan huis maar kon daar niet zomaar van weg om voor de kinderen te zorgen. De drie jaar heeft ze in vieren een half jaar kunnen doen. Haar stages kon ze verdubbelen omdat ze halve dagen werkte.

150

Haar tweedejaars stage was als inpakster bij Verkade. Haar vriendinnen bewonderde haar wel een beetje omdat ze een opleiding volgde en hulp in de huishouding had. Maar daar werd niet

veel over gepraat, ze hadden het druk. Haar meeste vriendinnen hadden hun studie niet afgemaakt omdat ze gingen trouwen. (veel meisjes in haar tijd gingen studeren om een man te ontmoeten) Ze voelde zich nooit bijzonder of anders omdat ze weer ging studeren. (legt hier erg veel nadruk op) Veel katholieke familie en vrienden van haar vonden het erger dat ze op een gegeven moment in psychoanalyse ging en dat ze het katholicisme achter zich liet. De gedachte gang op de Academie was voor een groot deel psychoanalytisch.

200

De belangrijkste boodschap vanuit de opleiding was volgens haar het relativeren van de sociale omgeving, de interdependentie en wat is wezenlijk nature en nurture. Interdependentie is dat je bepaalde gebeurtenissen niet los van elkaar kan zien. Dit kwam later naar voren in de systeemtheorie. Systeemtherapie was heel nieuw voor haar. Ze kwam uit een psychoanalytische omgeving en ze leerde veel op de opleiding over deze therapie. Op de andere sociale academies werd dit nog niet onderwezen, dacht ze. Een paar bekende psychotherapeuten gaven les aan de Karthuizer.

250

Voor de oorlog werd maatschappelijk werk nog 'armenzorg' genoemd. Er was nog niet veel respect voor maatschappelijk werkers. Voor de oorlog was het echt helpen, van bovenaf naar beneden wat betreft hiërarchie. Na de oorlog ging het om kijken naar wat er in de mensen was en wat je kunt stimuleren. Haar baan na de opleiding was bij het Medisch Opvoedkundig Bureau. Ze heeft hier zestien en een half jaar gewerkt tot aan haar VUT. Tijdens deze baan heeft ze de voortgezette opleiding gedaan. Ze werkte parttime. In '64 haalde ze het diploma voor de voortgezette opleiding. Daarna deed ze ook de opleiding voor supervisor. Je kon supervisie geven als je de voortgezette opleiding had gedaan, maar ze wilde een steviger basis. Haar omgeving vond het best dat ze weer door studeerde.

300

Bij het MOB stelde ze de sociale anamnese op van de kinderen die werden aangemeld. Ze begeleidde ook ouders van kinderen onder behandeling. Ze schreef rapporten voor de rechtbank. Haar specialisatie was kindbescherming geweest. Ze had tijdens de stages al heel veel ervaring opgedaan met cliënten. Tijdens de stages was ze eigenlijk al een gediplomeerd maatsch. werker wat betreft niveau, omdat ze ouder was en al een heleboel levenservaring had opgedaan en in de verpleging had gewerkt. Dat merkte ze ook op het MOB. Ze was er makkelijker door in haar contacten intern en naar buiten. De gewone leerlingen waren kinderen, net van de middelbare school af. Ze zette wel eens vraagtekens bij de verantwoordelijkheid van de taken die die kinderen kregen als ze bv bij voogdijverenigingen kwamen. De voogdijverenigingen hadden altijd veel mensen nodig. Ze zag ze ook volwassen worden. Er was tijdens de opleiding een keer een werkweekend in Bentveld. (?) Er werden creatieve dingen gedaan. Seksualiteit werd in Nederland wat vrijer in die tijd, de meisjes van de opleiding praten erover merkte ze een keer tijdens zo'n weekend. Zij werd zelf nog zonder seksuele voorlichting een jaar naar Frankrijk gestuurd, vertelt ze om aan te geven wat voor verschillen er waren.

350

Ze vond het heel gunstig dat de meisjes wat van seksualiteit wisten, dat was essentieel in het leven.

Haar gemiddelde werkdag was van negen tot een. Ze zag cliënten. Ze werkte veel over. Ze zorgde ervoor dat ze er eenvoudig maar correct uitzag. De drempels waren in die tijd nog erg hoog. Er werd aan gewerkt om de drempel te verlagen, maar cliënten hadden nog bepaalde verwachtingen.

400

Ze deed ook gezinsobservaties. Een van haar laatste gezinnen noemde haar 'je'. Dat vond ze toen gewoon. Dat noemt ze als teken dat de tijden veranderd waren. Toen ze begon bij het MOB noemde collega's elkaar nog meneer en mevrouw. Er was supervisie. Ze gaf supervisie aan de jonge nieuwkomers. Privé gaf ze ook supervisie.

450

Diegenen die haar supervisie gaven, waren haar voorbeeld. In 1980 ging ze met de VUT. Ze is toen gaan tekenen en schilderen. Ze was zelf in de jaren zeventig al een stuk geëmancipeerd en had geen behoefte dat in het openbaar te demonstreren. Ze was wel lid van MVM. Ze volgde alles wel en vond het ook zeer nodig. Ze vond ook dat de man eigenlijk meer geëmancipeerd moest worden dan de vrouw. Ze vond ze wel eens te ver gaan maar dat was logisch.

500

Ze vond zichzelf geëmancipeerd omdat ze een opleiding had gevolgd om zelfstandig te kunne zijn en om te kunnen werken en zelf te verdienen. Ze is ook niet in gemeenschap van goederen getrouwd en dat vonden haar ouders raar. Ze had tijdens de oorlog gezien wat het betekende als vrouwen in gemeenschap van goederen waren getrouwd. Ze vond de meisjes tijdens de opleiding nog erg timide, niet vrij in dat ze zelfbewust waren. Ze weet nu niets meer van het maatschappelijk werk. Ze weet wel dat er een tijdje op de opleidingen een democratiseringsperiode was. Ze vindt het werk nog wel nuttig. Het maatschappelijk werk is heel complex. Op het MOB had ze wel het idee dat ze invloed kon uitoefenen op het beleid van het maatschappelijk werk.

550

Toen zij begon bij het MOB was het nog niet gebruikelijk dat man en vrouw samen een keer gehoord werden over het kind. Ze heeft meegewerkt aan het systeem denken. Ze leerde dat op de opleiding en de voortgezette opleiding en paste dat toe in haar werk. Vertelt over ervaringen bij Verkade. Ze ervaarde in het maatschappelijk werk altijd erg dat mensen haar verschillend bekeken wat betreft positie. Vader was voorvechter van geestelijke volksgezondheid. Ze hoorde van al die dingen. Dat was wel een inspiratie geweest voor haar.

Interview oral-history project Karthuizer groep

Interview: **niet op band opgenomen**

Interviewer: Amedee Suijver

Datum: 4 Februari 2004

Plaats: Amsterdam

Geboortejaar: 1937

Geboorteplaats: Rotterdam

Werkzaamheden vader: ondernemer bij een havenbedrijf

Werkzaamheden moeder: huisvrouw, had grote belangstelling en was intellectueel

Broers/zussen: 2 broers, 1 zus

Opgegroeid: Elspeet

Soort gezin: Duitse moeder, werd Nederlandse door haar huwelijk in '63

Ze heeft eerst het christelijk lyceum gedaan. Haar vader wilde dat ze daarna in hun zaak kwam werken. Haar moeder zette haar aan tot maatschappelijk werkster. Het lag voor de hand dat ze door zou leren en dat wilde ze ook perse. Na haar middelbare school heeft ze eerst een jaar op kantoor gewerkt. Wat haar het meeste aantrok in maatschappelijk werk was het helpen van mensen. Haar moeder stimuleerde haar het meest om door te leren.

De Karthuizer stond bekend als een 'rode opleiding'. Haar vader vond dit verkeerd. De boodschap van de school was dat je professioneel moest zijn en dat je moest zorgen dat mensen op eigen benen kwamen te staan. Er was een breed pakket aan vakken, maar ze vond het niet diep genoeg gaan. De boodschap van de school werkte door in haar werk in de zin dat ze mensen zelf dingen liet doen. Het aanhoren van hun problemen was vaak al voldoende. Ze ging niet anders aankijken tegen zichzelf tijdens de opleiding. Haar specialisatie was bedrijfsmaatschappelijk werk.

Het feminisme in de jaren zeventig vond ze sterk overdreven. Ze vond toen dat als je wat wilde worden, je dat gewoon moest gaan doen. Ze zag wel dat niet alles vanzelfsprekend was voor vrouwen; toen ze ging trouwen moest ze uit het pensioenfonds. Zelf verwachtte ze dat ze altijd door zou blijven werken. Ze wilde ook trouwen en kinderen krijgen.

Haar eerste baan was als bedrijfsmaatschappelijk werkster bij het Parool. Ze moest daar het ziekteverzuim aanpakken. Dat was heel moeilijk.

Na haar eerste baan waar ze vier jaar had gewerkt kreeg ze een zoon. Ze bleef een jaar thuis met de baby en daarna was ze parttime twee jaar algemeen maatschappelijk werkster bij een huis voor ongehuwde moeders. Eerst had ze een oppas thuis maar er was een crèche op haar werk. Iedereen in haar omgeving accepteerde haar als werkende moeder. Ze had niet het gevoel dat ze anders was. Het was allemaal heel gewoon voor haar. Haar vriendinnen waren wel traditioneler. Ze was toch jaloers op vriendinnen. Zij werkte voor het geld waarbij het haar vooral om zelfstandigheid ging.

Na de twee jaar in deze baan kwam ze bij de nieuwe politieke partij D66 en stelde zich kandidaat voor de gemeenteraad in Amstelveen. Ze heeft er twaalf jaar parttime ingezet. Ze kreeg voor zo'n 20 à 25 uur per week betaald. Daarnaast zorgde ze voor haar kinderen. Haar

opleiding kwam daarbij van pas, ze had er wat meer bagage door gekregen. De sociale portefeuille interesseerde haar het meest. Ze was voorzitter van de Indicatie Commissie Bejaarden. Gedurende de laatste twee jaar van het werk in de gemeenteraad had ze ook een baan als fractievoorzitter in die gemeenteraad. Daarna was ze tweede kamerlid van D66. Dit was in '80. In '82 viel de regering en ging het bergafwaarts met D66. Daardoor verloor ze haar baan. Ze ging scheiden en was een jaar werkeloos met uitkering. Haar kinderen waren toen 13 en 16.

Na dat jaar wilde ze weer de sociale kant op. Ze wilde graag de leiding hebben over een bejaarde tehuis en kwam bij een verzorgingstehuis in Amsterdam in '83. ZE heeft daar zes jaar gewerkt. Vervolgens had ze drie jaar interim baantjes als invalkracht in geval van ziekte van directeuren van verzorgingstehuizen. Daarna op haar 55^e kreeg ze een baan als directeur van twee kleine verzorgingshuizen in Nederhorst en Muiden. Na zes jaar ging ze met pensioen. Nu organiseert ze nog concerten in Wester Amstel en doet ze veel cursussen op kunst gebied.

Als maatschappelijk werkster had ze het idee dat ze warmte en een luisterend oor moest geven. Ze hield niet duidelijk rekening met haar kleding als ze met cliënten omging. Er was veel overleg met collega's in haar eerste twee banen. In haar baan als bedrijfsmaatschappelijk werkster had ze meer supervisie gewild omdat er veel problemen waren bij het Parool. Ze moest in deze baan aandacht geven aan problemen op het gebied van zieken, huisvesting, de thuis situatie van de werknemers e.d. De baan was volkomen zelfstandig.

Ze had invloed op het beleid van maatschappelijk werk in haar banen en dat vond ze heel prettig. Ze had vriendinnen die geen invloed hadden en ze vond dat zij heel beschermde levens leiden. Toch voelde ze zich niet anders. Als ze zich anders voelde was dat alleen door haar buitenlandse achtergrond.

De Karthuizer opleiding gaf haar het gevoel erbij te horen. De opleiding was een grote invloed in haar leven, het verbreedde haar horizon. Dit kwam echter niet specifiek door de Karthuizer opleiding. Elke opleiding zou dit effect hebben gehad.

Ze werd altijd geïnspireerd door het feit dat ze een wereldverbeteraar was; ze wilde mensen helpen en waarden als respect en tolerantie waren belangrijk voor haar. Ze was geëngageerd. Het stoorde haar dat haar moeder niet politiek geëngageerd was. Ze wilde een ander leven dan dat van haar moeder. Ze wilde financieel onafhankelijk zijn van een man en ze wilde bij de tijd zijn.

Ze vindt maatschappelijk werk nu gedateerd. Vroeger was maatschappelijk werk wijdverbreid. Het is nu nog wel nuttig voor bepaalde groepen maar het is wel erg bevoogdend. Ze vindt dat wetten, een goed beleid, en het feit dat mensen rechten hebben het maatschappelijk werk kunnen vervangen.